

Mamuşa'nın yeni yönetimi işbaşında

T.C. Savunma Bakanı Mamuşa'da

Kosova Bağımsızlığının 14.Yılı'nı Kutladı

ÇANAKKALE DESTANI

Ey şehit oğlu şehit isteme benden makber,
sana ağuşunu açmış duruyor Peygamber

Mamuşa Çanakkale Şehitleri Anıtı

Tüm şehitlerimizi rahmetle anıyoruz
Ruhları şad olsun

Editör`den

DERGİMİZ GİDEREK KÖK SALIYOR

Sevgili okurlar, merhaba... Kısa bir aradan sonra dergimizin yeni sayısı ile tekrar birlikte olmanın mutluluğu içerisindeyiz.

Bu süre içerisinde, malumunuz olduğu üzere geçen yılın son aylarında iki tur şeklinde, üst üste gerçekleşen yerel seçimlerin ardından beldemizin seçimi kazanan yeni yönetimi de işbaşı yaptı. Tarihe belge düşürmek açısından konuyla ilgili olarak hazırladığımız haberlerin ilginizi çekeceğine inanıyoruz. Bu arada önemli konuklarca beldemize yapılan üst düzey ziyaretleri, beldemizde olduğu gibi ülkemizde yaşanan önemli olayları da sizler için derlemiş bulunuyoruz.

Uzun ama pek soğuk geçmeyen kış mevsiminin ardından sonunda ilkyaz mevsimine ayak basmış bulunuyoruz. Bundan böyle dergimizi yıl içerisinde dört sayı halinde, ilkbahar, kış, sonbahar, yaz sayıları olarak hazırlayacağımızı belirtmek isteriz. Dolayısıyla bu sayımızda Mamuşalı bilim insanı, araştırmacıların yanı sıra Türkiyeli ad yapmış bilim insanları tarafından kaleme alınan bilimsel araştırma ve incelemelere de yer vermeyi ihmal etmedik.

Ne var ki önceki sayılarımızda olduğu gibi bu sayımızda da toplumsal gelişmelerin yanı sıra bilim, eğitim, kültür, sanat ve edebiyat olaylarında ağırlık verdiğimiz önemle belirtmek isteriz. İlkbahar sayısı olarak hazırladığımız bu sayımızın sayfalarındaki yazı, şiir, öykü, araştırma, inceleme, söyleşi ve haberlerden de göreceğiniz gibi Türk yurdunu savunmak amacıyla bu topraklardan da çok sayıda vatanseverin koşup şehit olduğu Çanakkale Zaferi'ne özel bir yer vermiş bulunuyoruz.

Ayrıca şair ve yazarlarımıza ait şiir ve öykülerin yanında, genç şair ve yazarlarımızın yanı sıra kendilerinde var olan edebiyat sevgisini aşılama amacıyla edebiyata sevdalı ilköğretim ve lise öğrencilerimiz tarafından dergimize gönderilen şiir, düzyazı ve resimleri bu sayımızda da memnuniyetle yayınlamayı sürdürdüğümüzü ayrıca belirtmek isteriz. Bu sayımızda da tarımcı, iş insanı, esnaf, öğrenci, öğretmen, memur olmak üzere her kesimden başarılı, örnek, çalışkan insanlarımıza sayfalarımızda yer vermeye özen gösterdik.

Evet sevgili okurlar, bir sonraki sayımızda da tekrar buluşmak ve birlikte olmak dilekleriyle iyi okumalar. Tekrar görüşünceye dek kalın sağlıcakla...

Reşit HANADAN

BU SAYIDA:

*Bu Dönem Projelerin Gerçekleşeceği Dönem Olacak
yazısı 3. sayfada

*Yeni Projeler Hayata Geçiriliyor
yazısı 4. sayfada

*Çanakkale Destanı
yazısı 9. sayfada

*İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif Ersoy ve Çanakkale Şehitleri Anısına
yazısı 11. Sayfada

*Çanakkale Türküsünün Arnavutça Söylenişi
yazısı 14.sayfada

*Bir Bal - Kan Rüyasına Davet...
yazısı 16. sayfada

*Reşit hanadan ve Hikayeciliği
yazısı 18. sayfada

*Mamuşa'da Söylenen Atasözleri ve Deyimler
yazısı 24. sayfada

*Mamuşa'da Kabile yapısı ve Siyasi Oyunlar
yazısı 27. sayfada

*Bir Aydını Her Yönüyle Anlatan Kitap
yazısı 31.sayfada

*Muhtaçlara Kol Kanat Germeye Çalışıyoruz
yazısı 41. sayfada

*Ramazan ve Orucun Fazileti
yazısı 45. sayfada

Yayın Yönetmeni:
***Reşit Hanadan**

Yayın Danışmanı:
***Prof. Dr. İrfan Morina**

***Yazı Kurulu:**
*Prof. Dr. İrfan Morina
*Refki Taç
*Türker Mazrek
*Erol Morina
*Buyar Mazrek
*Reşit Hanadan

Grafik Tasarım:
***ARF SH.P.K**

Logo Tasarım: Nuri Morina

Yazışma adresi: Mamuşa Dergisi
Mamuşa Belediyesi, 20540
Mamuşa-Kosova
E- mail adresi:
mamusadergisi@gmail.com

Gönderilen yazılar yayınlasın veya yayınlanmasın iade edilmez. Yazılarda sergilenen görüşlerin sorumluluğu yazarlarına aittir

Mamuşa Dergisi, Mamuşa Belediyesi Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü tarafından hazırlanıp yayınlanır.

Baskı: ARF SH.P.K - FUSHE KOSOVA - Kosova Ovası

Abdülhadi Krasniç, Mamuşa Belediye Başkanı:

BU DÖNEM PROJELERİN GERÇEKLEŞECEĞİ DÖNEM OLACAK

Uzun ve yorucu bir seçim sürecinin ardından, halkımızın güvenini tazeleyerek bir dönem daha halkımıza hizmet etmek için çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam edeceğiz. Bize güvenen ve bir dönem daha halkımıza hizmet etme fırsatını veren herkese teşekkür ederim. Halkımızın bu güvenini boşa çıkarmamak için var gücümüzle çalışarak, ihtiyaçlarımız doğrultusunda projelerimizi hayata geçireceğiz.

Sağlık merkezi temel atma çalışmasından bir an Mamuşa halkı için hayati önem taşımasına rağmen bugüne kadar bir türlü gerçekleştirilemeyen içme suyu projesini, bu dönem itibarıyla mutlaka hayata geçirmeyi temel öncelik olarak görmekteyiz. İçme suyu projesinin çok büyük ve halkımız için hayati önem arz ettiği gerçeğinden hareketle, çok gerekli bir proje olarak gördüğümüz ve bu projeyi bir an önce gerçekleştirmek için var

Sağlık merkezi projesinden bir görüntü gücümüzle çalışacağımızdan hiç kimsenin şüphesi olmasın. Belediyemiz finans kaynaklarının kısıtlı olmasından dolayı bu denli büyük projelerin gerçekleştirilmesi zaman alacağını bilerek daha geçen yıl başlattığımız çalışmalarımızı daha da hızlandırmaya koyulmuş vaziyeteyiz.

İçme suyu projesi dışında, yine geçen dönemde temellerini attığımız Genel Aile Sağlık Merkezi projesinin de en kısa zamanda tamamlanıp, halkımızın hizmetine sunulması için elimizden gelen çabayı harcamaktayız. Genel Aile Sağlık Merkezi yeni binasının hizmete sunulmasıyla birlikte halkımız layık olduğu çok daha iyi bir sağlık hizmetine kavuşacaktır.

Başkan öğrencilere tablet dağıtırken

Temel önceliğimizden başka biri de çok amaçlı kültür merkezi projesinin bir an önce başlanıp, tamamlanması olacaktır. Gerçekleştirdiğimiz resmi temaslardan sonucunda bizler için büyük önem arz eden ve yaklaşık bir milyon Euro değerinde olan Kültür Merkezi projesinin kısa bir zaman içerisinde inşasına başlanacaktır. Kültür, sanat, gençlik ve spor alanlarındaki çalışmalarımıza ivme kazandırarak, bu alanlarda yıllarca ihmal edilen projeleri hayata geçirmek için çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Başında bulunduğum bu yeni yönetim ile Mamuşa halkına daha iyi hizmet etmek üzere 4 yıl boyunca, durmadan ve yorulmadan, halkımız tarafından bizlere verilen bu fırsatı layıkıyla yerine getireceğiz.

Başkan onarımı yeni yapılan parkta dinlenirken

YENİ PROJELER HAYATA GEÇİRİLİYOR

Değerli okurlarımız, sözlerime başlarken bu en yeni sayımızda da Mamuşa Belediyesi Eğitim Kültür Gençlik ve Spor Müdürlüğü Müdürü sıfatıyla sizlerle tekrar birlikte olabilmekten büyük bir kıvanç duyduğumu özellikle belirtmek isterim. Geçen yılın sonlarına doğru düzenlenen yerel seçim sürecinin tamamlanmasıyla birlikte Belediye Başkanımızın kararıyla yaklaşık 9 ay Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor müdürü olarak yürüttüğüm oldukça büyük bir sorumluluk gerektiren bu göreve tekrar atanır atanmaz çalışmalarımıza kaldığımız yerden devam etmeye koyulmuş bulunuyoruz.. Dolayısıyla, tekrar aynı göreve atanmamız nedeniyle önceliğimiz daha geçen yıl süresince belirlediğimiz eksikliklerin giderilmesi olacaktır.

İlkokuldaki tadilat çalışmalarından bir görüntü

Mamuşa'mızda uzun zamandır büyük bir eksiklik olarak görülen çok amaçlı kültür merkezinin inşaa edilmesi temel önceliğimizden biri olacaktır. Bunun yanı sıra, mevcut ilkokulu binamızdaki yetersiz derslik sayısı nedeniyle iki devre halinde sunulan eğitim-öğretimin, tek devre halinde devam edebilmesi için gerekli olan ek okul binasının inşası üzerine çalışmalarımızı da hız kesmeden devam ettirmekteyiz.

Akıllı tabloların montaj çalışmaları

Gençlerimizin daha aktif bir şekilde spor faaliyetlerinin gerçekleştirmelerini sağlayabilmek üzere, K.C. Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın yanı sıra bir çok yardım kuruluşuna da okulumuza kapalı bir spor salonu inşası için gerekli başvurularımızı da zamanında gerçekleştirmiş bulunmaktayız. Buna göre önceliğimizden bir diğeri de kapalı spor salonunun da bir an önce inşaa edilip hizmete sunulması olacaktır.

Bir başka temel önceliğimiz olan eğitim kalitesinin artırıl-

ması amacıyla, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) ile kardeş belediye ilişkileri içerisinde bulunduğumuz İstanbul- Küçükçekmece Belediyesi'nin inşaa edip açılışını da 2010 yılında T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yapmış olduğu "Anadolu İlk ve Orta Alt Öğretim Okulu" nun tadilat ve tefrişatının, okulun ismine yakışır bir şekilde gerçekleştirilmesi işlemlerini de halen yürütmekteyiz. Anadolu okulumuz inşaa edilmişinden ve eğitim/öğretime ilk başladığı günden bu yana herhangi bir tadilat ve tefrişatı yapılmamıştır. Dolayısıyla, uzun zamandır (masa ve sandalye başta olmak üzere) tadilat ve tefrişat işlemlerinin gerçekleşmediği okulumuzun daha iyi iç donanımına sahip olmasını sağlamak üzere başlattığımız proje çerçevesindeki çalışmaların bu yıl içerisinde tamamlanması öngörülmektedir.

Sınıflara projektör düzenlemesi gerçekleştirildi

Yukarıda saydıklarımızın dışında Atatürk Lisesi'nde önemli bir eksiklik olarak gördüğümüz fizik-kimya-biyoloji laboratuvarının ve toplantı salonunun hayata geçirilmesi için ilgili birimlere gerek yazılı gerekse sözlü başvurular da yapılmıştır. Bunların arasında kültür evi projesinin bellemiz açısından oldukça önemli olduğunu ayrıca belirtmek isterim.

Basamaklara öğrenciler için faydalı işlemler yazıldı

Yukarıda belirttiğimiz bu öncelikli projelerimizin dışında kalan daha bir çok projemiz de bulunmaktadır. Ancak, sıralanan ve hayata geçirilmesi önem arz eden projelerin tamamının Belediye bütçesi tarafından gerçekleştirilmesi şimdilik mümkün görünmemektedir. Belediye bütçesinin kısıtlı olmasından dolayı hayata geçirmek istediğimiz projelerin bir çoğu yardım kuruluşları aracılığıyla ileride gerçekleşeceğini umduğumuz yardım ve bağışlar sayesinde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Bir sonraki sayımızda tekrar birlikte olabilmek umuduyla sağlıklılıkla kalın.

T.C.SAVUNMA BAKANI HULUSİ AKAR MAMUŞA'DA

Geçen yılın son günlerinde Bosna-Hersek'e yaptığı resmi ziyaretin ardından 31 Aralık tarihinde beraberindeki heyetle birlikte Kosova'ya geçen Türkiye Savunma Bakanı Hulusi Akar Priştine'de Kosovalı mevkidaşı ile de resmi görüşmelerde bulundu. Akar Prizren'deki Türk temsil Heyeti Başkanlığı'nı ziyaretinin ardından Kosova'daki tek Türk Belediyesi olan Mamuşa'yı da ziyaret etti. Belediye başkanı ve vatandaşlar tarafından coşkuyla karşılanan Akar Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç ile yaptığı görüşme esnasında diğerleri arasında şunları söyledi:

-Türkiye Kosovalı kardeşlerini, burada yaşayan soydaşlarını hiçbir zaman unutmadı. Kişiliğimizi, kimliğimizi bileceğiz. Bizler Türkler olarak içinde yaşadığımız toplumların gelişmesi, daha rahat olması için elimizden gelen katkıyı sağlayacağız. Tarihimiz, edebiyatımız, müziğimiz, folklorumuz var. Bunları da elimizden geldiğince koruyacağız.Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç ise konuşmasında şunları söyledi:

- Kosovalı Türkler olarak her zaman yapıcı rol oynamaya çalıştık. Biz Türk'üz, ama Kosovalıyız. Kosova devletinin kalkınması için elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. ..

Kendisini karşılayıp uğurlamak için belediye binasının önünü dolduran kalabalık vatandaş topluluğuna da hitap eden Akar diğerleri arasında şunları da söyledi:

-Sizler bizim övüncümüz, gururumuzsunuz. Ne kadar çalışkan olduğunuzu, Kosova'nın gelişmesine sunduğunuz katkılarınızı gururla izliyoruz.

Akar lise öğrencilerine tablet verirken

Mamuşa ziyareti çerçevesinde Türkiye dışındaki tek Çanakkale Şehitleri Anıtı durumundaki Çanakkale şehitleri Anıtı'nı ziyaret eden Türkiye Savunma Bakanı Akar ve beraberindekiler burada şehitlerin anısına saygı duruşunda bulundular. Şehitler Anıtı ziyareti ardından uğradığı Mamuşa "Atatürk Lisesi"nde öğretmenlerle görüştüktan sonra öğrencilere tablet hediye eden Akar burada öğrencilere hitaben yaptığı konuşmada "Sizlerin sorumluluğu büyük. İleri düzeyde eğitim alarak hem Mamuşa'ya hem de Kosova'ya bilimde, sanatta önemli katkılar sağlayacağınıza inanıyorum..." dedi.

T.C. EĞİTİM BAKANI MAHMUT ÖZER'İN MAMUŞA ZİYARETİ

Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Bakanı Mahmut Özer bir süre önceleri gerçekleştirdiği Kosova ziyareti çerçevesinde Mamuşa'ya da uğradı. Ziyareti esnasında Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç tarafından kabul edilen Bakan Mahmut Özer Türkiye olarak buradaki Türkçe eğitimin gelişmesi, Kosovalı öğrencilerin Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim görebilmeleri için geçmişte olduğu gibi bundan sonra da ellerinden gelen her türlü katkıyı sunacaklarını belirtti. Kendisine ziyareti için teşekkür eden Belediye Başkanı ile birlikte Mamuşa Anadolou İlkokulu'na da uğrayan Özer öğrenci ve öğretmenlerle görüştü. Bu arada Mamuşalı öğrencilere Türkiye'den getirilen çanta ve kırtasiye malzemeleri de dağıtıldı.

Bakan Özer öğrenci ve öğretmenlere hitab ederken

KOSOVA EĞİTİM BAKANI MAMUŞA ZİYARETİNDE

Geçenlerde Mamuşa'yı ziyaret eden Kosova Eğitim Bakanı Arbëria Nagavci ile Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç arasında yapılan görüşme esnasında Mamuşa'daki ilkokul ve lisede gerçekleştirilen eğitim süreci ele alındı. Belediye Başkanı tarafından kendisine verilen bilgiler kapsamında Türkçe ders kitapları konusundaki sıkıntılar dile getirildi. Eğitim Bakanı Nagavci Bakanlık olarak bu konu üzerinde de girişimde bulunduklarını ve Türkçe ders kitaplarının bir an önce çevirilip yayınlanması için ellerinden gelen çabayı harcayacaklarını belirtti.

Bakan'a okul girişinde düzenlenen karşılama

Mamuşa'nın Yeni Yönetimi İşbaşında

Geçen yılın sonlarına doğru yapılan yerel seçimlerin ardından kurulan yeni yönetim vakit geçirmeden işbaşı yaptı. Seçimlerin ikinci turunda oyların ezici çoğunluğunu alarak ikinci kez belediye başkanı seçilmeyi başaran Abdülhadi Krasniç vakit geçirmeden kabinesini de oluşturup seçim öncesi verdiği vaatlerini gerçekleştirmek amacıyla hemşerilerine hizmet etmeye başladı. Dolayısıyla Başkanın yanı sıra bu sayımızda tarihe not düşmek amacıyla okurlarımıza önümüzdeki dönemde başkan yardımcıları ve müdürlük görevlerine atanan isimleri de tanıtmak istiyoruz.

Başkan Yardımcısı
Hacı Mazrek

Belediye Başkanı
Abdülhadi Krasniç

Topluluk Başkan
Yardımcısı
Ramadan Zogaj

Tarım Müdürü
Rüşdi Mazrek

Eğitim, Kültür, Gençlik
ve Spor Müdürü
Türker Mazrek

Ekonomi Kalkınma
Müdürü
Nafiz Morina

Sağlık ve Sosyal Refah
Müdürü
Yahya Şala

P.Ş. ve Jeodezi Kadastro
Müdürü
Fahriye Mazrek

Kamu Hizmetleri
Müdürü
Levent Mazrek

Genel Finans Memuru
Xhevahire R. Gashi

Genel İdare Müdürü
Semra Morina

Belediyemizin İlk Bayan Müdürleri

Mamuşa tarihinde bir ilk gerçekleşti ve ilk kez belediye kabinesinde bayanlara da yer verildi. Bundan yirmi yıl önce kurulan "Atatürk" Lisesi'ni bitirdikten sonra yüksek öğrenimlerine devam eden kız öğrenciler arasından çıkıp siyasete atılan iki bayanımız geçen yılki yerel seçimlerin ardından işbaşına gelen kabinede yer aldılar. Yirmi yıl öncesine kadar Mamuşalı kız öğrencilerin lise ve üniversite öğrenimlerine devam etmeleri düşünülemezken, Atatürk Lisesi'nin 2002 yılındaki açılışından günümüze dek geçen yirmi yıl içerisinde öğretmen, üniversite eğitimi görmeye başlayan yüzlerce kız öğrenci arasında onlarca doktor, avukat, iktisatçı, hemşire, hukukçu vb meslek dallarında çok sayıda eleman yetişti. Dolayısıyla Mamuşa'nın artık kendi bayan müdireleri de var. İlk kez müdürlük görevlerinde getirilmeleri dolayısıyla kendilerini okurlarımıza tanıtmayı borç bildik.

Fahriye MAZREK

23 ekim 1993 te Prizren' de doğdum. İlk öğrenimimi Hacı Ömer Lütfü ilkokulunda orta öğrenimimi Prizren Sağlık Meslek Lisesi Luciano Motroni 'de tamamladım.

Lisans eğitimimi 2017 de Edirne Trakya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünde tamamladım. Mamuşa Belediyesi nde Planlama, Şehirleşme, Jeodezi ve Kadastro müdürü olarak görev yapmaktayım. Çalışmalarımızda öncelik olarak daha planlı bir şehirleşme için verimli arazilerin imara kapatılması ve Mamuşa' daki tüm yapıların kayıt altına alınması ve yasallaştırılması çalışmalarına ağırlık verilecektir.

Semra MORİNA

İlk, orta ve lise öğrenimini Mamuşa'da gördü. Prizren "Ukşin Hoti" Üniversitesi'nde okudu. Bu arada siyasete atılan Semra Morina 2017 yerel seçimlerinde Mamuşa Belediye Meclisi'ne üye seçildi. Aynı zamanda özel bir şirkette çalıştı. 2021 yerel seçimlerinde tekrar Mamuşa Belediye Meclisi üyeliğine hak kazandı. Seçimlerin ardından kurulan yerel yönetimde Mamuşa Belediyesi Genel İdare Müdürü görevine atandı. Semra Morina belediyedeki Mamuşalı ilk kadın yöneticilerden biri olarak yürütmekte olduğu görevi hakkında şunları söylüyor: Getirildiğim bu görevde şimdiye kadar edindiğim tecrübenin çok yararlı olduğunu görüyorum. Bir kadın ve 2 çocuk annesi olarak böyle sorumlu bir görevde bulunmanın elbette zorlukları da var. Ama bence işin en güzel tarafı zoru başarmaktır. En büyük temennim Mamuşa'daki çalışan kadın sayısının artmasıdır. Yirmi yıl önceleri bu bir hayali oluşturuyordu. Dünyayı güzelleştiren kadınlarımızın iş hayatında da başarılı olacakları tartışılmamalı. Görevimi seviyorum ve başarılı olmak için elimden geleni yaptığımı inanıyorum. Kadınlarımızın yaşamın her alanında, iş hayatında girişimci, söz sahibi oldukları daha güçlü bir toplumda nice güzel başarılarla diyelim.

"Taç Product Green Food" Fabrikası sahiplerinden Nihat Taç ile Söyleşi "ÜRÜNLERİMİZİ AVRUPA'YA İHRAÇ EDİYORUZ"

-Sayın Nihat Taç bu fabrikayı kurmak nerden aklınıza geldi, okurlarımıza anlatırmısınız?

-Memnuniyetle. Çoktandır Mamuşa'da yetiştirilen sebze ve meyveleri kullanarak turşu, konserve üretmeyi aklımıza koymuştuk. Aile bireyleri ile

şusu, lahana turşusu çeşitleri ürettiyoruz.

-Ürettiğiniz ürünleri nerelere pazarladığınızı öğrenebilir miyiz?

-Tabii... Ürettiğimiz ürünleri % 90'ını genelde Avrupa ülkelerine ihraç etmekteyiz.

-İleride ürün yelpazesini hangi ürünlerle genişletmeyi düşünüyorsunuz?

Nihat Taç

isteyenlere ilk önce kendilerine güvenmeleri ve çok akıllıca, bir plan ve programa göre çalışmalarını tavsiye ediyoruz.

-Verdiğiniz bilgiler için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

-Ben de size ve derginize bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim.

birlikte düşüncelerimizi uygulamaya koyarak bu üretim tesisini meydana getirdik. Çalışmalarımız devam ediyor.

-Burada neler üretiyorsunuz?

-İlk başta turşu üretim işiyle başladık. Şu anda salatalık turşusu, biber tur-

-İleride ketçap, mayonez, karamel, salça, marmelat ve ayvar üretmeyi planlıyoruz. Bu konular üzerinde hazırlık aşamasında bulunuyoruz.

-Mamuşa'da yeni iş yeri kurmak isteyen girişimcilere tavsiyeniz nelerdir?

-Mamuşa'da kendi iş yerini kurmak

Adem Şala

Ovada bu günlerde de yapılacak çok iş oluyor

Mamuşalı tarımcılar kış aylarında da boş durmadılar. Seralarında kış mevsiminde Kosovalı tüketiciler tarafından çok aranan ıspanak, lahana, marul, turp gibi sebzeleri yetiştirip bunları pazarlarda satmakla uğraştılar.

Serasında ıspanak toplarken rastlayıp konuştuğumuz Mamuşalı örnek tarımcı Abdurrahim Morina'dan edindiğimiz

bilgilere

Abdurrahim Morina

göre pazara götürdükleri ürünleri umdukları fiyat üzerinden satamamalarına rağmen genelde kazançlarından memnun oldukları izlenimine sahip olduk. İlkbahar mevsimine ayak attığımız bu günlerde tarlalarına traktörleri ve iş makineleriyle akın eden Mamuşalı tarımcılar her çeşit sebze ve meyve, hububat üretebilmek için harıl harıl bir çalışma içerisine girdiler. Tek sıkıntıları son zamanlarda artan yakıt fiyatları. Kendileri ile konuşurken bize devletten çalışmalarını kolaylaştıracak sübvansiyon, destek beklediklerini söylediler.

Kosova Bağımsızlığının 14. Yıldönümünü Kutladı

Kosova 1999 yılında içeride Kosova halkı ile UÇK savaşçıların, dışarıdan da başını ABD 'nin çektiği NATO ittifakı ülkelerinin müdahalesi sonucu Sırp işgalinden kurtulup özgürlüğüne kavuştuktan sonra 17 Şubat 2008 yılında bağımsızlığını ilan etti. Kosovalılar için çok önemli olan bu tarihi olay her yıl 17 şubat günü ülke genelinde Bağımsızlık Bayramı olarak coşku içerisinde kutlanırken halkla bir araya gelen yöneticiler Kosova'nın geçmişi ve geleceği hakkında konuşmalarda bulunurlar. Ülkenin bayraklarla donatıldığı bu gün Kosova genelinde olduğu gibi Türk, Kosova ve Arnavutluk bayraklarıyla do-

natılan Mamuşa'da da coşkuyla kutlandı. Kutlamalar çerçevesinde Anadolu İlkokulu öğretmen ve öğrencileri tarafından okulda Bağımsızlık günü ile ilgili coşkulu bir müsamere düzenlendi. Öğrenciler tarafından konuyla ilgili şiir ve düz yazıların okunduğu, şarkıların söylendiği müsamere bütün öğrenciler tarafından ilgi ile izlendi.

Mamuşa Şehitleri Anıldı

NATO'nun 24 Mart 1999 tarihinde Sırp zulmüne maruz kalan Kosovalıları özgürleştirmek amacıyla Yugoslavya'ya karşı düzenlediği hava operasyonları esnasında Sırp askerleri tarafından Kosova'nın çeşitli yerlerinde olduğu gibi Mamuşa'da da sırf evlerini - baskılarını savundukları için acımasızca katledilip şehit edilen masum hemşerilerimiz de bu üzücü olayın 23. yıldönümüne denk gelen ve Kosova'da Şehitler Günü olarak kaydedilen 27 Mart 2022 Pazar günü Mamuşa mezarlığında bir araya gelen vatandaşlarımızca rahmetle anıldılar. Bu anma toplantısına şehit yakınları, Belediye temsilcileri, din adamları ve vatandaşlar katıldılar. Anma toplantısı esnasında hatim indirilerek dualar okundu.

Belediye tarafından şehitlerin anısına çelenk koyuldu

Çanakkale Destanı

Çanakkale Destanı: 1915-1916 yılları arasında, Çanakkale Boğazını geçerek İstanbul'u ele geçirmek isteyen İtilaf Devletleri ile Osmanlı ordusu arasında yapılmış bir bağımsızlık savaşıdır.

1. Dünya Savaşı sırasında İtilaf Devletleri Almanya'nın yanında yer alan Osmanlı'yı etkisiz hale getirmek, Rusya'nın boğazlardan rahatça geçebilmesini sağlamak amacıyla İstanbul Ve Çanakkale boğazlarını ele geçirme planları yapıp, donanmalarını Çanakkale'ye sürmüşler fakat hiç hesap etmedikleri bir bozguna uğrayıp ağır bir yenilgi almışlardır. 1 Dünya Savaşının

Öğrencilerimiz Mamuşa'da ki Çanakkale şehitleri anıtı önünde şehitler günü dolayısıyla düzenledikleri bir müsamerede görülyorla

başlamasının akabinde Almanya ve Osmanlı İmparatorluğu arasında ittifak anlaşması imzalanmış, Alman donanmasına ait iki gemiye Osmanlı bayrağı çekilerek Rus limanları bombalanmıştır. Bunun üzerine Rusya İtilaf Devletleri ile birlikte hareket ederek Osmanlı'ya karşı savaş ilan etmiştir. Kısaca Osmanlı savaşa Almanya tarafından itilmiştir. Ardından İtilaf Devletleri Boğazlardan geçerek Rusya'ya askeri destek sağlamak amacıyla bir plan yaparak, 1915 yılının ilk günlerinde Çanakkale'ye ulaşmışlar ama hiç beklemedikleri bir biçimde saldırıya uğramışlardır. "Hasta adam" uyanmış,

üstlerine bomba yağdırmaktadır. O gözlerinde küçülttükleri Osmanlı bir

anda devleşmiş, tek yürek olmuş, üstlerine yağmur olmuş yağmıştır. Donanmasının büyük bölümünü yitiren İtilaf Devletleri bu sefer karadan saldırmayı denemiş, bir çok cephede daha karaya ayak bile basamadan ruhlarını teslim etmişlerdir. İki taraf için en büyük kayıp Mayıs 1915 ayında yapılan Anzak çıkarması sırasında olmuştur. Hem Gelibolu yarım adası, hemde Çanakkale öyle etkin bir savunma yapmış ki, kendilerinden misli misli fazla orduları darmadağın etmişlerdir.

Bu savaşın Türk tarihinde önemi ve yeri çok büyüktür. Tarih boyunca Türkler hep savaş veren hep mücadele eden bir millet olmuştur. Tam düşmanları artık bunlar iflas etti artık bu sefer yok edeceğiz diye kapımızı çaldıklarında hep kapı yüzlerine çarpmıştır. İşte Çanakkale'de bunların en önemlilerinden birisidir. Modern silahlarla donatılmış ordunun karşısında, ateş almaz tüfeklerle, patlamaz toprakla, yalın ayak, aç bir mide ile kazanılmış bir zaferdir Çanakkale. Mustafa Kemal gibi bir büyük insanın tarih sahnesine çıktığı, Seyit Onbaşının 230 okka gülle ile koca gemiyi sulara gömdüğü, Kurşunların havada çarpıştığı, Türk'ün kahramanlığının resmi bir vesika olduğu savaştır Çanakkale. O sene memleketteki liselerin ve üniversitelerin çoğu mezun verememiş çünkü hepsi savaşta şehit olmuşlardır. Toplam savaşta verilen şehit sayısı kesin olarak bilinmemekte fakat tahminlere göre 250.000'in üzerindedir. Mustafa Kemal Paşa'nın dediği gibi savaşılmaya değil ölmeye gelmiş bir millet ve tamamen çıkar amaçlı işgale gelmiş bir ordu. Karşıdan bakıldığında garip ama sonucu tamamen gerçektir.

Onlar Dönmeyi Hiç Düşünmediler...

KINALI ALİ'NİN ÖYKÜSÜ

- Adın ne senin evladım?
-Ali.
-Nerelisin?
-Tokat Zile'denim.
-Evladım bu kafanın hali ne?
-Anam cepheye gelirken kına yaktı komutanım.

-Neden?

- Bilmiyorum komutanım.

O günden sonra herkes ona Kınalı Ali der. Herkes kafasındaki kınayla dalga geçer. Kısa sürede tüm arkadaşlarının sevgisini kazanır. Bir gün ailesine mektup yazmak ister. Ali'nin okuma yazması da yoktur. Arkadaşlarından yardım ister. Ali söyler, arkadaşları yazar:

"Sevgili annem babacığım, ellerinizden öperim. Ben burada çok iyiyim."

Yazının sonunda not düşer, "Anacığım kafama kına yaktın, burada komutanlarım ve arkadaşlarım benimle hep dalga geçtiler. Sakın kardeşim Ahmet'e de kına yakma..."

Aradan zaman geçer, İngilizler tüm güçleriyle Gelibolu'ya yüklenirler. Bu cepheyi savunan erler taker taker şehit düşerler. Kınalı Ali'nin komutanı da olay karşısında telaşından yerinde duramaz.

Kınalı Ali ve arkadaşları komutanlarına oraya gitmek istediklerini söylerler. Komutanları onları ölüme gönderdiğini bile bile gitmelerine izin verir. Kısa sürede Kınalı Ali bölüğündekilerin hepsi de şehit olur.

Aradan zaman geçer. Kınalı Ali'nin köydeki ailesine gönderdiği mektunun cevabı gelir.

Komutanları buruk ve gözleri dolu dolu bir halde mektubu açıp kumaya karar verirler. Babası şöyle yazmıştır Ali'ye:

"Oğlum Ali nasılsın? Gözlerinden öperim, selam ederim..."

Annesi de şunları söylemiştir:

"Oğlum Ali, yazmışsın ki, kafamdaki kınayla dalga geçtiler, kardeşime de yapma demişin. Kardeşine de kına yaktım. Komutanlarına ve arkadaşlarına söyle, seninle dalga geçmesinler. Bizde üç şeye kına yakılır:

1. Gelinlik kza; gisin ailesine, çocuklarına kurban olsun diye.
 2. Kurbanlık koça; Allah'a kurban olsun diye...
 3. Askere giden yiğitlerimize; vatana kurban olsunlar diye...
- Gözlerinden öper, selam ederim. Allah'a emat olun..."

Ali'nin anasının bu sözleri üzerine gözleri yaşla dolan komutan ve yanındakiler hıçkırarak ağlamaktan kendilerini alamazlar.

107. Yıldönümünde Çanakkale zaferi ve 18 Mart Şehitler Günü ÇANAKKALE ZAFERİ VE ŞEHİTLER GÜNÜ

KOSOVA'DA DA KAYDEDİLDİ

8 MART 1915 tarihinde yüce Türk milletinin saldırgan emperyalizme karşı verdiği savunma savaşı esnasında kazanılan deniz zaferinin 107. Yıldönümü 18 Mart Cuma günü Türkiye'de olduğu gibi Kosova'da da Prizren'de bulunan Sultan Murat Kışlası'nda konuşlu Türk Temsil Heyeti

okudukları şiir ve düzyazılar, sahneledikleri tiyatro parçasıyla coşku dolu anlar yaşattılar. Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç günün anlamı ve önemi hak

Mamuşalı İlkokul öğrencilerinin düzenledikleri oyundan bir sahne

bünyesinde başta TC Priştine Büyükelçiliği olmak üzere Türkiye'nin Kosova'dakiki diğer kurum ve kuruluş temsilcileri, Kosovalı siyasetçi, dernek başkanı, öğrenci ve öğretmen, sanatçı ve halkın ileri gelenlerinin katılımıyla günün önemi ve anlamı ile ilgili konuşmalarla coşku içerisinde kaydedildi. İstiklal Marşı'nın okunması ve şehitlere saygı duruşunda bulunulmasının ardından bu büyük zaferin dile

getirildiği kültür sanat programı da düzenlendi. 8 Mart Çanakkale Zaferi ve bu arada Şehitleri Anma Günü dolayısıyla Mamuşa Anadolu İlkokulu öğrencileri de öğretmenlerinin denetiminde burada hazır bulunan öğrenci, öğretmen ve velilere günün önemi ve anlamı ile ilgili olarak

Sultan Murat Kışlası'nda düzenlenen törene katılanlar toplu halde görülüyorlar

Çanakkale Zaferi ile ilgili şiirler okuyup türküler söyleyen öğrenciler törene coşku kattılar kında bir konuşma yaptı. Mamuşalı öğrenciler buradaki kutlama programının ardından Prizren'de düzenlenen merkezi kutlama törenine de katılarak buradaki coşkuya da renk kattılar.

Çanakkale Zaferi tiyatro oyunu ile yaşatıldı

Prizren kültür evi salonunda Art Theatre Topluluğu üyeleri tarafından Çanakkale Zaferi ile ilgili bir tiyatro oyunu sahnelendi. Salonu dolduranlar oyunu ilgi ile izlediler

İSTİKLAL MARŞI ŞAİRİ MEHMET AKİF ERSOY ve ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ ANISINA

Cemali TUNALIĞİL

“Şu Boğaz Harbi Nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.”

Yukarıdaki bu kıymetli dizeler İstiklal Marşı şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un dillere destan olan “Çanakkale Şehitlerine” adlı şiirinin bize Çanakkale Savaşında yediden yetmişe canla başla savaşarak binlerce şehit vermiş olduğumuz mücadelenin önemini ve heyecanını anlatan dizelerdir.

Mart ayı Türk tarihinde önemli bir aydır. 12 Mart “İstiklal Marşı”ımızın Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ilk defa okunuşunun yıl dönümüdür. Yine 18 Mart “Çanakkale Zaferi ve Şehitleri Anma Günü”dür.

İstiklal Marşını mükemmel bir şiir olarak dizelere döktüğü zaman o dönem büyük değeri olan 500 liralık ödüle layık görülür. Ailesini geçindirmekte zorlanan şair, ödül parasını almaz.

“Milletimin İstiklal Marşı olacak bir şiiri para için yazmadım ” der ve bu 500 liralık ödülün tamamını şehit aileleri yakınlarına meslek öğretan bir derneğe bağışlar.

Ölümsüz şairimiz ve Türk Dünyasının bağrında taht kurmuş bu büyük şairi tanımak, tanıtmak ve sevdirmek, ona benzemek, onu anmak her Türk oğlunun borcu ve asil görevidir.

Akif, dindar bir şair olduğu kadar, aynı zamanda solcu ve demokrat biriydi. Türkiye'nin Batı Ülkelerini örnek gösterip, sanayi alanında onları yakalayıp, hatta bu alanda onların önünde olmasını ister. Amerikalı bir gazeteci ile yaptığı bir söyleşide; gazeteci ona “Sizce gerçekten dünyada Müslümanlığı hakkını vererek yaşayan ülke neresidir? diye sorduğunda “Japonya”dır yanıtını verir.

Almanya ve Japonya Müslüman değiller ama “alın terini ve şerefleri sayarak işlerini en iyi yapan insanların yaşadığı ülkeler oldukları” için onları Müslüman ülkelerinden daha değerli ve daha adaletli sayıyor. Şairin bu görüşünün bugün güncelliğini ve değerini hala koruduğunu görüyoruz.

Mehmet Akif alçak gönüllü, gösterişsiz, yalın bir kişiliğe sahiptir. Dinine saygılı olduğu kadar, din istismarcılarına, yobazlara, sahte dindarlara ve davranışlarına her zaman karşı gelmiş, bir şiirinde: “Aldanma insanların samimiyetine/ Menfaatleri gelir her şeyden önce,/ Eğer vaat etmeseydi Allah cenneti, /O'na bile etmezlerdi secde.” açık yüreklilikle ve sert bir dille hicvetmekten çekinmeyecek kadar cesurdu.

Çanakkale savaşı Türk halkının zihninde unutulmayacak izler bırakmıştır. Birinci Dünya savaşı sırasında ülkeyi işgal etmek için kurulan dünyanın en büyük donanmanın Çanakkale açıklarından Mehmetçüğimizin mevzilerine ölüm kuması, Türk askerinin kahramanca direnişi, Mehmetçüğün ve Türk halkının zafere olan inancı ve hayatını kaybeden, okul sıralarını bırakıp cepheye koşan binlerce evladımızın şehit düştüğü, İstiklal Marşımızın yazarı Mehmet Akif Ersoy, “Çanakkale Şehitlerine ” adlı şiirinde Türk halkının duygularını, vatan sevgilerini ve mücadelesini, düşündüklerini bir araya getirmiş, bağımsızlık yolunda yapılması gerekenleri gür bir sesle haykırıştır. “Çanakkale Şehitlerine” adlı şiir

bir şiir olmaktan öte savaşın acımasızlığını ve ağır şartlar altında verilen mücadeleye gözler önüne sezen bir belge niteliği taşımaktadır. Şair: “Ey, bu topraklar için toprağa düşen düşmüş, asker! / Gökten ecdad inerek öpse o pak alnı değer. / Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor Tevhid'i... / Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi... / Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın? / Gömelim gel seni tarihe!” desem sığmazsın.”

Her iki taraftan yarım milyon kadar insanın hayatını kaybettiği Çanakkale savaşını dizelere döken şair hakkında son dönemlerde yazılı ve görsel basında çeşitli iftiralara rastlamaktayız.

İşte bu vazifelerin duygusuyla Akif Bey'in kim olduğunu, onu tüm tanıyanlara ,son yıllarda şairin gerçek kimliğini saptırarak Türk şairi olmadığıyla ilgili ortaya atılan fikirler, özellikle de son günlerde bazı meczuplar tarafından ona, kaleme almaya bile utandığım “p.....k, serseri” gibi ağza alınmayacak laflar alarak ileri gidenlerin (Kadir Mısırlıoğlu gibiler) alçakça saldırıları, hatta Abdülhamit'e karşı eleştiri türünde şiirler yaması nedeniyle hain ilan edilmektedir. Bu tür asılsız eleştiri ve düşüncelere karşı beni bu yazıyı yazmama sebebiyet vermiştir.

Evet, diyeceksiniz ki İstanbul nere, Suşitsa köyü nere ?!..

Suşitsa Köyü

Suşitsa'ya ilk defa 1996 yılında gittim. Sonradan birkaç defa daha gittim, en son gidişim Ağustos 2018'de oldu. Her gidişimde Akifle bilgi almaktı. Suşitsa köyü Osmanlı'nın şiirin kentlerinden biri olan ve Kosova'nın kuzey batısında bulunan İpek'in İstok Belediyesine 24 km yakınlığında yer alan bir köy. Amacım bu köyde Mehmet Akif'in yakınlarının olup olmadığını araştırmaktı. Nitekim çalışmalarımız boşuna gitmedi. Şairin yakınlarından Adem Bekir Bey'i buluyoruz. Köyün girişinin sağ tarafında her Türk'ün dikkatini üzerine çekebilecek, Osmanlı'nın izlerini belgeleyen Miladi 1278 (Rumi 1861) yılında inşa edilen, minaresinin temelleri atılmış fakat günümüze kadar tamamlanamamış, bakımsızlık yüzünden de harabeye dönüşmüş Suşitsa camii ilk sahibinden yardım bekliyordu adeta. Camiinin durumuyla hem Kosova'daki yetkililere hem de Türk makamlarına gerekli bilgileri vermiştik. Fakat 1999 Kosova Savaşı sırasında söz konusu camii, canı Sırlar tarafından yakılıp yıkılmıştır. Yeller esen camiinin yerinde ancak 2013'te “TİKA” tarafından

Araştırma - inceleme

yeniden aslına uygun olarak inşa edilen camii, 2015'te " Mehmet Akif Ersoy" adıyla yeniden ibadete açılmıştır. Kosova'da bu gibi mimari eserlerimizin yeniden gün yüzü görmesini sağlayan TİKA'ya sonsuz teşekkürlerimi iletmeyi bir borç görüyorum. 1997 yılında ikinci gidişim "Bay" dergisine Akif ile ilgili röportaj yapmaktı . Geçenlerde vefat eden "BAY" dergisinin sahibi kıymetli arkadaşım Osman Baymakla doğrudan Akif'in kuzeni olan Adem Bekir Bey'in evine gidiyoruz. Odaya girdiğimizde karşı duvarda Akif'in resminin asılı olduğuna şahit oluyoruz. Kahvelerimizi yudumlarken Adem Bekir Bey'e sorduğumuz suallere şöyle cevap veriyor: "Akif'in babası yedi kardeşten en küçüğü olan Tahir Efendidir. Bekir Bey'in oğlu yani Akif'i anlatan Adem Bey ise üçüncü kardeş olan Salih Bey'in torunu olduğunu söylüyor. Kahvelerimizi yudumladıktan sonra Bekir Bey bize Akif'in babasının doğduğu evin harabe şeklindeki temellerini gösteriyor. İşte büyük şairin babası bu evde doğmuş diyor. Akif vefat ettiğinde köyde herkes Tahir'in" Memed'i ölmüş dediler, diye anlatıyor Adem Bekir Bey. O dönemlerde köyde Türk -İslam kültürünü yüzyıllarca yaşatacak bir cami'ye ihtiyaç duyulduğu için Hicri 1278 (1861) yılında cami inşasına başlanmış. Camide görev yapacak imam olmadığı için köyün önde gelen ihtiyar heyeti Akif'in dedesinin de olurlarını alarak, ilkokulunu hala tamamlamayan çocuk yaşlarında olan Tahir Efendi'yi İstanbul'a eğitim görmesi için gönderirler. Fatih Medresesinde dini eğitimini tamamlayan Tahir Efendi memleketine dönmez, Fatih Medresesinde müderrislik görevine başlar. Küçük yaşta İstanbul'a gelen, Yozgatlı Mehmet Efendiden ders ve icazet (diploma) almış. Yani İpek'in köylüsü ve Akif'in "ASIM" adlı eserinde, Köse İmamın mübalağalı diliyle anlattığı veçhile "Umumi ve yarı vahşi" adamın oğlu, kendi gayretleriyle ve kararıyla büyük bir gayeyi gerçekleştirmiş oluyor. Çünkü o dönemin anlayışına göre ilim merkezi Fatih idi. İlim başka yerde aramak abes idi.

Türk-İslam kültürüyle yetişen ve bu alanda Akif'in etkilendiğini düşünürsek, Tahir Efendi'nin arkadaşları arasında şöhreti, onun fikirleri hakkında bize önemli ipuçları veriyor. Arkadaşları arasında "Temiz Tahir Efendi" diye tanınan bu zat, Türklüğün ve İslam'ın üstün kültürüne sahip olması ve onu iyi bir şekilde yaşaması, ileride hayatını birleştireceği öz be öz bir Türk ailesinin kızı Emine Şerife Hanımla evlenmesini kolaylaştırmıştır.

Akif'in annesi Emine Şerife Hanım aslen Buharalı'dır. Bizzat Akif'in ona dair verdiği bilgilere göre, bundan iki asıra yakın Hekim Hacı Baba adında biri, Buhara'dan Anadolu'ya gelerek, Boyabat'ta evlenmiş, sonra karısını alıp Tokat'a gitmiş ve orada yerleşmiş. Akif'in annesi evlenme çağına gelince Buhara'dan gelen Tahir Mehmet Efendi adında bir zat diye varmış ve annesi bu evlenmenin ürünü olmuş. Akif'in annesi hem ana tarafında, hem de baba tarafından Buharalı'dır. Fakat kendisi Anadolu'da doğup büyümüştür.

3

Akif'in annesi, Tokat'ta yetiştikten sonra Şirvanlılardan Derviş Efendi ile evlenmiş, sonra eşiyle birlikte Amasya'ya, daha sonra da İstanbul'a gelerek Sarıgözel'deki evine yerleşmiştir.

Şerife Hanım'ın Derviş Efendiden iki erkek ve bir kız çocuğu dünyaya geldiyse de, erkek çocukların ölümünden sonra da babaları da ölünce, Şerife Hanım genç yaşta dul kalır. Akif'in babası, Mehmet Tahir Efendi, bu sıralarda ona talip olmuş ve onunla evlenmiştir. Emine Şerife Hanım tam

manasıyla bir Türk-İslam kadınıydı. İnce hisli, yüksek ruhlu iman dolu bir Anadolu kadınıydı. Bu evlenmeden sonra kim derdi ki yediden yetmişe tüm Türk insanının ağzından ilelebet düşmeyecek olan "İSTİKLAL ŞİİRİMİZİN" şairi 20 Aralık 1873 yılında Mehmet Akif gelecektir.

Akif ile ilgili Mithat Cemal şu sözleri sarf etmiştir:

" Ben, Akif'in Türklüğünden şüphe edenlere ve onu Türk şairi olmadığını ileri sürenlere şunu demek istiyorum. Akif yalnız yaşadığımız yüzyılın değil, edebiyat tarihimizin en büyük destan şairi, milli şairimizdir. Bunun en sağlam belgesi "SAFAHAT"dır. Kendisi hem kişi olarak özgürdür hem de sanatçı olarak. Kendine has bir kişiliği vardır. Türklükten ve milli kültürden taviz vermeyen biri idi.

SUŞITSA MEHMET AKİF CAMİİ

Milli şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un babası Tahir Efendi'nin köyü olan, Kosova'nın İpek ilinin Istog Belediyesi'ne bağlı Suşitsa (Susica) Köyünde, üzerinde bulunan kitabeden 1278 [1861] yılında inşa edildiği anlaşılan cami, 1999 yılında Kosova savaşı esnasında Sırp askerleri tarafından ateşe verilerek yakılmış ve yarısı yıkılmıştı.

onun gözünde sanat her şeyden önce gelirdi. Milli ölçümüz olan heceye karşı değildi. Ona göre "sanat sanat için değildir, sanat hayat içindir". Ahlsız edebiyata, taklide, mazmunculuğa hassımdı. Akif'in şiiri yerlidir, karar vererek, azmederek, göğsü kabararak, yerli. Bu farikası mevzuların memleket vakaları olması kadar ondaki yazı zevkinin Türk oluşundandır. Frenk olmaktan iğrenir. Güzel Türkçe'nin üstüne titrer ve güzel Türkçe'ye dokunanlara karşıdır. Dinden sonra dili gelir. Yazarken de yaşarken de Türk olduğunu mağrurdur. Şiirlerinde Arapça ve Acemice'yi hiç bilmeyen adamın sadeliği vardır. Elmaslarını takmayacak kadar zengin kadının sadeliği..."

Caminin onarıldıktan sonraki şekli

Araştırma - inceleme

27 Aralık 1936 sirozdan vefat eden büyük Türk şairi ve düşünür Mehmet Akif'i 86. Ölüm yılında bir kere daha üzüntü ile anıyoruz. 1873 yılında İstanbul'da dünya gelen Mehmet Akif, ilk öğrenimini takiben Fatih Rüştüyesi ve mülkiyenin lise kısmını bitirmiş, mülkiyenin yüksek bölümüne geçtiği yıl babasını kaybedince, Halkalı Baytar Mektebi'ne girerek, okulun en iyi öğrencisi olarak birincilikle mezun olmuştur. 1908'de Eşref Edip ile "Sırat-ı Müstakim" ve "Sebilürreşad" dergilerini Mehmet Akif, makalelerinde ve vaazlarında İslam Birliği görüşünü savunmuştur. İzmir'in 1919 yılında işgalinden sonra başlayan Milli Mücadeleyi desteklemek için Balıkesir'de vaazları ile halkın direnişini artırmak, Milli Mücadeleye katılmasını için çalışmış, 1920'de TBMM'deki Burdur milletvekiliği esnasında Konya İsyanını önlemek ve halka öğüt vermek üzere Konya'ya, oradan da Kastamonu'ya geçerek Nasrullah Camii'nde verdiği vaazda, Sevr Andlaşması ve Milli Mücadele hakkında halkı bilgilendirmiş, bu vaaz basılarak diğer vilayetler ve cephelere gönderilmiştir.

Mehmet Akif Ersoy'un "İstiklal Marşı" olarak benimsenen şiiri, 1 Mart 1921 tarihinde, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi tarafından TBMM'de ilk defa okunarak, sürekli alkışlarla karşılanmış ve 12 Mart 1921 tarihinde TBMM tarafından "İstiklal Marşı" olarak kabul edilmiştir. Maddi sıkıntılar içerisinde bulunan şair, İstiklal Marşı şairi olarak kendisine verilmek istenen para ödülünü kabul etmez.

Şiirde gerçekçilik akımının dönemindeki temsilcisi olan ve aruz ölçüsüne hakimiyetin büyük örneklerini veren Mehmet Akif, "Çanakkale Şehitlerine" adlı şiiri ile edebiyatımızda unutulmaz ve kolay erişilmesi mümkün olmayan bir yer almıştır. "Safahat" adı altında ve yedi kitaptan oluşan şiirleri dışında, daha birçok eseri vardır.

Akif, önemli bir fikir adamımızdır. İleri görüşlüydü. Vatanını seven biriydi. Ülkedeki olaylar onu derinden üzüyordu. Sanaideki kalkınmanın Batıyı örnek alınmasıyla ülkenin kalkınacağı görüşünde idi. Akif, teknikte ve bilimde Batı medeniyetine kesinlikle ülkemizin yetişmesi gerektiğini belirtir. Bu durumda neler yapmamız gerektiği konusunu da Batı ile Müslümanları mukayese ederek şöyle ortaya koyar: "Çünkü medeniyetin bu kısımlarında onlara (batılılara) yetişemezsek yaşamamıza, bize, Allah'ın emaneti olan İslam Dinini yaşatmamıza imkan yoktur. Biz Müslümanlar, bin tarihinden itibaren çalışmayı bıraktık. Gevşekliğe, eğlenceye, ahlaksızlığa döküldük. Avrupalılar ise gözlerini açtılar, alabildiğine terakki ettiler. Görüyorsunuz ki, denizlerin dibinde gemi yüzdürüyorlar. Göklerde ordular dolaştırıyorlar... (Onların) neleri varsa hepsini elde etmek için çalışmak Müslüman fertlerin her birine farz ayındır."

Mehmet Akif, Batının son derece planlı ve programlı hayat tarzını da göstererek kendi milletinin ve yöneticilerinin de öyle davranmalarını arzu eder ve bu arzusunu şöyle dile getirir:

• "İhtiyar amcanı, dinler misin, oğlum Nevruz?

• Ne büyük söyle, ne çok söyle; yiğit işde gerek."

Akif'i inkar edenler, Akif'i anlamamışlardır. Çünkü Akif'i okuyanlar onun hayatı ve eserleri büyük bir cemiyetçi ve halkçı olduğunu gösterir. Çıkar peşinden koşanların her zaman karşısındaydı. Kullandığı sözcüklerin birçoğu halkının kullandığı ve sevdiği sözcüklerdir.

En çok önem verdiği şey ise plandır. Şaire göre, ancak planlı eserlerde sanat güzelliği olur. Bir eserin güzel ve

ölümsüz olması için şiir kadar, belki ondan daha fazla, sanatın bulunmasını kaçınılmaz görür.

Şiirlerinde bir taraftan özgürlük, adaletli samimiyet, vatanperverlik, istiklal ve milli irade ön planda yer alır. Böyle özellikleri dolu olan bir İstiklal Şiiri şairinin Türk olmadığını ileri sürenlere ne demeli?!... Baba tarafından belki Türk asıllı olmayabilir. Ama babası Tahir Efendi'nin küçük yaştan Türk kültürüyle yetişmiş olması, Türk kültürüne hizmet etmiş olması, hem şair kendisi Türk Dünyasının kültür merkezi olan İstanbul'da doğmuş olması, ilim merkezi olan Fatih'te yetişmiş, kültürümüze hizmet etmiş, Türk Edebiyatının baş tacı olmuş, Türk halkının milli marşı olan "İSTİKLAL MARŞINI" YAZMIŞ, imanı güçlü, inancı ateşli, fakat her şeyden önce Türklüğü ve bağımsızlığı önde tuttuğunu yazdığı şiirlerinden anlıyoruz. Bu aşk ile yaşayan büyük şair :

• "Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet

• Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal" dizelerini yazabilirdi miydi?

Ve yine:

• "Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;

• Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.

• O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;

• O benimdir, o benim milletimindir ancak."

Haykıran birini aslından alıkoymak bence aptallıktır, oymazlıktır, büyük bir saçmalıklıdır. Ama ben yine de bir "İstiklal Marşını", bir "Seyfi Babayı", bir "Çanakkale Şehitlerine" şiirlerini yazan Mehmet Akif'i gerçekçi okuyucu ve araştırmacıların takdirine bırakıyorum.

"Yiğidi vur, ama hakkını ver" sözünü boşuna söylememiş, atalarımız.

Adem Bekir Bey, Cemali Tunalıgil, merhum Osman Baymak. (1997)

Kaynakça: Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, cilt 2, Nihat Sami Bannarlı.

Resimli Motifli Türk Edebiyatı Tarihi, cilt 3, Seyit Kemal Karaailioğlu,

Safahat, Mehmet Akif Ersoy. 15. Baskı, İnkılap ve Aka Kitabevleri Koll. Şti. İstanbul 1982. Sayfa, 425

Mehmet Akif Ersoy ve Safahat'tan seçmeler, hazırlayan Mehmet Nuri Yardım, Damla Yayınevi.

Sözcü Gazetesi, 13 Mart 2021, sayı 2056, Necati Doğru.

Cemali Tunalıgil, "İstiklal Marşı Şairi Mehmet Akif Ersoy'un Vefatının 82'ci Yıldönümü Ardından" Kümbet Eğitim, Kültür, Sanat ve Edebiyat Dergisi, Ocak-Haziran 2020 Yılı: 14, Sayı: 53. Tokat.

ÇANAKKALE TÜRKÜSÜNÜN ARNAVUTÇA SÖYLENİŞİ

Prof. Dr. İrfan Morina

Tarih olayları ile ilgili türküler çok zaman, tarih kitaplarının yazamadığı, tarihçilerce bilinmeyen gerçekleri bildirirler. Bu gibi türküler tarihe yardımcı oluşları yönünden ayrı bir değer taşırlar. Tarihi konu edinen türkülerde, halkın duygu vedüşünceleri,acıları,sevinçleri yer alır. Elbet ki bunları tarih kitaplarında bulmak mümkün değildir.

Osmanlı tarihleri hep saray ile yeniçeri ocağının çevresinde döner. Tarih yazarları da devlet memuru olduklarından olayların sorumlularını eleştirmezler, olaylar karşısında halkın tepkilerini dile getiremezlerdi. Buna karşılık bozgunların verdiği acılar, büyük kıtlıkların, açlıkların, zaferlerin sevinçleri hep türkülerde dile gelir. En uzun ömürlü olanları da bunlardır. Değerli araştırmacı Cahit Öztelli* , "Plevne kahramanı Osman Paşa'yı günümüze dek büyük bir kahraman olarak yaşatan tarih kitapları değil, türkülerdir" diyor. Çanakkale Savaşları Türk tarihine silinmeyecek derecede izler bırakmıştır. Çanakkale'de Türk askerinin cesareti dillere destan olmuştur. Neticede zafere kavuşulmuştur. İki yüz elli bin şehidin düştüğü Çanakkale Savaşları'nın akıbeti elbette ki kolay kolay unutulmayacaktır. Fırsattan yararlanarak 1976 yılının Temmuz ayında resmî bir heyetle Priştine'den İstanbul'a ve oradan da Çanakkale'ye gitmiştik. Çanakkale'ye yaklaştıkça önümüze serilen yüksek fakat düz bir ova bütün bir tarihi anımsatıyordu. Kafilimizin yöneticisi, geçtiğimiz yerlerle ilgili olarak bize bilgi verirken Çanakkale'ye yaklaştığımızda "Arkadaşlar, burası Çanakkale'dir, bu ovanın neresine kazma vurursan vur, şehit kemikleri çıkar!" diye açıklamada bulundu. Az sonra Türkler'e ve Fransızlar'a ait iki ayrı müzeyi ziyaret ettik. Vitrinlerde içi kan dolu kol saatlerini, şehit mühürlerini, harp anında yazılmış, İki gün sonra İse şehit düşmüş bir askerin mektubunu* , daha çok şeyleri görmüştük. Çanakkale Savaşları'na Türk ordusu içinde Rumeli'de yaşayan halkların da katıldığı bilinen bir gerçektir, Bu arada, Arnavut gençlerinin de (tabii ki İslâm mefkuresi uğrunda) Fransız ve İngiliz askerine karşı savaş yürüttüklerini hesaba koymak gerekir. Savaş bittikten sonra Rumeli'nin değişik yörelerindeki aile ocaklarına dönen söz konusu gençler bu savaşın manevi hatırası olan Çanakkale türküsünü de nakletmişlerdir Fakat Çanakkale Türküsü bu kez uzamış, şekil muhteva ve ezgi açısından kimi değişikliklere uğramıştır. Bilindiği gibi Çanakkale Türküsü Türkler'de bağlama ile çalınır söylenir. Arnavut halkında İse bu halkın millî çalgısı olan "çiftelija"(çifte- telli) ile söylenmektedir.*

Türkler'de olduğu gibi Arnavutlar'da da Çanakkale Türküsü söylendiğinde Mehmetçiğin eşsiz cesareti, yiğitliği, vatanseverliği dile gelirken öte yandan da Fransız ve İngilizler'in mağlubiyeti ağırlık kazanır. Şu dizeler söylediklerimizin kanıtıdır:

Çanakalaja çe përdhë
Vijshin more nja di gra
Boni gajret evlatlar
Mo Francuz nuk ka

Çanakkale boyunda
Geliyordu iki kadın
Gayret edin evlatlar
Fransızlar yok oldu

Çanakalaja çe per udhe
Vijshin more nja di gra
Bojnt gajret evlatlar
Mo Hingiliz nuk ka

Çanakkale boyunda
Geliyordu iki kadın
Gayret edin evlatlar
İngilizler yok oldu.

Çanakkale türküsü Arnavut halkında hem daha uzun hem de muhteva bakımından değişik bir biçimde söylenmektedir. Türküye Arnavutçanın uygun bir kafiye şekli de uydurulmuştur. Türküde Türkçe sözcüklerin sayısı da hayli kabarıktır. Biz 13 tanesini kaydettik.

1) Çanakalaja (Çanakkale)	
2) topi	(Top)
3) gjilja	(Gülle)
4) aman	(Aman, eyvah!).
5) shapkali	(Şapkalı, mecazi: Müslüman olmayan halklar).
6) bunar	(Kuyu).
7) evlatllar	(Evlatlar, kardeşler).
8) zehër	(Zehir).
9) çadër	(Çadır).
10) jeşil	(Yeşil).
11) zabittlart	(Zabitler, subaylar).
12) Turk	(Türk).
13) gajret	(Gayret).

Aşağıda, Çanakkale türküsünün Arnavutlar'da söylenen şekli ve Türkçe çevirisi:

ÇANAKALAJA

Çanakkalaja topi i parë
Mbrenda poj kërset
Mbrenda poj kërset
Gjilja poj bi n'det (e)
Haj vaj për t'rijte aman.
Çanakalaja topi i ditë
Mbrenda poj kërset
Mbrenda poj kërset
Gjilja poj bi n'det (e)
Haj vaj për t'rijte aman.
Gjiljet poj bijne n'detë
Deti poj gërgëllon
Dilni e këshirni detin
U mbush me shapkali
Haj për t'rijte aman.
Çanakalaja çati
Mi isht ni bunar i fell
Hakatshin, hakatshin
Ujë s'mundin me nxër

ÇANAKKALE

Çanakkale içinde
İlk top patladı
İlk top patladı
Güllesi denize düştü
Of gençliğe vay aman.
Çanakkale içinde
İkinci top patladı
İkinci top patladı
Güllesi denize düştü
Of gençliğe vay aman.
Güllesi denize düştü.
Deniz dalgalandı
Çıkınız görünüz
Deniz şapka ile dolu
Of gençliğe vay aman.
Çanakkale içinde
Bir derin pınar
Uğraştışar yorulcular
Su çekemediler

Haj per t'rijte aman.
Çanakalaja çati
Mi isht ni bunar i fell
Mos pijni ujë bre evlatlar
Se e kanë ba me zeher
Haj per t'rijte aman.
Çanakalaja çati
Mi isht ni çadër jeshil
Zabitllart e Turkit
Era trandafil
Haj per t'rijte aman.
Çanakalaja çati
M'i isht ni çadër e verdh
Zabitllarët e Turkit
Çati na janë mbledh
Haj vaj per t'rijte aman.
Çanakalaja çe për udhë
Vijshin more nja di gra
Bojni gjajret evlatlar
Mo francuz nuk ka
Haj për t'ri jtë aman.
Çanakalaja çe për udhë

Of gençliğe vay aman.
Çanakkale içinde
Bir derin pınar
İçmeyin be evlatlar
Zehirli sular
Of gençliğe vay aman.
Çanakkale içinde
Bir yeşil çadır
Türk zabitleri
Gül kokar
Of gençliğe vay aman.
Çanakkale içinde
Bir sarı çadır
Türk zabitleri
Bir araya toplanır
Of gençliğe vay aman.
Çanakkale boyunda
Geçiyor iki kadın
Gayret edin evlatlar
Fransızlar yok oldu
Of gençliğe vay aman.
Çanakkale boyunda

Vijshin nja di gra
Bojni gjajret evlatlar
Mo Hingilis nuk ka
Haj vaj per t'rijte aman.

Geçiyor iki kadın
Gayret edin evlatlar
İngilizler yok oldu
Of gençliğe vay aman.

Cahit Öztelli, "Evlerinin Önü" Halk Türieüleri kitabı, s. 26, birinci baskı, Ekim 1972.
Mektup pelur kâğıdı üzerine sabit kalemle yazılmış olup, yeğeni sayın Ethem Ruhi Üngör tarafından müzeye hediye edilmiştir.
Çiftetelli, Antonl Loreno (çev: Aydın Oy) Türk Folkloru Araştırmaları 1982, Ayırba-sım.

ÇEVREN DERGİSİ, Sayı 55, sayfa 21-26, Eylül-Ekim 1986, Priştine

Şarkı söyleyen arnavut halk ozanları

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİNE

Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?
En keşif orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya-
Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya.
Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!
Nerde -gösterdiği vahşetle "Bu: Bir Avrupalı!"
Dedirir- yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahbesi, yâhud kafesi!
Eski Dünyâ, Yeni Dünyâ, bütün akvâm-ı beşer,
Kaynıyor kum gibi, tûfan gibi, mahşer mahşer.
Yedi iklimi cihânın duruyor karşına da,
Ostralya'yla berâber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar, deriler rengârenk;
Sâde bir hâdisse var ortada: Vahşetler denk.
Kimi Hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani, tâ'ûna da züldür bu rezil istilâ!
Ah o yirminci asır yok mu, o mahlûk-i asil,
Ne kadar gözdesi mevcûd ise hakkıyla sefil,
Kustu Mehmedçîğin aylarca durup karşısına;
Döktü karınıdaki esrârî hayâsızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetti o yüz...
Medeniyet denilen kahbe, hakikat, yüzüstü.
Sonra mel'undaki tahrîbe müvekkel esbâb,
Öyle müdhîş ki: Eder her biri bir mülkü harâb.
Öteden sâikalar parçalıyor âfâkı;
Beriden zelzeleler kaldırıyor a'mâkı;
Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o arslan neferin.
Yerin altında cehennem gibi binlerce lağam ;
Atılan her lağamın yaktığı: Yüzlerce adam.
Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müdhîş tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak,
Boşanır sırtlara, vâdîlere, sağnak sağnak.
Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller
Yıldırım yayılımı tûfanlar, alevden seller
Veriyor yangını, durmuş da açık sînelere,
Sürü hâlinde gezerken sayısız tayyâre .
Top tüfekten daha sık, gülle yağın mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehdidi güler!
Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;
Alınır kal'a mı göğsündeki kat kat îman?

MEHMET AKİF ERSOY

Hangi kuvvet onu, hâşâ, edecek kahrına râm?
Çünkü te'sis-i ilâhî o metin istihkâm.
Sarılır, indirilir mevki-i müstahkemler,
Beşerin azmini tevkîf edemez sun'-i beşer ;
Bu göğüslerse Hudâ'nın ebedî serhaddi;
"O benim sun'-i bedî'im, onu çiğnetme" dedi.
Âsım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek:
İşte çiğnetmedi nâmûsunu, çiğnetmeyecek.
Şühedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...
O, rûkû olmasa, dünyâda eğilmez başlar,
Yaralanmış temiz alnından, uzanmış yatıyor;
Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecdâd inerek öpse o pâk alnı değer.
Ne büyüsun ki kanın kurtarıyor Tevhîd'i...
Bedr'in arslanları ancak, bu kadar şanlı idi...
Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
"Gömelim gel seni târîhe" desem, sığmazsın.
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitab...
Seni ancak ebediyyetler eder istîfâb.
"Bu, taşındır" diyerek Kâ'be'yi diksem başına;
Rûhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, ridâ nâmiyle,
Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmiyle;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli Süreyyâ'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvîzenin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtâbı getirsem yanına,
Türbedârın gibi tâ fecre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvîzeni lebriz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana.
Sen ki, son ehl-i salîbin kırarak savletini,
Şarkın en sevgili sultânı Salâhaddin'i,
Kılıç Arslan gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla berâber gezer ecrâmî adın;
Sen ki, a'sâra gömülse taşacaksın... Heyhât,
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...
Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber.

BİR BAL-KAN RÜYASINA DAVET...

Doç. Dr. Ertuğrul Karakuş

Meraklısı bilir... "Entelektüel"lik tabirinin sıkça yakıştırıldığı bir kadın romancımız olan Safiye Erol, "Ciğerdelen" adlı "postmodern" Balkan romanında, bir kültür coğrafyası olarak Balkanlar'a çok özel bir değer atfeder. Ona göre Balkan coğrafyası, yeryüzünde "insanlığın zirveye ulaştığı" iki coğrafyadan birisidir... (Diğeri Endülüs'tür.)

Sınır kapıları her ne kadar yeryüzünün "suni" birer duvarı olsalar da, bu "psikolojik sunilik" zamanla insanların zihninde "reel" bir suniliğe dönüşebiliyor. Bir sınırın iki yarısında yaşayan, aynı kaşa, aynı göze ve en önemlisi de aynı gözyaşına sahip insanlar, suni kapılar ardında birbirlerini olduğundan çok farklı hayal edebiliyorlar. İnsan, ulaşamadığı, bilmediği şeyin düşmanıdır derler. Belki de sınır kapıları, bu "ulaşılamazlıkları" ve "bilmemezlikleri" artırıyor. Ulaşmak ve bilmek, bir pasaportun veya bir vizenin insanına kalıyor...

Bulgaristan...

Yüzyıllar boyunca Edirne merkezli fetihlerin muhatabı olan coğrafya... Bu ülkeye girdiğiniz zaman kaçınılmaz olarak takip edeceğiniz yol, bilin ki, Sultan Murat'ların, Yıldırım'ların, Kanuni'lerin, Fatih'lerin, izlediği yoldur. Harmanlı'dan, Haskova'dan, Filibe'den geçerken, biraz dikkatli dinlerseniz, 700 yıl öncesinin muzaffer ordusunun gür sedasını da, 100 yıl öncesinin bedbaht ve mağlup ordusunun ağıtlarını, inlemelerini de duyarsınız. Bu seslerle ulaşırsınız Sofya ovasına. Zorunlu olarak "reddimiras" ettirildiği için, günün birinde kendisini ziyaret eden ve bir "şehir sarrafı" diyebileceğimiz Yahya Kemal'den olumsuz not olan şehir: Sofya...

Sofya'yı, Vitoşa Dağı'nın eteklerine dertli başını koymuş ve ağlar vaziyette bulursun...

Bu şehrin derinlerinde bir kütüphanenin koridalarından, yüreğinde milyonlarca sır saklayan "satılmış" Osmanlı arşivlerinin isyanı çalınır kulaklarına...

Hayran bırakan güzelliklerin olduğu kadar, hayretler içerisinde bırakan trajedilerin de mekânı olan Bosna-Hersek'e ulaşmak için; Niş ve 2. Dünya Savaşı'nda büyük bir katliama sahne olan Kragujevac üzerinden geçersin. Her santim toprağı göğü delmek için yarışan ağaçlarla dolu sarp tepeler, Bosna aşkına kapılan ve Bosna yoluna yüzyıllar önce düşenlerin çektiği kutsal cefaya sembol olmuştur adeta... Engin vadiler boyunca kovalanan, kovalandıkça seraplaşan bir sevgilidir Bosna... Saraybosna'yı kovalarken Vişegrad'ı bulursun yol kenarında... Su kenarında... Drina'dan su içerken kana kana... Bu topraklardaki ilk ziyaretgâhın, Nobel ödüllü ünlü yazar İvo ANDRIĆ'in "Drina Köprüsü" romanıyla tanınan Vişegrad şehri olur. Şehrin simgesi, Mimar Sinan tarafından Sokullu Mehmet Paşa adına yapılan ve "Drina Köprüsü" adıyla da anılan Sokullu Mehmet Paşa köprüsü, on bir güzel gözüyle gülümser sana. "Günaydın!" der. On bir gözün her biri ayrı ağlar aslında, içinden geçen zamana...

Ve hüznün güzelleşir Drina'da...

Drina aslında, bir lütuftur. Birkaç saat sonra göreceğiniz nazlı Saraybosna'nın güzelliğinin nefesinizi kesmemesi için, Allah tarafından bu konumda yaratılmış bir "güzellik

temrini"dir....

Yemyeşil dağlar arasından inersin Saraybosna'ya... bu "inmek" görecelidir aslında!

İndikçe yükseldiğini hissedersin... Saraybosna...

Başçarşı... Alıp satmanın kabalığının, insancıl bir nezakete dönüştüğü bir kutlu zamanın, taşlaşmış bir abidesidir adeta...

Gazi Hüsrev Bey Külliyesi... "İnsan"ı cihanın merkezine koyan, "nisyan" hastalığına çareyi, "insan"a hizmette bulan anlayışın heybetli hatırası.

Şehitlik... İçerisinde, "krallığı" "bilgeliliğinden" gelen Aliya izzetbegoviç'in kabrinin de bulunduğu şehitlik... Fatihalar gayriihtiyarî uçurur dudaklarından bembeyaz mezar taşlarının narin yüreğine...

Bosna Savaşı yıllarında halkın umudu olan Umut Tüneli... Avrupa'nın göbeğinde, daracık bir tünele sıkışmış sonsuz umutları hissedersin... Sanki insanlık can çekişir bu tünellerde...

Vrela Bosna... Bosna nehrinin kaynağı... Bosna'nın hayat kaynağı...

Vezirler şehri Travnik yolunda, bir cinayet görürsün. Bir havan topuyla bir köyü ve bir camiye vururlar. (Ahmiçi Köyü ve Camii) Şahit yazdırırlar seni. Geçmişe değemezsin. Cinayeti engelleyemezsin. Ama görürsün. Çaresizlik içerisinde ağlarken, o cami ve köyün, küllerinden yeniden doğuşuna şahitlik edersin...

Bu şehadetin şaşkınlığıyla ulaşırsın vezirler şehri Travnik'e. Şahit olduğun Ahmiçi cinayeti kesse de dizlerindeki dermanı, Travnik kalesi çağırır seni olanca heybetiyle. Ve yüzyıllar öncesini gözetlersin Travnik kalesinden. Medresede eğitim alan vezirlerin ruhları gezdirir sana Travnik'i. Tarih, seni metanete çağırır bu şehirde...

Mostar'da yeniden dirilişe, Alperenler Tekkesi (Blagay Tekkesi)'nde "ezel fikri"ne ve "ebed duygusu"na, Poçitel Köyü (Türk Köyü)'nde "taşa hükmetme"ye şahitlik edersin... Öyle bir şahitlik ki, yemin edesin gelir...

Hırvatistan sınırına yaklaştığında, bütün şehit ruhlarının sana Poçitel'den el salladığını görürsün... Gayriihtiyarî, sen de el sallarsın bu asil güzelliğe...

Dubrovnik... Orta Çağ mimarisinin canlı tanığı... Taşlaşıp kalmış zaman... Simetride

köhnne zamanı gizleyen ısıtılı çelişkiler şehri...

Ormanlarının ve dağlarının bolluğundan ismini alan "Kara dağ"... Mütevazı turizm şehri Hersek Novi... Hem dağlar, hem de sular "aşılması gereken güzellikler" bu ülkede... "Bükemediğin bileği öpeceksin!" düsturundan hareketle, "Aşamadığın yerde kalacaksın!" sonucuna varılan ülke... O dağların, o suların güzelliğini yaşayacaksın...

Bir sabah vakti Arnavutluk'a gireceksin... Evvel zaman içinde; İtir, Roma ve Osmanlı atlarının sulandığı

İrmaklardan geçeceksin... Uzak tepelerden asırların uğultusu gelecek kulaklarına... İşkodra direnecek 1912'den 1913'e... Hasan Rıza Paşa'nın gururlu şehadetine şahitlik edeceksin...

Kosova... Bir mazlum sevgili... Bir metin yürek... Kana bulanmış çiçek... Kosova'da "Türkçe'nin Balkanlar'daki başkenti" ve "Şairler şehri" olarak da bilinen Prizren buyur edecek seni hanesine... Bir zamanlar Fatih'ini buyur ettiği gibi... Önce Namazgâh'ına alacak. Sonra; Taş Köprü, Şadırvan Meydanı, Sinan Paşa Camii ve Halvetî Tekkesi başta olmak üzere bir dizi tarihî mekân... Tadı damağında kalacak Prizren Türkçesinin... Duyacaksın... Seveceksin... Ve şahit olacaksın...

"Söyle meşhed, öpeyim secde edip toprağını, Yok mudur sende Murad'ın iki üç damla kanı?..." Kosovalı bir aileden gelen Mehmet Akif'in bu dizeleri kulaklarında çınlayarak varacaksın Priştine'ye... Murat Hüdavendigâr'ın Türbesinde kendini hesaba çekeceksin. Bursa nere, Kosova nere?... "Murad'ın iki üç damla kanı"nda arayacaksın imanı, azmi, samimiyeti...

Sultan Murad Türbesi - Kosova

Aradığın o azmi, o samimiyeti, çok uzaklarda değil, Yahya Kemal'in "Kaybolan şehirde" Üsküp'te de bulacaksın.

"Üsküp ki, Yıldırım Bayezid Han diyarındır, Evlad-ı Fatihan'a onun yadigârıdır..." Üsküp'te; Fatih Köprüsü (Taş Köprü), Tarihî Türk Çarşısı, Sultan Murat Camii, Murat Paşa Camii, Yahya Paşa Camii, İsa Bey Camii, Hatuncuk Camii, Mustafa Paşa Camii, Rûfai Tekkesi gibi mekânlarda, bu şehrin hiç de "kaybolmadığını", ruhiyle, özüyle yaşadığını sadece görmeyeceksin, hissedeceksin... Şar Dağı (Vodna Dağı)'ndan, Kanyon Matka'dan esen serin rüzgâr, seni "Üç şanlı harbe" alıp götürecektir...

"Kalbimde bir hayali kalıp kaybolan şehir, Ayrılmanın bıraktığı hicran derindedir..."

Sonra...

Prizren'de duyduğun Türkçe heyecanını, yeniden duyacaksın Üsküp'te. Bu heyecanla, şu mısralar dökülecek dilinden:

"Çok sürse ayrılık, aradan geçse çok sene, Biz sende olmasak bile, sen bizdesin gene..."

Kalkandelen çağırarak seni... Alaca Camii, Harabati Baba Tekkesi... İnananların yüzyıllardan gelen "Huuu"

"Huuu"ları, "Popunsa" kuşlarının dostça kanat çırpışlarıyla taşıyacak seni Gostivar'a... Prizren'de, Üsküp'te duyduğun Türkçe dostluğu, Banisa'da yaşayacaksın doyasıya...

Balkanlar'ın incisi Ohri ve küçük kardeşi Struga. Yüzyılların gerçeğe çalan masalını anlatan mekânlar... Ohri kalesinden hissedersin derin sulara yatan incileri... Her yıl düzenlenen Struga şiir akşamlarının sesinden bir parça duymak istersin. Serin sulara okunan masallar gibidir o şiirler...

"Şairler Köprüsü"nden geçer ruhun defalarca...

Sinan Paşa Türbesi, Pir Mehmet Hayati Halvetî Dergâhı ve camiler... Ohri çarşısını, Ohri pazarını günde beş defa yıkayan ezan seslerini dinlersin ruhunla...

Balkan rüyasının son gününde Resne'den, Manastır'dan geçersin. Dıştan harap görülen camilerin, mesafelerce öteden ruhuna hükmettiğini gördükçe, ruhunu Manastır çarşısının tam ortasına defnedesin gelir. Bu duygularla terk edersin Manastır'ı ve Makedonya'yı...

Yunanistan...

Genç Kalemler'in Kadim Medeniyet'i sarsan seslerini Beyaz Kule'sinden duyduğun Selanik... İsmi hep İzmir'le anılan Selanik...

"Selanik Selanik viran olasin, Amman Amman!, Taşını topracığını seller alasin..."

Türküsü çalınsa da kulağına bu nazlı şehrin viran olmasını değil, "âbâd" olmasını istersin tüm yüreğinle...

Kavala'dan, İskeçe'den, Gümülcine'den geçerken tertemiz bir Batı Trakya rüzgârı doldurur içini... Geçmişten kopmamak için çirpınan zamanın, şaşırtacak kadar durgunlaştığını görürsün... Bu şehirlerde "geçmiş"in "bu gün"e nasıl direndiğine şahit olursun... "Batı Trakya... Güzel Batı Trakya..." türküsü yüreğine yerleşip uğurlar seni İpsala'dan. Damağında Gümülcine kahvesinin telvesi, tadı, kokusu...

Türkiye'de (10. Ülkede) takvime baktığında, şaşırmakta haklısındır geçen zamana... Zaman, Kapıkule'de durmuş, İpsala'da devam etmiştir.

Ya da, ya da... Bambaşka bir şey olmuştur!

Kapıkule'de uyuyup İpsala'da uyandığın "Bir Bal-Kan Rüyası" görmüşsündür... "Bitmesin!" diye dualar ettiğin bir rüya...

Prizren'den bir görüntü

Kosova Çağdaş Türk Hikâyeciliğinde Bir Zirve: Reşit Hanadan ve Hikâyeciliği

Prof. Dr. Salih Okumuş

Priştine Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Görevlisi

1. Giriş Çağdaş Kosova Türk Edebiyatı'nın gelişiminde gazete ve dergilerin rolü büyüktür. Osmanlı'nın bölgeden çekilmesiyle başlayan karanlık dönem, ancak II. Dünya Savaşından sonra Yugoslavya Federal Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla gri bir aydınlığa kavuşur. Birçok alanda baskılar sürmesine rağmen kısmi de olsa bazı yeniliklere izin verilir. Bu yeniliklerin tezahür ettiği en geniş alan basın yayındır. Bu çerçevede Üsküp'te yayın hayatına başlayan Birlik gazetesi, aynadlı yayın kuruluşunun çıkardığı Sesler, Sevinç ve Tomurcuk gibi dergiler, hem edebiyat ve sanat hareketlerini yönetir hem de Türkçe eğitimine kaynaklık eder. Birlik gazetesinin neşri ile başlayan bu süreç, Türkçe radyo, gazete, dergi yayını ve kitap baskıları ile devam eder. Bölgede yeni bir edebiyat çevresi oluşturulur. Modern Balkan Türk Edebiyatı'nın kurulmasına zemin hazırlayan bu çevre, Yugoslav coğrafyasında da büyük bir etki bırakır. Fakat Kosova özerk bölgesinde yaşayan Türkler, ancak 1969 yılından itibaren Kosova'da yayımlanmaya başlayan gazete ve dergiler vasıtasıyla bu imkânla kavuşabilirler., 1 Mayıs 1969 tarihinde Priştine'de yayın hayatına başlayan Tan gazetesine, Çevren ve Tomurcuk gibi dergiler eşlik eder. Denilebilir ki, bu gazete ve dergileri çıkaran Tan Yayın Şirketi, Birlik Yayınları'nın Üsküp'te yaptığı işin aynısını burada yapar. Kısa bir süre sonra da Kosova'da yaşayan Türk halkının sanat ve edebiyat hareketlerinin merkezi haline gelir, kültür ve sanat hareketlerinin gelişmesine zemin hazırlar. Bu bakımdan çağdaş Yugoslavya Türk edebiyatı, Birlik ve Tan gazetelerinin çatısı altında başlayıp gelişmiştir denilebilir. Ancak Balkan Türk edebiyatının kökleşmesi 1960'11 yıllardan sonra olur. Bu tarihe kadar çok sayıda gazete, dergi ve kitap yayımlanır. Bilhassa Birlik ve Tan dizileri çevresinde yayımlanan sayısız kitapları zikretmek yerinde olur. Çeşitli kültür, sanat ve edebiyat faaliyetlerine imza atılır. Türk ve yabancı yazarlardan oluşan bir yazar kadrosu oluşturulur. Türkiye edebiyatından örnekler yer verilir. Dünya edebiyatından çeviriler yapılır. Birlik ve Tan Yayınları içerisinde telif ve çeviri olmak üzere Türk diline kazandırılmış 300 civarında eser bulunur.2 Bu gelişmeler başta şiir ve hikâye olmak üzere edebiyatın birçok türünde örneklerin verilmesine de zemin hazırlar. Ancak nesre oranla şiirin daha çok gelişmesi dil ve anlatımın zorluğuna bağlanabilir. Bu hususta, bir sohbet sırasında Priştine Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü emekli Öğretim üyesi Prof. Dr. İrfan Morina'nın "Biz ne yazacağımızı biliyoruz, bu topraklarda hikâye çok. Ama nasıl yazacağımızı bilmiyoruz" anlamındaki ifadesi, aslında bölgedeki yazın hayatının durumunu da özetler mahiyettedir. Ayrıca buna Arnavutça grameri ile yerel Türkçenin anlatım üzerindeki etkilerini de eklemek gerekir. Bölgede II. Dünya Savaşı'ndan sonra yetişen sanatkarların çoğunun şair ve yayınlanan eserlerin şiir ağırlıklı olmasında da sanırız bu sebepler etkili olmuştur. Kosova Türk Edebiyatında, nesir alanındaki örnekler hem daha az hem de oldukça geç dönemlere rastlar. Bu alanda en güzel örnekleri veren yazarlar arasında Reşit Hanadan'ın ismini öncelikle saymak gerekir. Bunda Hanadan'ın ilkokulu Türkiye'de okumasının da etkisi büyüktür. Gazeteci, yazar, öğretmen ve politikacı kimlikleriyle de tanıyabileceğimiz Hanadan, bölgenin yetiştirdiği en büyük hi-

kâye ve romancısıdır.3 Hanadan'ın edebiyata ilgisi ilkokul yıllarında başlar. Salihli'de kaldığı yıllarda okul sonrası sık sık şehir kütüphanesini ziyaret eder. Bilhassa roman ve hikâyelerden büyük bir zevk alır. Ömer Seyfettin'in hikâyelerini o kadar beğenir ki, yazmaya başladığı ilk zamanlar onu taklit etmekten korkar. Hanadan üniversite yıllarında Türkiye'den gelen misafir öğretmen görevlileri tarafından desteklenir. Bilhassa İdris Güven Kaya'nın teşviki ve yönlendirmeleriyle yazma konusunda cesaretlenir. Tan gazetesinde çalışmaya başladıktan sonra ise, Yugoslavya'nın önemli Türk şair ve yazarlarından Necati Zekeriya ile tanışır. Zekeriya, Hanadan'a hem yeni hikâyeler yazmasını hem de içeriğini zenginleştirmesini tavsiye eder. Bu tavsiyeler Hanadan'ın bilhassa hikâye yazmasında çok etkili olur. Bu yıllarda gazeteci kimliği ile Fazıl Hüsnü Dağlarca, Aziz Nesin, Ümit Yaşar Oğuzcan ve Tarık Dursun gibi Türkiye'den gelen şair, yazar ve sanatçılarla röportaj yapar ve kendilerini yakından tanıma fırsatı bulur. Zamanla kendisinde bir gazetecilik refleksi gelişir. Bu da saklı olan gözlem yeteneğini öne çıkarır. Bilhassa olayların görünmeyen yüzünü anlamada önemli bir mesafe kat eder. Hanadan'ın, yazarlık serüveninde başta Ömer Seyfettin olmak üzere Hüseyin Rahmi Gürpınar, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Aziz Nesin ve Tarık Dursun gibi Türk sanatkarların etkileri büyüktür. Bu sanatkarlardan bazıları ile de Tan gazetesi münasebetiyle tanışma ve istifade etme imkanı bulunmuştur.

2. Yazgı'dan Yıldızlı Eve Bir Devrin Anatomisi: Hanadan'ın ilk hikâyesi Tan gazetesinde, daha sonraki hikâye ve romanları ise Ege Üniversitesi tarafından düzenlenen ve bu bildiri ile birlikte diğer incelemelerinde yer verildiği sempozyum bildiriler kitabı

Ege Üniversitesi tarafından düzenlenen ve bu bildiri ile birlikte diğer incelemelerinde yer verildiği sempozyum bildiriler kitabı

ise, Çevren, Çığ ve Sofra ve Kuş gibi dergilerde yayımlanır. Yazar eserlerinde, toplumsal sıkıntıları, yeni neslin cehaletle olan mücadelesini, geçim sıkıntısını, gurbeti, kent hayatına özenen insanların çelişki ve hüsrancı ile taassubu ve göç temalarını işler. Romanlarının ana konusunu ise, göç olgusu oluşturur. Hanadan'ın ilk eseri olan "Yazgı"4, 1982 yılında basılır. Yazar, bu eserde köy yaşamının gerçeklerini kendine özgü bir üslupla ele alarak dikkatleri üzerine çeker. Yazgı toplam 78 sahifeden ibaret olup 11,5x19 cm ebadındadır. Önsözü bulunmayan eserin arka kapağında İ. Güven Kaya'nın iki paragraflık bir değerlendirmesi bulunur. Eser, yedi hikâyeden oluşur. İ. Güven Kaya'nın Hanadan ve hikayeciliği hakkındaki görüşleri kitabın arka kapağında şu şekilde verilir: "Reşit Hanadan, Yugoslavya Türk öykücülüğünde yeni bir ad; 'Yazgı'da topladığı öykülerinde çağdaş sorunlara ince bir duyarlılıkla yaklaşan 'gerçekçi' bir çizgi oluşturmuş. Yapıttaki 'Toprak', 'Gurbetçinin Dönüşü', 'Hayrat' öykülerinde bu duyarlılığı 'Eleştirel Gerçekçi' bir planda verirken 'Beklenmeyen Savaşçı', 'Köyden Ayrılış' gibi öykülerinde 'Sosyalist Gerçekçi' bir çabanın ardında olduğu görülüyor yazarın. Genç öykücü Reşit Hanadan, yaşadığı ortamdaki insanların sosyal yapıdan kültürel kopukluklarını da verir yer yer, bu yanılarıyla çağdaş Yugoslav Türk öykücülüğünde kendine özgü haklı bir yer de oluşturur." Hanadan hikayelerinde daha çok köy yaşamını ele alır. Ekonomik imkanların elverişsizliği nedeniyle köy ve kent insanının zorunlu ilişkisi, savaş ve beraberinde getirdiği zorluklar, kadınların köy hayatındaki konumu, gösteriş merakı, hurafeler ve din tacirliğinin sosyal hayata olan etkileri ile gurbetkilerin memleketlerine döndüklerinde yaşadıkları kültürel çatışmaların üzerinde durur. Yazar olaylara toplumsal gerçekçi bir bakış açısıyla yaklaşır. Sosyalist eleştiri ile kaleme aldığı hikâyelerinde ise daha çok ekonomik olaylar, toprak reformu ve yeşil plan gibi toplumsal konuların doğurduğu sonuçları işler. Yazgı, gerçekten de bir toplumun kaderine mercek tutar. Eserde, köy hayatının zorlukları, savaşın arkada bıraktığı yokluk ve ekonomik sorunlar ile kadın ve eğitim meseleleri incelenir. Eleştirileri içerisinde en önemli yeri kadın ve eğitim tutar. Özellikle çocuk yaşta kızların evlendirilmesi, parayla satılmaları, görücü usulü evlilik ve başlık parası toplumsal bir sorun olarak devam eder. Ayrıca kızların okutulmaması ve erkek evlat arzusu da diğer önemli konular arasındadır. Yazgı, Toprak, Tanrı Adına hikayeleri küçük yaşta kendilerine dahi sorulmadan evlendirilen çocukları ele alır. Yazgı, II. Dünya Savaşı sırasında ortaya çıkan toplumsal şartlar nedeniyle ailesini açıktan kurtarmak için bir evladını birkaç çuval buğday karşılığında yaşlı bir köylüye satan babanın çaresizliğini anlatır. Savaşın dayattığı bu zorluk, aslında ahlaki ve toplumsal bir bozukluğa da işaret eder. Toprakla bir avuç tarla için nişanlı kızını başkasına vermeye kalkan bir babanın kızına yaptığı baskı ele alınır. Tanrı Adına adlı hikâyede de on üç yaşındaki bir kız çocuğunun nişanlandığı gerekçesiyle okuldan alınması üzerinde durulur. Köyden Ayrılış'da ise eğitim arzusu işlenir. Eğitim ve inanç konusunda toplumu dikkatle uyaran yazar, bilhassa köyün sözde hacı, hoca ve softalarını kendi çıkarları uğruna din kisvesi kullanmalarını da eleştirir. Hayrat'ta bu tarz bir anlayış gözler önüne serilir. Yazar, imamöğretmen çatışması üzerinden köydeki inanç ve eğitim düzeyini ortaya koyar. Bu softalar yüzünden başta kız çocukları olmak üzere okumak isteyen gençlerin engellenmesi de büyük bir cehalete sebebiyet verir. Şehre gidenlere iyi gözle bakılmaması, yüksek tahsillilere dinsiz ve komünist yaftasının yapıştırılması, eğitimin önüne çekilen en büyük engeller arasındadır. Hikâyelerde genel olarak mekan Mamuşa'dır. Ancak bazı hikâyelerde Mamuşa'ya Prizren ve Gora eşlik eder. Beklenmeyen Savaşçı'da mekan yine aynı bölgedeki bir Arnavut köyü ve dağlardır. Gurbetçinin Dönüşü

şü'nde ise, Almanya ve İsviçre anılır. Ancak gerçek mekân yine Mamuşa'dır. Hikâyelerde dış mekânlar ağırlıktadır. Bazı mekânlar belli belirsizdir. Mekân adları bulunmasına rağmen bölge net değildir. Mekânlar biraz daha detaylandırıldığında köy meydanı, ev, sokaklar, cami, saat kulesi, dere, yol, bostanlık, tarlalar ve dağlar gibi alanlar öne çıkar. Özellikle müşahit bakış açısıyla etrafını süzen bir yazar için bu durum biraz garipsenmelidir. Toplumsal gerçekçi eleştiri (bazılarında sosyalist gerçekçi) ve kuvvetli bir gözlemin hâkim olduğu anlaşılır bu eserlerde mekanların bu kadar silik ve cansız olması sanırız olayların ve şahıs kadrosunun çokluğuna ve çok hızlı bir akışa sahip olmasına bağlanabilir. Yazar mekan ve kişilerden çok olay örgüsüne önem vermek ister. Kahramanlarının betimlemelerinde de bu ölçsüzlük devam eder. Bazen olayın zuhurunda hiç bulunmayan, hatta dekoratif bir konuma sahip kişilerin bile ana kahramandan daha çok tasvir edildiğine şahit oluruz. Bu durum ilk romanlarında daha çok dikkati çeker. Mesela "Sel" romanındaki köyün tellalı Çingene Sülo, romanın baş kahramanı Salim'den çok tanıtılır. Bunun sebeplerinden biri de sanırız şahıs kadrosunun olağandan çok olmasıyla ilgilidir. Bazı hikâye ve romanlarında sırf bu yüzden önemsiz kişilerin isimleri birkaç kez değişebilmektedir. Zaman genellikle II. Dünya Savaşı sonrası yıllardır. Daha çok 1960'lı yıllar öne çıkar. Ancak Beklenmeyen Savaşçı'da savaş yılları anlatılır. Bu hikâyede de diyaloglar Mamuşa Türkçesi ile verilir. Ayrıca eserde yer yer baskı hataları, noktalama eksikleri ve kahramanların adlarındaki karışıklıklar dikkati çeker. Yazgı'da bu durum daha belirgindir. Eser, teknik olarak incelendiğinde, anlatımın öne çıktığı görülür. Olay unsuru çoğu zaman şahıs kadrosu, zaman ve mekân gibi unsurların önüne geçer. Olaylar o kadar hızlı ve anlık ilerler ki, kahramanların fiziksel ve ruhsal özellikleri, mekân tasvirleri ve zamana ait unsurları ancak satır aralarında bulabiliriz. Hatta çoğu zaman bu unsurlar aklımıza gelmez, dikkatimizi bile çekmezler. Olay akışı, merak unsurunu canlı tutacak şekilde basit, sıradan konularla ve faaliyetlerle zenginleştirilip okura bağlanır, böylece okurun da bir anda kendisini bu akışın içinde bulması ve roman dünyasına fokuslanması sağlanır. Bilhassa romanlarda kullandığı yeni bölümlerle konu geçişleri sağlayarak hem monotonluğu kırar hem de okuyucunun merakını artırarak devam ettirir. Araya nerede ise konuyla ilgisi yokmuş gibi görünen bir gelenek, düşün, hıdrellez ve bayram kutlaması gibi adetleri sokup, yapmak istediği şey için hem zemin hazırlar hem de zaman kazanır. Bir yandan da okuyucuya bölgeye ait kültürel değerleri aktarmaya çalışır. Dili oldukça sade ve akıcıdır. Hikâyelerde anlatım İstanbul Türkçesi ile yapılırken diyaloglar da yerel dil kullanılır. Bu dil konuşma diline oldukça yakın olmasına rağmen yerel ağız özellikleri ve içerdiği bazı bölgesel ifadeler nedeniyle anlayış zorluğuna da sebebiyet vermektedir. Özellikle anlatımda yerel özelliklerin öne çıktığı görülür. Bilhassa diyaloglarda Mamuşa ağız kullanılır. Eserin ilk hikayesi Yazgı'da ise, iki anlatıcı bulunur. Yazar sözünü Zehra halaya emanet ederek kendi hayatını geriye dönüş tekniğiyle bizzat kendi ağzından anlatır. Yazarın anlatımıyla başlayan hikâye, birden Zehra halanın devreye girmesiyle değişir ve başka bir hal alır. Herkes köye yeni gelen gelinin hikâyesini beklerken Zehra Hala, zamanda geriye dönüş yaparak kendi hikayesini anlatmaya başlar. Burada anlatıcı Zehra halanın bizzat kendisidir. İkinci önemli husus ise, anlatının dilindedir. Yazarın anlattığı bölümlerde İstanbul Türkçesi kullanılırken, Zehra halanın olduğu bölümlerde yerel dil, yani Mamuşa ağız kullanılır. Hikâyede çok sayıda kahraman olmasına rağmen ancak hiç konuşmayan gelin ile Zehra halanın öne çıktığı görülür. Hatta sadece Zehra halanın konuşuyor olması, diğerlerinin adeta o ortamın sağlanması için figüran olarak orada

bulunmak zorunda olduklarını anımsatır. Hikâyede ayrıca matbu hatalar, noktalama eksikleri ve kahramanların isimlerindeki farklılıklar dikkati çeker. Hikayenin başında zikredilen Zehra Hala, çocukluk yıllarında önce Elmas (s.9-10), sonra Emsal (s.11-16) olarak ifade edilir. 1985 yılında Hanadan'ın ikinci öykü kitabı "Duygu Tutsağı" 5yayınlanır. İçinde toplam on iki hikâye bulunan eser, 11,5X19 cm ebadında olup, 181 sayfadan oluşur. Genel olarak köy hayatını ele alan eserin bazı hikâyelerinde ise, kent yaşamına da yer verildiği görülür. Bilhassa kent hayatına özenen halkın karşılaştığı sorunlar, ilişkiler, toplumsal yabancılaşma ve bireyselleşme yazarın öne çıkardığı konulardır. Eser aynı yıl —en başarılı esere verilen— 'Süreyya Yusuf Ödülü'ne layık görülmüştür. Yazar eserinde bilhassa sosyalizmin yerini kapitalizme bıraktığı 1980'li yıllarda yaşanan süreci, çeşitli sosyal sınıflar üzerinden tasvir etmeye çalışır. Köyve kent hayatının değişim aşamaları, gelenekler ve kültürel değerler hikâyelerinin ana konusunu oluşturur. Yaşanılan ekonomik kriz, hayat pahalılığı, zamlar, kiralıkev meselesi gibi temalar ana konulara eşlik eder. I. Güven Kaya "Duygu Tutsağı" adlı hikaye kitabına yazdığı "Önsöz" de eser için şunları söyler: "Yazar bilmediğini, görmediğini ve yaşamadığını ya da yaşanmamış olanı anlatmıyor. Bu yüzden yaşadığı çevrenin öykücüsü Reşit Hanadan. Köy ve kent bütünleşmesi içinde yaşanan gelişmelerin dile gelişi yazarda bir rastlantı değildir. Bir yandan geleneğinden göreneğinden ödün vermeyen bir köy yaşamı, öte yandan tam anlamıyla yoz bir kent yaşamı, iki yaşamın yaklaşması sonucu yaşanan çelişkiler, diğer ulus ve halk yazınlarında da bol bol yer almaktadır. Reşit Hanadan'ın başarısı, gözlemlediği şeylerle kendi yaşamını da özdeştirmesinden da geliyor." (Hanadan, 1985, s. 5-6) Kaya, Hanadan'ın Yazgı'ya nispeten Duygu Tutsağı'nda daha iyi bir hikâyecilik seviyesi yakaladığını vurgular. (Hanadan, 1985, s. 5-6) Duygu Tutsağı işlediği konu ve geçtiği mekânlar bakımından hayatın gerçeklerine dair derin izler taşımaktadır. Konu bakımından başta ekonomik sorunlar ile köy hayatı, kadın, göç ve kültürel çatışmalar ele alınır. Özellikle savaşın geride bıraktığı yıkıcı etkiler, rejimin katkılarıyla büyük felaketlere yol açar. Yazar köy hayatını ele alırken daha çok, çiftçilik, ekin-biçim işleri, hayvancılık, ağa zulmü, toprağın önemi, toprak reformu gibi temaları öne çıkarır. İnsanlar arasındaki ilişkileri ele alarak köy yerinde yaşanan dedikodu, çekememezlik ve kültürel çatışmalar değinir. Toplumun yeniliğe kapalı olmasını eleştirir. Yazarın ele aldığı konulardan biri de geleneklerdir, düğünler ve bahar eğlenceleri bu hikâyelerde önemli bir yer tutar. Duygu Tutsağı, Bir Hidrellez Günüydü, Traktör Belası, Ineksiz Köy, Hayvan Kredisine Hücum ve Ağa Zaho köy ve köylünün problemlerini ele alır. Bu hikâyelerden Duygu Tutsağı köy hayatının dışında bireysel bir iç mücadeleye yer vermesi bakımından diğerlerinden ayrılır. Hikâyede hacca gitmek için planlar yapan yaşlı bir adamın savaş şartlarından dolayı evine aldığı genç ve güzel yavaşması ile arasında geçen serüven anlatılır. Aslında bu serüven yaşlı adamın bizzat kendi içerisinde cereyan eder. Bu nefis muhasebesi psikolojik bir çatışma biçiminde ele alınır. Bir Hidrellez Günüydü, geleneklerimizde yer alan öküz döğüşleri ve Hidrellez kutlamalarına sahne olur. Baharın gelişini temsil eden bu kutlamaların bugün bile Mamuşa'da yaşadığına şahit oluruz. Bunlar toplumsal yapıyı sağlam tutan, birlik ve beraberliğin önemli simgelerindendir. Yazarın "Sel" ve "Taş Yerinde Ağır" romanlarında da bu tarz geleneksel eğlencelere çokça yer verildiği görülür. Traktör Belası, daha sonra genişletilerek roman haline dönüştürülen bir köy hikâyesidir. Burada köy hayatının doğurduğu problemler işlenir. Ancak hikâyenin en önemli tarafı kuşaklar arasında yaşanan çatışmadır. Yeniliğe karşı duran eski kuşağın bakış açısı, "dedikodu" mekanizması ve "traktör" im-

geleri üzerinden eleştirilir. Ineksiz Köy ile Hayvan Kredisine Hücum, savaşın geride bıraktığı ekonomik sorunlara değinir. Hayvancılığın gelişmesi için halka, devlet tarafından ucuz kredi verilmesini anlatır. Sosyalist gerçekçiliğin açıkça hissedildiği bu hikâyeler, toplumsal kalkınma için önerilen kooperatifleşme ve mal üretimi konusuna dikkat çeker. Şehir hayatına özentide eleştirilen konular arasındadır. Aslını Yadsıyan Adam toprak reformu nedeniyle toprakları ellerinden alınan köylülerin yaşama güçlüğü nedeniyle kente göçmek istemelerini ele alır. Yazar köyün güzelliklerini bırakıp da şehre gitmek isteyen bu kişileri uyarır. Şehrin kalabalıkları arasında yitip gideceklerinden korkar. Bu sebeple şehrin çeşitli zorluklarından bahsederek şehir hayatına özenip kendine ve çevresine yabancılaşan kahramanlarını ikaz eder, ısrarcı olanları da cezalandırmaktan geri durmaz. Şehir hayatının zorluğunu işleyen hikâyeler arasında Namus Meselesi, Doviziniz var mı?, Kiracı, Yalancı ve Ağa Zaho'nun isimleri de sayılabilir. Bu hikâyelerde özellikle kiralık ev problemi üzerinde durulur. Yazarın Priştine'de çalıştığı yıllara denk gelen bu hikâyeler, anlaşıldığı kadarıyla bizzat kendi hatıralarına dayanmaktadır. Büyük kentin zorluklarıyla mücadele eden yazar, işlediği konularla da bir yandan devrin sosyal ve ekonomik yapılarına da işaret eder. Kiralık ev problemi özel mülkiyetin bulunmamasından kaynaklanır. Kimsenin ikinci bir evi bulunmaz. Çalışanlara devlet tarafından ev verilmesi ön görülmüştür, ancak 1980'lerden başlayarak Yugoslavya'da ekonominin giderek bozulması, enflasyonun artması çalışanlar için ev yapan şirketleri de etkilemiş ve üretimini yavaşlatmıştır. Öncelik sırasına göre bu başvurular sıraya alınır. Çalışanlar kendilerine sıra gelinceye kadar başlarını sokacakları bir yer bulmak zorunda kalırlar. Bazen küçük bir ev, bazen bir oda ile geçilir. Ancak bu sefer de ev sahibi kiracı tartışması yeni bir meseleyi alevlendirir. Şehirde iki otel bir de evden bozma han bulunmaktadır. Kiralık ev sorunuyla karşılaşan insanlar da çoğu zaman hanın yolunu tutarlar. Bu durum 1980'lerin Yugoslavya'sını resmeder. Enflasyonun ciddi rakamlara ulaştığı, her gün büyük zamların yapıldığı bir devirdir. Zaten bu durum 1990'ların sonunda Yugoslavya'nın parçalanmasıyla sonuçlanır. Hikâyelerde zaman, ağırlıklı olarak 1960'11 ve 80'li yıllardır. Ayrıca II. Dünya Savaşı yıllarında geçen bir hikâye de bulunmaktadır. Bunlar gerçek zamanlardır. Duygu Tutsağı savaş yıllarını anlatır. Bir Hidrellez Günüydü, ineksiz Köy, Hayvan Kredisine Hücum, Yuva Özlemi 1960'11 yıllara aittir. Diğer hikâyelerin tamamı, bilhassa mekân olarak Priştine'yi esas alan hikâyelerin 1980'li yıllarda geçer. Yine bu hikâyeler birkaç günlük kısa hikâyelerdir. En uzununu ancak bir mevsim sürebilir. "Hidrellez" bir gün içinde geçer. Anlatıcı çocukluğunda başından geçen bir olayı geriye dönüş tekniğiyle verir. Duygu Tutsağı, Aslını Yadsıyan Adam, Traktör Belası ise bir seneden uzun zaman dilimine yayılır. Bu hikâyelerde zaman, yıl, mevsim, ay ve güne ait unsurlarla belirlenir. Zaman akışı, otuz kırk yıl önceleri, kırk yıldır, yıllar önce, bu yıl, kış, nisan, mayıs ayları, yaz ayları, eylül, ekim ayları, ikinci vakitlerinde, gün devrilmeye yüz tuttuğunda, aradan iki gün geçtikten sonra, salı günleri, pazar günleri, bir gün sonra, iki gün önce, üç gün önce, sabah gözlerimi açtığımda, günlerdir aralıksız yağan kar, saat gecenin 12'sini gösteriyordu, günümüzde, mesainin bitimine vakit varken, eve taşınmamın ardından, birkaç gün geçti, kasım ayı kapının eşiğine dayanıp havalar soğumaya başladığında, üç ay, kışın eşiğinde, yarın akşam geç saatlerde, gecenin bu vakitleri, o gece sabaha dek, sabah erken, bugüncüden itibaren, birkaç gün, yaz sonu, ağustos-eylül ayları, güneşin ısıtıcı gücünü kaybettiği ikindiden sonra, akşama doğru bir vakit, günlerden pazar, birkaç gün önce, birkaç yıldır, bu gece gibi takvim ve saati belirleyen keлимeler üzerinden sağlanır. Mekan olarak Mamuşa

İ, Priştine ve Prizren kullanılır. Duygu Tutsağı, Aslına Yadsıyan Adam, Bir Hidrellez Günüyü, Traktör Belası, Ineksiz Köy, Hayvan Kredisine Hücum, Yuva Özlemi Mamuşa'da geçer. Ancak Aslına Yadsıyan Adam ile Traktör Belası'nda Prizren'de mekân olarak kullanılır. Ağa Zaho'da ise Mamuşa ile birlikte Priştine'ye de yer verilir. Ayrıca Traktör Belası'nda Gora, Belgrad ve Slovenya isim olarak anılır. Yuva özlemfnde ise Almanya'dan bahsedilir. Ağa Zaho, Yalancı, Namus Meselesi, Döviziniz Var mı? ve Kiracı'da mekân Priştine'dir. Mamuşa'da genellikle mahalle, meydan, sokak, avlu, tarla bahçe, dağ gibi açık alanlar öne çıkarken ev, avlu, ahır ve samanlık gibi kapalı veya yarı kapalı mekânlar da görülür. Bunlar tamamen köy yaşamına ait yerlerdir. Priştine'de geçen hikâyelerde ise genellikle sokaklar, caddeler ve bazı semt adları zikredilir. Kahramanların sokaklarda ev aradığı bu hikâyeler, Priştine'nin Güneştepe, Dardanya ve Dragodan semtlerinde geçer. Ayrıca şehrin merkezini temsil eden Bora Ramizi ve Korza da sık kullanılan mekânlardandır. Kapalı mekân olarak ev, oda, han, kahve, restoran ve yazarın çalıştığı Tan gazetesinin ofisi yer alır. Bunlar da şehir hayatına uygun mekânlardır. Bu hikâyelerde mekan tasvirleri çok canlı değildir, genelde olaylara bir fon gibi kullanılır. Yazarın olay anlatımına ağırlık vermesi, mekan tasvirlerini geri plana iter. Hikâyelerde İstanbul Türkçesi kullanılır. Dili oldukça sade ve akıcıdır. Yazarın olay anlatımına ağırlık vermesi anlatımda fillere yönelmesini sağlar, bu da dili akışkan bir hale getirir. Yazgı'daki yerel ağız özelliklerinden kurtulması da bu akışkanlığın kazanılmasında önemli bir etken olarak gösterilebilir. Ancak "Ağa Zaho'da Zaho'nun Mamuşa'dan gelen misafirleriyle sohbet ederken Mamuşa ağzını kullanması anlatıma ayrı bir tat katar. Bir Hidrellez Günüyü adlı hikâyede kahramanın kendi ağzından geriye dönüş tekniğinden faydalanılarak yıllar öncesine ait bir hatıra anlatılır. Hanadan'ın 1989 yılında yayımladığı üçüncü hikâye kitabı, "Yıldızlı Ev"6 ise, çocuk öykülerinin bulunduğu bir eserdir. Eser 94 sayfa olup toplam on hikâyeden oluşur. Kitap, 11,5X19 cm ebadındadır. Bu kitap yazarın Türkiye'deki çocukluk yıllarında başından geçen olaylarla doludur. Aynı zamanda eserde çocuklara örnek teşkil etmesi açısından kahramanlarının yine çocuklardan seçildiği savaş ve yiğitlik hikâyeleri mevcuttur. Eser, adını yazarın çocukluk yıllarında yaşadığı olayların Türkiye yönünü temsil eden ve kitapta ikinci sırada yer alan Yıldızlı Ev adlı hikâyeden alır. Bu hikâyenin esere ismini vermesi, yazarın Salihli'de geçen günlerine olan bağlılığından, bilhassa çatısını yapamadan kalmaya başladıkları eve sığırdığı hatıralardan kaynaklanmaktadır. Kitapta yer alan diğer hikâyeler; Ali, Kış Baba Gerçekten Gecikmiş miydi, Özlem'in Dayanışmaya Katkısı, Memiş'in Tosunu, Cambazlar, Ayrılık, Küçük Çoban, Köprü ve Hortaktır. Yıldızlı Evde yazarın kaleminin piştiğine şahit oluyoruz. Anlatım oldukça açık ve durudur. Hanadan'ın dilindeki yalınlık halka yaklaşma eğiliminin bir sonucu olarak düşünülebilir. Hanadan hikâyelerinde genel itibarıyla yerel konuları işlese de yerel ifadelerle Yazgı'daki gibi yer vermez. Yıldızlı Ev'de işlenen konular genellikle gerçek zamanın sorunlarıdır. Yazar, çevresinde gördüğü sorunları, yaşadığı günlere dair hatıralarını ve rejimin aydınlardan beklediği toplumsal bilince ve gelişmeye katkı sunacak eserler kaleme alır. Eserin ana teması diğer eserlerinde olduğu gibi, köy hayatı ve onun doğurduğu sorunlardır. Ancak bu ana konuya çevre ve doğa şartlarının insanlar üzerindeki etkisi, hayvan ve tabiat sevgisi, toprak problemi ve çiftçilerin yaşadıkları sorunlar, göç, gurbet, savaş, vatan sevgisi, özgürlük, okuma arzusu, yardımlaşma, yılbaşı geleneği ve hurafe gibi konuları ekler. Bu eserde göç, vatan sevgisi, yardımlaşma kavramları öne çıkar. Yıldızlı Ev ile Ayrılık hikâyelerinde göç konusu işlenir. Göç savaşın geride bıraktığı sorunlardan biridir. Bilhassa toprak reformu ve

yeşil planla toprakları elinden alınan çiftçiler, mahalle baskısıyla evlerine hapsedilen şehirli Müslüman halk, ekonomik ve sosyal yapının alt-üst olmasıyla çareyi göçte bulur. Göç en çok çocukları vurur. Yukarıda zikredilen iki hikâyede de olayların merkezinde çocuklar bulunur. Bulundukları çevreden koparılan çocukların yaşadıkları dram genelde acı bir travmayla sonuçlanır. Yıldızlı Evin kahramanı bizzat yazarın kendisidir. Burada Mamuşa'dan Türkiye'ye göçmek zorunda kalan bir ailenin hikâyesi anlatılır. Kasabanın dışında, ovaya yakın bir yerde çoğu kirada yaşayan göçmenler, birbirlerine tutunarak bir var olma mücadelesi verirler. Hikâyede yazarın kendi yaşamından bir kesit sunulur. Yazarın ailesi, 1958 yılında Mamuşadan Salihli'ye göç eder, 1965 yılında ise geri döner. Yazar ilkokulu burada okur. Buna göre zaman da 1960'lı yılların başıdır. Yıldızlı Ev'deki ev, sadece bir ev olmaktan öte sığınılan bir vatanıdır adeta. Yurtsuzluk korkusunu gizleyecek yegâne kaledir. Hikâyede dile getirilen "göçmenlik" onların bir yere ait olma arzusunun korkuya çeviren en büyük etkenlerdendir. Ayrılık'ta ise, köyünden ayrılmak stemeyen küçük bir çocukla karşılaşırız. Çocuğun köyden gitmemek için mezarlıkta saklanması adeta yürekleri sızlatan bir dramdır. Bu hikâyeler, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kosova'dan Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan göçmen ailelerin durumlarını anlatması bakımından son derece önemlidir. Ancak hikâyede göç nedenleri üzerinde durulmaz. Yazar sonraki eserlerinde bilhassa romanlarında göç meselesi üzerinde durur. "Taş Yerinde Ağırda," adlı üç ciltlik roman ise, baştan sona göç nedenlerinden başlayarak göç serüvenini ele alır. Küçük Çoban ve Köprü hikâyelerinde, II. Dünya Savaşı sırasında çocukların gösterdikleri kahramanlıklar ele alınır. Onların sayesinde elde edilen başarılar övülür. Bu hikâyeler rejimin aydınlardan istediği devrimin gelişmesine ve toplumsal ilerlemeye hizmet etmek maksadıyla kaleme alınmış kurgusal metinler gibidir. Küçük Çoban'da Partizan askerlerini Almanlardan kurtaran bir çobanın yararlılıkları, Köprüde ise, büyük bir saldırı için yığınak yapan Almanların cephaneliğini havaya uçuran 12 yaşındaki İbro'nun kahramanlıkları anlatılır. Vatan sevgisini öne çıkaran bu hikâyeler, çocuklardaki sorumluluk bilincine işaret eder. Özlem'in Dayanışmaya Katkısı ise, çocukların alabilecekleri başka bir sorumluluktan bahseder. Hikâyede yardımlaşma kavramı üzerinde duran yazar, ülkede meydana gelen deprem için yapılan yardımları ele alır. Bu yardımlarda çocuk kahramanların öne çıkarılarak paylaşma ve yardımlaşma duygusunun geliştirilmesi amaçlanır. Hikâyelerin hepsinde kahramanlar genelde küçük yaşta çocuklardır. Yaşları da 8-12 civarında olmakla birlikte kişilik ve ideal bakımından olgunlaşmış bir karakter arzederler. Yazarın idealleştirdiği bu kahramanlar, daha çok köy çocukları içerisinden seçilir. Hikâyelerde zaman bakımından II. Dünya Savaşı yılları ile 1960'lı yıllar kullanılır. Bunlar gerçek zamanlardır. Küçük Çoban ve Köprü savaş yıllarını anlatır. Diğer hikâyelerin tamamı ise, 60'lı yıllara aittir. Bu hikâyeler genellikle bir veya birkaç gün içerisinde geçer. Cambazlar'da ay, Yıldızlı Ev'de ise yıl kullanılır. Zaman genellikle 1960'lı yıllardır. Çoğu zaman mevsimle ilgili kış, kar yağışı, ilk yaz, haziran sonu gibi ip uçları verilir. Zaman akışı ise, sabah vakti, akşam üstü, gece yarısı, bir saat sonra, öğleden önce, iki gün sonra, yılbaşı gecesi gibi kelimelerle belirtilir. Mekan olarak Mamuşa, Salihli ve Bosna Dağları yer alır. Yıldızlı Ev ve Cambazlar yazarın çocukluğunu geçirdiği Manisa'nın Salihli ilçesinde geçer. Zaten bu hikâyeler bizzat Hanadan'ın hayat hikâyesinden gerçek kesitleri sunar.

Savaş yıllarına ait bir hikâye olan Köprü'de mekân Bosna, diğer hikâyelerin tamamında ise, Mamuşa'dır. Mekânlar incelendiğinde genelde açık alanlar öne çıkar. Mamuşa'ya ait mekanlarda köy, köy meydanı, mezarlık, ev, avlu, ahır, samanlık, köy dışı, çeşitli tarla, bahçe dağ ve dere adları verilir. Mekânlar canlı değildir, genelde -bazı mekânlar hariç-belli belirsiz bir arka fon gibi dururlar. Yazarın özellikle olay anlatımına önem vermesi, mekân tasvirlerini de geri plana iter. Salihli'de geçen hikâyelerde ise sokaklar, tarla ve bahçeler ile ev öne çıkar. Yıldızlı Ev'de mahalle, bağ, bahçe, sokak, park, sinema, pastane, cami, şadırvan, Gediz Nehri, Bozdağ ve ev; Cambazlar da ise, mahalle, pazar yeri, çadır ve sinema yer alır. Bu hikâyelerin dili oldukça sade ve akıcıdır. Yazar anlatımda İstanbul Türkçesini esas alır. Diğer eserlerinde olduğu gibi bu hikâyelerde de olay anlatımına ağırlık veren yazar, tasvir ve betimlemeleri ikinci planda tutar. Anlatıma fiillerin hakim olması metne önemli bir akıcılık ve işlerlik kazandırır. Hikâyelerin bir kısmının Türkiye'de geçiyor olması da anlatıma etki eden unsurlardandır. Yazarın ilk eseri Yazgı'daki yerel anlatım özelliklerinden kurtulması, anlatımda giderek ustalaşmaya başladığına da işarettir. Yazgı'daki yerellikten kurtulan yazar Duygu Tutsağı'yla başladığı uydurukçaya biraz daha kayar. Türkiye'de 1960'lardan sonra başlayan sosyal şiddet yıllarında sağ-sol çatışmasından beslenen yeni dil anlayışı, Türkiye'de olduğu gibi Kosova'daki Türkler arasında da önemli bir mevzi kazanmıştır. Bilhassa Tan gazetesi çevresinde kullanılan bu yeni dil bazı kelimelerin değişmesine, yok olmasına ve bazı kelimelerin de yeniden doğmasına zemin hazırlar. Hanadan'ın eserlerinde sıkça görebileceğimiz bu durum birçok kelimenin doğmasına da vesile olur. Traktor Belası'nda kullandığı ilerde (muhtar), gömütlük (mezar); Namus Meselesi'ndeki ısıtaç (ısıtıcı) bu tür kelimelerdendir. 3. Sonuç Çağdaş Kosova Türk edebiyatının önemli temsilcilerinden olan Reşit Hanadan, Modern Kosova Türk edebiyatının oluşmaya başladığı dönemlerde başta gazete olmak üzere bütün edebiyat çevrelerinde bizzat hizmet eder, yazılar yazar, eserler verir. Bugün daha çok göç konusunu işleyen romanlarıyla anılan Hanadan'ın ilk eserleri kısa hikâyeler biçimindedir. Köy hayatını ele aldığı bu hikâyelerinde sosyal bozukluklar, ekonomik sorunlar, eğitim, çocuk yaşta evlilik, gelenekler, savaş, göç, şehir hayatına öykünme, yabancılaşıma ve gurbet gibi konuları ele alır. Bu eserlerinde bilhassa gözlem kabiliyeti ile öne çıkar. Hanadan'ın eserleri incelendiğinde de olay hikayesi yazdığı ve hemen hemen hepsinde bir mesajın olduğu görülecektir. Eserlerinde her kesimden ve her yaştan insan görmek mümkündür. Yugoslavya topraklarındaki farklı milletlerin, farklı inançların aynı çatı altında nasıl yaşayabildikleri anlatılır. Kahramanları arasında Türklerin yanı sıra bazen bir Sırp, bazen bir Sloven, bazen bir Boşnak, bazen de bir Arnavut da olabilir. Anlatımı oldukça sade ve akıcıdır. İstanbul Türkçesini kullanır. İlk eserlerinde yer yer bölgeye ait bazı kelimeleri de kullandığı görülür. Diyalogları başarılıdır. Ancak romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de tasvir ve betimleme eksik ya da ölçsüzdür. Yazar bu hikâyelerde mekân olarak Mamuşa'yı seçer. II. Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan olaylar bu çevre üzerinden anlatılır. Sosyolojik olguların öne çıktığı hikâyelerinde okuyucusunu adeta bir devre şahit tutar. Hanadan son yıllarda yazdığı romanlarıyla da Balkanlar göç

tarihini ele alır. Yazar, hikaye ve romanları münasebetiyle de çeşitli ödüller alır. Eserleri Sırpça, Arnavutça ve Türkçe'ye çevrilir. Sonuç olarak, Hanadan romanının aslı vazifesi olarak gördüğü; insanı, hayatı ve onun dünyasını anlatır. Hanadan gerçek hayata dair konuları ele aldığı bu eserler aslında bir yandan da insanın hayatı değiştirme mücadelesidir denilebilir.

Kaynakça: Hanadan, R. (1982). Yazgı. Kitap Dizisi, Priştine: Tan. Hanadan, R. (1985). Duygu Tutsağı. Kitap Dizisi, Priştine: Tan. Hanadan, R. (1989). Yıldızlı Ev. Kitap Dizisi, Priştine: Tan. isen, M. (2009). Varayım Gideyim Urume'li'ne: Türk Edebiyatı'nın Balkan Boyutu. İstanbul: Kapı. Kaya, I. G. (1986). Yugoslavya Türk Halkı Yazınına Gerçekçi Bir Bakış. Priştine: Tan. Kosova Çağdaş Türk Hikâyeciliğinde Bir Zirve: Reşit Hanadan ve Hikâyeciliği

Özet: Gazeteci, yazar, öğretmen ve politikacı unvanlarını da taşıyan Hanadan, çağdaş Kosova Türk edebiyatının önemli temsilcilerindendir. Modern Kosova Türk edebiyatının oluşmaya başladığı dönemlerde başta gazete olmak üzere bütün edebiyat çevrelerinde bizzat hizmet eder, yazılar yazar, eserler verir. Bugün daha çok göç konusunu işleyen romanlarıyla anılan Hanadan'ın ilk eserleri kısa hikâyeler biçimindedir. Köy hayatını ele aldığı bu hikâyelerinde sosyal bozukluklar, göç, şehir hayatına öykünme, gurbet gibi konuları ele alır. Bu eserlerinde bilhassa gözlem kabiliyeti ile öne çıkar. Anlatımı oldukça sade ve akıcıdır. İstanbul Türkçesini kullanır. İlk eserlerinde yer yer bölgeye ait bazı kelimeleri de kullandığı görülür. Diyalogları başarılıdır. Ancak romanlarında olduğu gibi hikâyelerinde de tasvir ve betimleme eksiktir. Yazar bu hikâyelerde mekân olarak Mamuşa'yı seçer. II. Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan olaylar bu çevre üzerinden anlatılır. Sosyolojik olguların öne çıktığı hikâyelerinde okuyucusunu adeta bir çağa şahit tutar. Amacımız, bu metinler üzerinden Hanadan'ın hikâyeciliğini araştırmaktır. Anahtar kelimeler: Çağdaş Kosova Türk Edebiyatı, Reşit Hanadan, h i k â y e , M a m u ş a . A Peak in Kosovo Contemporary Turkish Story: Reşit Hanadan and His Story Writing

Abstract: Hanadan, who also carries the titles of journalist, writer, teacher and politician, is one of the important representatives of contemporary Kosovo Turkish literature. During the period when modern Kosovo

Turkish literature began to form, he personally served, wrote articles and produced works in all literary circles, especially in newspapers. Hanadan's first works are in the form of short stories. In these stories in which he deals with village life, he deals with social disorders, immigration, imitation of city life, and expatriation. In these works, he stands out especially with his ability to observe. The narration is very simple and fluent. He uses Istanbul Turkish. It is seen that he used some words belonging to the region in his early works. Dialogues are good. However, as in his novels, description and description are lacking in his stories. The author chooses Mamusa as the setting in these stories. The events that took place during and after World War II are told through this environment. In his stories, in which sociological facts come to the fore, he makes his readers witness to an era. Our aim is to investigate Hanadan's storytelling through these texts. Keywords: Contemporary Kosovo Turkish Literature, Reşit Hanadan

Araştırma - inceleme

1 isen, Mustafa, "Varayım Gideyim Urumeli'ne, Türk Edebiyatı'nın Balkan Boyutu", İstanbul 2009, s. 17.

2 Kaya, L Güven, Yugoslavya Türk Halkı Yazınına Gerçekçi Bir Bakış, Tan Yayınları, Priştine 1986, s. 10.

3 21 Şubat 1955 yılında Kosova'nın Mamuşa kasabasında dünyaya gelir. 1958 yılında ailesiyle birlikte komünist rejimin baskıları yüzünden binlerce aile gibi Yugoslavya'dan Türkiye'ye göç eder. Maniasa'nın Salihli ilçesine yerleşir. Ancak annesinin vefatı nedeniyle 1969 yılında aile tekrar Kosova'ya geri döner. Hanadan, eğitimine Mamuşa'da devam eder. Lise tahsilini Prizren'de tamamladıktan sonra, 1976 yılında üniversite eğitimi için Priştine'ye gider. Burada Priştine Üniversitesi, Filoloji Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirir. Ardından Tan gazetesinde çalışmaya başlar (1981). Gazetede sayfa yöneticiliği ve redaktörlük yapar. 1988 yılında Yugoslavya'da baş gösteren iç karışıklıklar nedeniyle tekrar Türkiye'ye göç eder. NATO müdahalesinden sonra Kosova'ya geri döner. Tan gazetesinin kapatılması üzerine öğretmenlik yapmaya başlar. Bir

yandan da ticaretle uğraşır. KTB adıyla bir siyasi parti kurarak siyaset arenasının kapısını aralar. Ancak aradığını bulamaz, partiyi kapatmasa da aktif olarak siyaset yapmaz. Yazar, hikaye ve romanları münasebetiyle de çeşitli ödüller alır. Eserleri Sırpça, Arnavutça dillerine çevrilip yayınlanır. 2019 yılında öğretmenlik mesleğinden emekli olan Hanadan, halen Mamuşa'da yazarlık faaliyetine devam etmektedir. Hikayeleri: Yazgı (1982), Duygu Tutsağı (1985), Yıldızlı Ev (1989) Romanlar,: Sel (1987); Taş Yerinde Ağ ırdır (2002), Başka Olur Rumeli'nin Harmanı (2003), Elveda Hüdavendigâr Diyan (2013); Rumeli'den Çıktık Yola (2015); Rumeli Deryasında Boğdular Bizi (2018); Rumeli Dert Yumağı (2019); Erken Çoker Karanlık Buralara (2021).

4 Hanadan, Reşit, Yazgı, Tan Yayınevi, Kitap Dizisi, Priştine 1982.

5 Hanadan, Reşit, Duygu Tutsağı, Tan Yayınevi, Kitap Dizisi, Priştine 1985.

6 Hanadan, Reşit, Yıldızlı Ev, Tan Yayınevi, Kitap Dizisi, Priştine 1989.

SENSİZLİĞE GAZEL

Ömrüm, sana hasret ile hazana döndü
Sensiz kalan aşkım bile süzana döndü

Yaktın beni zalimce vefasızlığından
Dillerdeki şarkım bile figana döndü

Sevdim ama hicran dolu sensizliğinden
Bin ah ile derdim bile volkana döndü

Hüznüyle dolup taşı da hep hasretinden
Kalbimdeki sevdan bile nalana döndü

Bir sel gibi hep kan dolu göz yaşlarıyla
Yıllarca şu gönlüm bile tufana döndü

Gündüz gece her an seni anmak yüzünden
Gönlümde hayalin bile sultana döndü

Ah!... Yokluğunun kasvetti mahvetti gitti
Gözlerde gülüşler bile hüsrana döndü

Gittin, beni öksüz gibi koydun da şimdi
Gel, gör şiristan bile virana döndü

Aşkın ile İbrahim'i yıllarca yaktın
Gittin de hayatım bile zindana döndü

İbrahim Hanedanoğlu

İKİNCİ GÜNEŞ

Sinan Paşa Camiinde okunan sabah ezanı

Güneşe davettir kale camii enkazının üzerinden

Pencereden girince odama

Yığılmış kitap ortamından

Ta akşam namazı okununca

Terzi Memi camiinde

Çılgık koparır yuvalarına dönen kuşlar

Malkoç Baba'nın kabri üzerinden uçarken

Kabre bakan batı pencereden odamın

İkinci Güneş kana boyanmıştır

Gömülünce Paştrik Dağının karanlığına

Sekiz çağ sonra yeniden vaaza başlarken

Sivri tepede Sarı Saltık baba.

Altay Suroy

Genç kalemler

SELAM OLSUN

Selam olsun inanmışlara
Selam olsun vatan uğruna
ruhlarıyla çılgık atan korkusuzlara
Selam olsun gözle görülmeyen
havada kuşlar gibi
dalga dalga uçuşanlara
Selam olsun ruhu şad olanlara
Selam olsun dolu dolu sır dolu olanlara
Selam olsun davayı devralanlara
Selam olsun davayı devralmayı

bekleyen canlara
Gök kubbe bizim yer gök bizim
Selam olsun yer gök arasında
uçuşan inanmışlara
Selam olsun Ay-Yıldızlı bayrağı
ruhlarıyla dalgalandırıp taşıyanlara
Selam olsun selam olsun selam olsun
Selam olsun Er/doğan'lara
Selam olsun

Gülân Krüezi

MAMUŞA'DA SÖYLENEN ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

Fikret Morina

Atasözleri ve deyimler, bir toplumun gelenek, göreneklerine, inançlarına, yaşam tarzlarına yön veren ve dilinin zenginliğini gösteren, aynı zamanda insanlara öğüt verme ve yol gösterme gibi durumlarda kullanılan en önemli unsurlardır. Türkçenin konuşulduğu farklı bölgelerde, lehçe ve ağızlarda anlatımı zenginleştiren, güçlendiren, ifadeye canlılık katan pek çok atasözü ve deyim kullanılmaktadır.

Özellikle uzun yıllar ortak kültürlere sahip milletlerin bir arada yaşam sürdürmeleri, atasözü ve deyim gibi birçok alanda etkisini göstermiştir. Doğaldır ki bu bölgede yaşayan toplumlar birbirlerine değişik alanlarda sözcükler vermiş ya da almışlardır. Bu nedenle özellikle Arnavutça ve Sırpçanın etkisini atasözleri ve deyimlere baktığımız zaman görmek mümkündür. Aynı zamanda ağız farklılığı bulunan Mamuşa ağızında çeşitli ses değişiklikleri ile birlikte ses düşmeleri de oldukça fazla görülmektedir. Diğer önemli bir özellik de atasözleri ve deyimlere sözcükler eklenerek genişlemeye, aynı zamanda sözcüklerin kaldırılmasıyla birlikte daralmaya gidilmesidir. Bazı atasözü ve deyimlerde ise bazı sözcüklerin değiştirildiği, değiştirilen sözcüklerin ise anlam bakımından atasözleri ve deyimlere farklılık katmadığı sadece anlamdaş ya da değiştirilen sözcüğe yakın anlamda bir tercih yapıldığı görülmüştür.

Mamuşa'da atasözleri ve deyimler söylenirken "ne demişla" ya da "ne derla" yapısı kullanılmaktadır. Bununla birlikte ağız farklılığı nedeniyle yumuşak g (ğ)'ler g'ye (ağaç-ağaç, ağlamak-aglamak, ağır-agır), g'ler c'ye (gel-cel, gelin-celin, güneş-cüneş), k'ler ç'ye (kel-çel, köşe-çüşe, köpek-çüpek) gibi ses değişimleri ve büyük-bük, değil-dey, öbür-obi, horoz-oroz, her-er, tahta-tata gibi ses düşmeleri de görülmektedir.

Buna göre aşağıda belirttiğimiz biçimde Mamuşa'da söylenen atasözleri ve deyimlerin Türkiye Türkçesiyle karşılaştırılması sıralamasını yapmaya çalışacağız:

a. Yabancı dillerden sözcüklerin eklenmesiyle yapılan atasözleri ve deyimler

Aşağıda verdiğimiz örneklerde özellikler Sırpça ve Arnavutça sözcüklerin eklenmesiyle söylenen atasözleri ve deyimleri göstermeye çalıştık. Ne kadar yabancı sözcükler kullanılsa da kalıp olarak değişime gidilmediği ve standart Türkçede kullanılan atasözleri ve deyimlerin sadece bir sözcüğü değiştirilerek yapıldığı görülmektedir.

Akmase piklar . - Akmasa da damlar. (Çok değilse bile az çok bir gelir veya kazanç sağlar). Atasözü

Bulmuş tırlay çüpeksiz. - Köpeksiz köy bulmuş da çomaksız (değneksiz) geziyor. (Kendisine karşı çıkacak kimse olmadığı için istediği gibi davranıyor). Atasözü

Aygarenin yarısı sayıdır. - Şakanın yarısı gerçektir (sahidir). (Şaka olarak söylenen sözler bazen gerçekleri yansıtır). Atasözü

Mačka cibi dokuz canlı. - Kedi gibi dokuz canlı. (Birkaç kere büyük tehlikeler atlattı, kolay ölmeyen). Deyim

Popara olmak. - Karmakarışık olmak. (Kavga etmek).

Deyim

Şurlo duymaz uydurur. - Sağır işitmez (duymaz) uydurur (yakıştırır). (Sağır, yanında konuşulan şeyleri işitmez ama konuşanların durumuna bakarak ve anladığını sanarak bir şeyler yakıştırıp söyler). Atasözü

b. Biçim ve anlam bakımından tam bir benzerlik gösteren atasözleri ve deyimler

Mamuşa'da söylenen atasözlerinin Türkiye'de söylenenlerle biçim ve anlam bakımından tam benzerlik gösterenleri de mevcuttur. Ancak aşağıda da görüldüğü gibi az da olsa ağız farklılığı yüzünden bazı ses değişiklikleriyle birlikte ses düşmeleri de oldukça fazladır.

Ağaç yaş iken eğilir. - Ağaç yaş (fidan) iken eğilir. (İnsanlar küçük yaşta kolay eğitilir). Atasözü

Agzi süt kokay. - Ağzı süt kokmak. (Çok genç ve toy olmak) Deyim

Alet işler el ügünür. - Alet işler, el övünür. (Bir kimse ne kadar usta olursa olsun gerekli araçları olmadan kusursuz iş yapamaz). Atasözü

Alışmış kudurmuştan beterdir. - Alışmış kudurmuştan beterdir. (Alışılan bir şeyden vazgeçilmez). Atasözü

Ana baba cünü. - Ana baba günü. (Mahşer günü, sıkıntılı kalabalık). Deyim

Anasını dinlemese ügey anasını dinler. - Anasını dinlemeyen üvey anasını dinler. (Kendi yakınlarını dinlemezsen, başkalarını dinlemek zorunda kalırsın). Atasözü

Angarsen beni, angarım seni. - Anarsan beni, anarım seni. (Bir işin karşılıklı yapılması gerektiği anlamında kullanılan bir söz). Deyim

Arpa eken arpa biçer. - Arpa eken arpa biçer. (İyilik eden iyilik görür). Atasözü

Ayakları yorganına cüre uzat. - Ayağını yorganına göre uzat. (Giderini mutlaka gelirine uydurmalısın). Atasözü

1. Damlar

2. Ağıl

4. Şaka

5. Kedi

6. Ekmek kırıntısına süt ya da yoğurt koyularak yapılan bir çeşit yiyecek.

7. Sağır

Bakarsen bağ olur, bakmasen dağ olur. - Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ (olur). (Bakılıp onarılan şeylerden yararlanılır, bakımsız bırakılanlardan bir yarar elde edilemez). Atasözü

Balık derede tava ateşte. - Balık derede tava ateşte. (Bir iş bitmeden bitti dememeliyiz). Deyim.

Bük lokma ye bük süz sülema. - Büyük lokma ye büyük söz söyleme. (Başaramayacağın bir konuda kesin sözler söyleme). Atasözü

Can bogazdan celir. - Can boğazdan gelir (geçer). (İnsan yiyeceğine önem vererek güçlenebilir veya yemeden

Araştırma - inceleme

yaşamak mümkün değildir). Atasözü

Çarla zarar kardaşırla. - Kâr, zararın kardeşidir (ortağıdır). (Ticarette sadece kâr etmek düşünülmez, zarar da edilebilir.) Atasözü

Cendi cendine celin cüvegi oli. - Kendi kendine gelin güveyi olmak. (İlgilinin nasıl karşılayacağını düşünmeden bir işi olmuş bitmiş sayarak sevinmek.) Deyim

Cüneş cirmeyen eve doktor cırrır. - Güneş girmeyen eve doktor girer. (Güneşsiz eve hastalık girer). Atasözü

Çürük tataya basmak. - Çürük tahtaya basmak. (Sonu tehlikeli olabilecek bir işe girişmek.) Deyim

Çüşey dünmiş. - Köşeyi dönmek. (Hiçbir çaba göstermeden kısa sürede zengin olmak.) Deyim

Dilinin boynuzlay yoktur. - Delinin boynuzları yoktur. (Bir insanı bir görüşte anlamak zordur). Deyim

Diliye er cün bayramdır. - Deliye her gün bayram. (Her şeyi eğlenceli yönden alanlara söylenen söz). Atasözü

Et tırnaktan ayrılmaz. - Et tırnaktan ayrılmaz. (Yakın hısımlar arasındaki bağ kolay kolay kopmaz). Atasözü

Eti senin cimigi benim. - Eti senin, kemiği benim. (Çocuğu benim ama onu eğitmek sana düşüyor). Atasözü

Ev alma koyşi al. - Ev alma, komşu al. (İyi bir komşuya sahip olmak çok çok önemlidir). Atasözü

Evdeçi esap çarşıya uymaz. - Evdeki pazar (hesap) çarşıya uymaz. (Önceden tasarlanan bir iş umulduğu gibi sonuçlanmaz, düşünülmediği gibi olmaz). Atasözü

İslalık yapan islalık bulur. - İyilik eden iyilik bulur. (İyilik eden kimseye zamanı geldiğinde başkaları da iyilik ederler). Atasözü

Kaçanın anası ağlamaymış. - Kaçanın anası ağlamamış. (Tehlikeden kaçan kazançlı çıkmış). Atasözü

Kırk yılda bi namaz o da kabul olmaz. - Kırk yılda bir namaz o da kabul olmaz. (Ömründe bir iyilik yaparsan o da makbul değildir). Deyim

Koyşıda pişer bize da düşer. - Komşuda pişer, bize de düşer.

(İnsanların, çevresindekilerin kazancından yararlanma umudu). Atasözü

Kuri yanında yaşta yanar. - Kurunun yanında yaş da yanar. (Beğenilmeyen tutumlarından dolayı cezalandırılan kişiler yanında suçsuzlar da suçlular gibi hırpalanırlar). Atasözü

Misafir umduguni dey, bulduguni yer. - Misafir umduğunu değil bulduğunu yer. (Konuk, ev sahibinin kendisine çok şeyler ikram etmesini bekleyebilir ama ev sahibi ancak evinde olanları ikram edebilir). Atasözü

Ne ekersen oni biçersin. - Ne ekersen onu biçersin. (Nasıl davranırsan öyle karşılık görürsün). Atasözü

Ne hali vaysse cürsün. - Ne hâli varsa görsün. (Öğüt ve uyarı dinlemeyenler için ne yaparsa yapsın, beni ilgilendirmez) anlamında kullanılan bir söz.) Deyim

Neydim dema ne olacam de. - Ne oldum dememeli, ne olacağım demeli. (Kişi bugün içinde bulunduğu parlak durumun sürüp gideceğini sanmamalı, yarın kötü bir duruma düşeceğini hatırdan çıkarmamalıdır). Atasözü

Obi dünyada koyşidan sorulursun. - Öbür dünyada komşudan sorulursun. (Komşularla iyi geçinmek gerektiğini anlatan bir söz). Atasözü

Ocagi sünmiş. - Ocağı sönmek. (Aile dağılmak, yok olmak.) Deyim

Orozi çok olan çüyün, sabayı ceç olur. - Horozu çok olan köyde sabah geç olur. (Karışanı çok olan işlerden sonuç güç alınır). Atasözü

Saba ola ayrola. - Sabah ola, hayrola. (Sabah olsun, iş belki düzelir). Atasözü.

Saçı uzun akli kısa. - Saçı uzun akli kısa. (Kadınları küçük düşürmek için kullanılan bir söz). Deyim

Sakla samani celir zamani. - Sakla samanı, gelir zamanı. (Gereksiz görülen şey ileride gerekli olabilir). Atasözü

Saman altına su yürütürü. - Saman altından su yürütmek. (Gizli iş çevirmek, ortalığı karıştırmak). Deyim

Su uyur düşman uyumaz. - Su uyur, düşman uyumaz. (Düşmana karşı her zaman uyanık olmak). Atasözü

Yerin kulagi vardır. - Yerin kulağı var. (Gizli konuşulan bir şey umulmadık bir yoldan başkalarınca duyulabilir). Atasözü

Yüz elli yaz belli. - Yüz elli yaz belli. (6 Nisan, halk takvimi ne göre yazın başlangıcı). Atasözü

Yüz on tarlaya kon. - Yüz on tarlaya kon. (26 Şubat, ovada çalışma zamanının geldiği bildirilir). Atasözü

Yüz sabani düz. - Yüz sabanı düz. (16 Şubat, halk takvimine göre havaların düzelmeye başladığını belirtmek ve tarlada çalışmak için hazırlık yapılması anlamındadır). Atasözü

Zorlen cüzelik olmaz. - Zorla güzellik olmaz. (Bir iş insana zor kullanılarak yaptırılamaz). Atasözü

8.Halk takvimine göre; 6 Mayıs – 6 Kasım arası Hızır (Yaz) günleri 186 gün, 7 Kasım – 5 Mayıs Kasım (Kış) günleri olarak kabul edilir.

c. Bir veya birden çok sözcüğü değişik olan atasözleri ve deyimler

Bazı atasözleri ve deyimlerde sözcüklerin değişik biçimlerde ifade edildiği, ancak biçim ve anlam olarak bir değişikliğin olmadığı bunun sadece faklı yönlerden ifade edilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Açmasen cüzünü açarla. - Aç gözünü, açarlar gözünü. (Yaptığın işlerde uyanık davranmazsan çok kötü durumlarla karşılaşır, gözünü dört açmak zorunda kalırsın). Atasözü

Açtan korkma toktan kork. - Aç olandan değil tok olandan kork. (Aç olan ekmek peşinde koşar, tok olan zarar yapar). Deyim

Akıl parelen alınmaz. - Akıl para ile satılmaz. (Delice iş yapan zenginler bulunduğu gibi akıllıca iş yapan fakirler de vardır.) Atasözü

Arfe cüni kurban tavlanmaz. - Arefe günü kurban semirmez. (Yapılması gereken işlerin son güne bırakılmaması gerekir). Atasözü

Armut armut altına düşer. - Armut dalının dibine düşer. (Bir kimse önce yakınlarına yararlı olur.) Atasözü

Astari yüzünden da pali. - Astarı yüzünden pahalı olmak. (Bir işin ayrıntılarına harcanılan para, emek, elde edilen sonucun değerini aşmak.) Deyim

Başkasına mezar açan cendisi düşer. - Kazdığı çukura (kuyuya) kendisi düşmek. (Başkası için hazırladığı kötülüğe kendi uğramak). Deyim

Besle kargay çıkarsın cüzünü. - Besle kargayı, oysun gözünü. (Elinde büyüttüğün kişi gün gelip sana nankörlük edebilir). Atasözü

Beycirden eşeğe düşmüş. - Attan inip eşeğe binmek. (Varlığını ya da gücünü kaybetmek). Deyim.

Bucun bana yarın sana. - Bugün bana ise yarın sana. (Bugün birinin başına gelen kötü bir durum, daha sonra başka birinin de başına gelebilir). Atasözü

Bülmemek ayıp deydır, alışmamak ayıptır. - Bilmemek ayıp değil, öğrenmemek (sormamak) ayıp.

(İnsanın her şeyi bilmemesi kusur değildir ama bilmediği bir işi sorup öğrenmeden yapmaya kalkışması kusurdur). Atasözü
Cüz olmuş. - Göze gelmek. (Birisine nazar değmiş olmak). Deyim
Çabuk parlayan çabuk süner. - Çok koşan çabuk yorulur. (Bir şey elde edebilmek için harcanan çabanın yormayacak şekilde olması gerekir). Atasözü

Çelden araysın tarak. - Kelden tarak istemek. (Başaramayacağını bile bile o kişiden bir iş istemek). Deyim

Çorlar üçümetinde şaşılar padişah olur. - Körler memleketinde şaşılar padişah olur. (Hepsi bilgisiz olan bir çevrede azıcık bilgisi bulunan başa geçer). Atasözü

Dag adamı patlatırır sag adamı. - Dağ adamı, hasta eder sağ adamı. (Görgüsüz kimseyle bir arada olmak insan için bir eziyettir.) Deyim.

Derey cürmeden paçalani kaldırma. - Dereyi görmeden paçaları sıvamak. (Gerektiğinden çok önce veya henüz ortada hiçbir şey yokken hazırlanmaya kalkışmak). Deyim

Dereye cütürür su vermez. - Suya götürüp susuz getirmek. (Herhangi bir işte akıl, zekâ ve kurnazlıkla bir diğerini alt etmek). Deyim
Dost fena cünde belli olur. - Dost (iyi dost) kara günde belli olur. (Gerçek dost üzüntülü, sıkıntılı günlerde insanı yalnız bırakmaz). Atasözü

Dostlen ye, iç, pazarlık yapma. - Dost (akraba) ile ye, iç, alışveriş etme. (Alışverişi iki taraf da kendi çıkarını düşündüğünden iki dost arasındaki alışveriş dostluğu bozabilir.) Atasözü

Egri utur dogri süle. - Eğri oturup doğru konuşalım. (Birisine karşı tutumumuz ne olursa olsun doğruyu söylemeliyiz). Atasözü

İnsan ne yaparse cendi cendine yapar. - Herkes ne ederse kendine eder. (Nasıl davranırsan öyle karşılık görürsün). Atasözü

İnsanın da isla canı çıksın se adi. - Adamın adı çıkacağına canı çıksın. (İnsanın haklı veya haksız yere adı bir defalık kötüye çıktı mı ondan sonra yaptıkları hep o gözle değerlendirilir). Atasözü

Kari koca arasına cirilmez. - Etle tınak arasına girilmez. (Aile anlaşmazlıklarında bir yanı tutmak doğru değildir). Atasözü

Nasıl celmış üle cider. - Böyle gelmiş böyle gider. (Her zaman böyle olmuş, gene de böyle olacak). Atasözü

Ocanın dediğini yap yaptığını yapma. - Hocanın dediğini yap (söylediğini dinle), yaptığını yapma. (Öğreten kimseler doğruyu bilirler ama çoğu zaman bunu kendileri yapmazlar). Atasözü

Pireden yağ çıkarmak. - Sinekten yağ çıkarmak. (Olmayacak şeylerden yararlanmaya çalışmak). Deyim

Pitesine yağ sürmek. - Pidesine yağ sürmek. (Yanlış yolda olan bir insana düz getirmek). Deyim

Saglık oldimi erşey olur. - Her işin (şeyin) başı sağlık. (İnsanın yapacağı her şey sağlığına bağlıdır). Atasözü

Süleym kızıma anlasın cilinim. - Kızım sana söylüyorum (dedim) gelinim sen anla (işit). (herhangi birine dolaylı olarak söylenecek uyarı söz konusu olduğunda kullanılan bir söz). Atasözü

9.Börek

Üçüz altında buzagi çıkarmak. - Öküzün altında buzağı aramak. (Olmayacak sebeplerle suç ve suçlu bulma çabasında olmak). Deyim

Üzümünü ye bağını sorma. - Üzümünü ye de bağını sorma. (Yararlandığın şeyin nereden geldiğini araştırma). Atasözü

Yüregi zil çalmak. - Karnı zil çalmak. (Çok acıkmış olmak). Deyim

Zencin korkar bitmesin, fukara korkar utanmasın. - Zengin bitmesin, fakir utanmasın diye korkar. (Varlıklı insanlar bitmesin diye, fakirler utanmasın diye korkar). Deyim

d. Bir veya birkaç kelimenin eklenmesi yoluyla genişletilmiş atasözleri ve deyimler

Mamuşa'da söylenen bazı atasözü ve deyimlerde sözcükler eklenerek genişletilmiş biçimleri göze çarpmaktadır. Fakat bu kelimelerin eklenmesi biçim ve anlam bakımından değişiklik göstermemektedir.

Akıl insanın en büyük sermayesidir. - Akıl kişiye (adama) sermayedir. (Bir kimsenin giriştiği işlerde en büyük yardımcısı aklıdır.) Atasözü

Ne ipe ne sapa celi. - İpe sapa gelmemek. (Akla yakın olmamak veya birbirini tutmamak). Deyim

Neredir ince onda kopar. - İnceldiği yerden kopmak. (Sonucu neye varırsa varsın.) Deyim

On çere ülç biçere biç. - İki ölç, bir biç. (Bir iş yaparken ayrıntıları ve sonuçları iyice düşünülmelidir). Atasözü

e. Bir ya da birden çok kelimenin çıkarılmasıyla daraltılmış atasözleri ve deyimler

Mamuşa'da söylenen atasözleri ve deyimlerde önemli bir unsur da sözcüklerin çıkarılmasıyla daralmaya gidilmesidir. Birçok atasözü ve deyimde bu farklılık görülmektedir. Yapılan bu daralma da biçim ve anlam değişikliğine fazla etki etmemiş, sadece sözcükler çıkartılarak konuşmaya daha kolay bir biçimde uyarlanması sağlanmıştır.

Akıl yapar baş çeker. - Akılsız başın cezasını (zahmetini) ayak çeker. (Bir işte düşüncesizce davranan kişi her türlü olumsuz sonuca katlanır). Atasözü

Anasına bak kızını al. - Anasına bak, kızını al, kenarına (kıyısına, tarağına) bak, bezini al. (Bir kızın karakterini öğrenmek isteyenler, anasının durumunu göz önüne alırlarsa aldanmamış olurlar). Atasözü

Cana celeceğine mala celsin. - Cana gelecek kaza (zarar) mala gelsin. (Zarardan kurtulma olanağı yoksa bunun cana değil, mala gelmesi yeğlenir). Atasözü

Ceç olsun ey olsun. - Geç olsun da güç olmasın. (Yavaş yavaş olsun ama iyi olsun). Atasözü.

Esçi dost düşman olmaz. - Eski dost düşman olmaz olsa da dürüst olmaz. (Aralarında ufak tefek dargınlıklar olsa bile eski dostlar birbirlerine düşman olmazlar.) Atasözü

Er bayırın bi dikaşalığı vardır. - Her yokuşun bir inişi, her inişin bir yokuşu vardır. (Hayat boyunca yükselme, düşme vb. durumlar birbirinin ardından gelebilir). Atasözü.

Esçi çüde yini adet. - Eski köye yeni âdet getirmek. (Alışılmamış bir yeniliği yapmaya kalkışmak). Deyim

İçi çişi sülerse sen üçüncü olma. - İki kişi konuştuğu zaman sen üçüncü olma. (Başkalarının işine burnunu sokma/karışma). Atasözü

Laflen iş olmaz. - Lafla peynir gemisi yürümez. (Şöyle böyle yaparım demekle gereken iş yapılmaz). Atasözü.

Nedir yedisinde, odur yetmişinde. - İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur. (Kişinin çocukluğundaki huyları, özellikleri yaşlılığında da değişmez). Atasözü

Sabayın ayrı, akşamın şeri. - Akşamın hayrından sabahın şeri iyidir (yeğdir). (İşinizi akşamüzeri veya gece yapmayın, sabaha bırakın çünkü gece iş yapmanın kötü yönleri daha çoktur). Atasözü

Süten sütten yanan, ayrana üfürür. - Sütten ağzı yanan yoğurdu (ayranı) üfleyerek yer (içer). (Bir olaydan gerekli dersi alan, sonra uyanık davranır). Atasözü

Ucuz manca tuzsuzdur. - Ucuz etin yahnisi yavan (tatsız) olur. (Ucuza mal olan şeyler niteliksizdir). Atasözü

Umlayan çüpek ısırmez. - Çok havlayan köpek ısırmaz. (Karşısındakini bağırp çağırarak korkutmaya çalışan kimse eylemli bir saldırıda bulunmaz). Atasözü

Kaynakça

Hafız, Nimetullah, Kosova Türk Halk Edebiyatı Metinleri, Kosova Üniversitesi, Felsefe Fakültesi, Priştine, 1985

Ekinci K. (2007), Bursa'da Yaşayan Mamuşa Türklerinin Halk Kültürü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Morina, İrfan, Mamuşa Atasözleri ve Deyimleri, Çevren Dergisi, Sayı:31, Eylül 1981, s. 121-136

Tunalıgil, Cemali, Mamuşa Türk Ağzı, Kibatek Yayınları, İzmir, 2016

<http://katalog.tdk.gov.tr/search?query=Atas%C3%B6zleri%20ve%20Deyimler%20S%C3%B6zleri%20C%C4%9F%C3%BC.&field=title&isOriginal=false>

10.Mamuşa ağzında yürek "karın ya da mide" anlamında kullanılır

MAMUŞA'DA KABİLE YAPISI VE SİYASİ OYUNLAR

Bahtiyar Sipahioğlu

Osmanlı Dönemi'nde oluşturulan sağlam temeller üzerinde yerleşim ve gelişimini sağladıktan sonra mayalanmış olduğu coğrafyadan getirdiği inancın, zihniyetin ve kültürün tohumlarını çevresine saçıp, dal budak haline getirirken 21. Yüzyıla esen şiddetli fırtınalara mukavemet göstererek özünü kaybetmeden, hiçbir renk kaybına uğramadan alınının aklıyla gelme başarısını gösteren bir beldedir Mamuşa. Tohumların yeşerip, derinlere kök salmakla yaşam ihtiyaçları olan konak, yol, kaldırım, han, hamam, fırın, mektep, medrese, saray inşa edip, insani yaşam şartlarını hayata geçirme başarısını göstermiş, hayat iksiri olan suyu dağları taşları delip uzun yolları kat ederek, insanlığa sunmuş, atalarının ipine sımsıkı sarılmış bir neslin devamıdır Mamuşa. Fikrini, zikrini, zihnini, düşüncesini zenginliklerle dolu olan ana kaynaktan alarak, yüzünü geleceğe yönelik yeşertmekle, farklılıkları ve kırınlıkları ortadan kaldıracabilecek bir medeniyetin inşasını bina haline getirmiş, geçen zamanın akıttığı eşsiz zulümlere meydan okuyarak, varlığını sapa-sağlam koruyan bir fenomendir Mamuşa...

İlmi öğrenmenin akabinde kendine vazife edilen ilmi yayma vazifesini yüklenmiş, yeni nesiller yetiştirerek etraftaki topluluklara da yaşama uygun şartlar oluşturmayı başarmış hem hal hem de kâl dilini hayata geçirebilme başarısı gösteren bir Osmanlı bakiyesidir Mamuşa. Verimli topraklar işletmesinde yeni ivme kazandırmış, işi ibadet bilerek tarıma uygun arazileri faydalı hale getirmiş, hayvancılığın gelişmesi çerçevesinde miri arazilerle mukafatlandırılmış, kardeşliğin hayat bulduğu yerdir Mamuşa. Benimsemiş olduğu yaşam biçimini etrafa benimsetmek ve yararlandığı birikimlerden etrafı da faydalandırmak için gecesini gündüzüne katarak, mesken seçmelerini teşvik etmiş, var olan farklılıklar bu değerler potasında eritilmiş bütünün simgesi halinde vücut bulmuş bir bütündür Mamuşa.

Tarih ikliminde önemli gelişmeler ve değişimler Osmanlı'yı ezmiş, bunun neticesinde Mamuşa Osmanlı'nın değil, Osmanlı olmuş, edinmiş olduğu kodların rehberliğinde bu kez farklı şartlar altında yalnız da kalsa, dayanacak iksiri kendinde bularak, komşu köylerin burunlarına kadar uzanan, göz dikilen arazilerine canı pahasına da olsa mücadelesini vererek sahip çıkmış, kültürün bütün katmanları hasara uğratmadan bir bütün olarak bugünlere kadar getirme başarısını göstermekle varlığına ve haklarına göz diken komşu ve siyasi erke karşı cansiperane kendini savunmaya alarak, bütün siyasi, ekonomik, kültürel değişikliklere rağmen istikrarlı adımlarında yavaşlama moduna girmekle, duraklama yapmadan, aradan bir asırdan fazla zaman geçmesine rağmen ruhunda değişiklik göstermeden varlığını savunabilmiş ve koruyabilmiştir Mamuşa.

Osmanlı, Balkanları terk eder etmez idare Sırp Krallığı'na geçince azgınlık moduna giren komşu köylüler yıllarca bekledikleri fırsatı değerlendirmek için harekete geçip, Mamuşa miri arazisini tapularına geçirmek ve kendilerine mal etmek talebinde bulunmayı hak ve vazife saymış oldular. Ortalık savaş alanına dönerek, çok sayıda

yaralının yanında beş ölü kurban vererek, kendilerine ait olan miri araziye gücünü kaybetmiş fikrini kabul eden dünkü reaya halkına: onların "devletleri varsa, bizim de Allah'ımız var" inancıyla, savunma başarısını gösterip, tabii olarak var olan haklarını peşkeş çektiirmeden koruma başarısını göstermiştir Mamuşa.

Köy, birliğini ve inancını ne pahasına olursa olsun korumaya hazır olduğu mesajı siyasi erke gösterince, devlet mücadeleye jandarmayla değil, yol, yordam değiştirerek düşüncelerini uygulamayı uygun çıkış yolu arayıp, harekete geçince miri arazinin köy adına değil, köy sakinlerine ait olduğu fikrini işleme koymakla, hedeflemiş olduğu faaliyeti yürürlüğe koymak için büyük değişiklik yapamadan, kendince siyasi gücünü hissettirmeye çalışmış oldu. Böyle davranılmasına rağmen esasta bir değişiklik olmadan miri arazi köyün ortak malı olarak kalmakla, her iki tarafın memnun kalabileceği orta bir yol bulunmuş oldu. Devraldıkları toprakların sahibi olan Osmanlı'ya kin beslemiş olmaları, zaman ve zemini kollayarak, Osmanlı'nın bakiyesi olan toplumun geçmişle irtibatını koparmak ve kimliklerinde arızalı fikirler yaratmak, eskiyi yeni oluşuma uyumsuzluk göstererek halkı sormadan ve haber vermeden soy adlarında müdahalede bulunmakla, kime ait olduğunu anımsatan ana dilindeki kavramı devletleştirerek, resmi dil kıyafetinde "viç" aittik ekini ekleyerek evraklara kayıtları geçirmiş oldu. Bir yandan resmi, diğer yandan zikrinde, fikrinde ve ruhunda aslını yaşamaya ve yaşatmaya devam ettirmiştir Mamuşa. yapamadan, kendince siyasi gücünü hissettirmeye çalışmış oldu. Böyle davranılmasına rağmen esasta bir değişiklik olmadan miri arazi köyün ortak malı olarak kalmakla, her iki tarafın memnun kalabileceği orta bir yol bulunmuş oldu. Devraldıkları toprakların sahibi olan Osmanlı'ya kin beslemiş olmaları, zaman ve zemini kollayarak, Osmanlı'nın bakiyesi olan toplumun geçmişle irtibatını koparmak ve kimliklerinde arızalı fikirler yaratmak, eskiyi yeni oluşuma uyumsuzluk göstererek halkı sormadan ve haber vermeden soy adlarında müdahalede bulunmakla, kime ait olduğunu anımsatan ana dilindeki kavramı devletleştirerek, resmi dil kıyafetinde "viç" aittik ekini ekleyerek evraklara kayıtları geçirmiş oldu. Bir yandan resmi, diğer yandan zikrinde, fikrinde ve ruhunda aslını yaşamaya ve yaşatmaya devam ettirmiştir Mamuşa. Bununla kalınmamış, yeni açılan mekteplerde (şkola) Kiril harflerinin ve Sırpçanın hakim olduğu resmiyet, dünün reası olan devlete bağlanmanın yanında, bakiye kalan halk özgürce kenedi kimliğini yaşamaya ve yaşatmaya devam etmiş, tanımadığı harflerin ve seslerin anlamlarını kavrayabilmeden ezbere manzum biçiminde varlığını koyabilmiş, "Osmanlı'nın işgal devleti" olduğu, hakimiyeti süresince kendinden olmayan halklara zulüm ettiği telkini, kendine iftira yapıldığını unutmadan ve kendine ait seslerin hakim olduğu eğitimi bütün zorluklara rağmen almaktan geri kalmadan, mücadelesini sürdürebilme kabiliyetini göstermiştir Mamuşa.

Osmanlı'dan sonra gelen idareler kendi hükümlerini sürdürebilmek için her türlü entrikayı mubah görerek,

"Büyük devlet ve hepsi benim olsun" ciddiyetine giriştiler. Bu fikrin oluşturduğu atmosfer çerçevesinde Avrupa Faşizmi sınırlarını genişleterek, Balkanları da içine alan gelişmeler sağladı. Yeni gelen idare, bakiye olan halkın köklerini kazımak ve soylarını unutturulacak hareketlere zaman harcamadan girişmiş oldu. Kabile ve aile kan bağı doğrultusunda aslı astarı ve gerçekle hiçbir bağı olmayan halka yeni soy adlar: Mazrek, Morina, Krüvezi, Şala, Berişa, Taç, Elşan, Gaş, Bütüç, Krasniç vermiş oldular. Mianı doldurup, ayaklar altında ezilen faşizm, yerini komünizme bıraktı.

Faşizmin akabinde hükme komünizm gelince bu böyle olmaz diyerek mevcut düzenlemeyi derhal kaldırmış oldu. Eskiye dönüş kararı alınmasına rağmen, kendilerinin savundukları ve halka söz verdikleri kardeşlik-birlik fikirlerini kendilerinden olmayan ve geçmişin bakiyesi gördükleri topluma uygulamamayı karara bağlamakta hiçbir bahis görmediler. Federal sistem içinde Kosova, özerklik hakkına sahip oldu. Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti Devleti kuruluşundan üç yıl sonra soy adlar yasası çıkarmış, ancak bu yasa yalnız Mamuşalılara uygulanmadan yürürlüğe girmiş oldu. Yeni komünist devleti ve sistemi Türklere Osmanlı'nın bakiyesi gözüyle baktığı, varlığını tarih sayfalarına gönderebilmek için "mutasyona uğratma" siyasetinin uygulanmasına göz yummuş oldular.

1960'lı yıllara gelince devletin zulmünde az da olsa yumuşamanın gösterildiği bir zaman diliminde Güney komşumuz Novaka Köyü'nü örnek alan Kuzey komşumuz Retimya Köyü ahalisi de aynı hareketi göstererek, Mamuşa'nın kuzey kısmında bulunan "Yanlar" denilen miri araziye zapt etmek ve kendi köy meraları haline getirmek için çobanları dövmekle işe başladılar. Çobanlar canları pahasına dövmeye gelenlere unutamayacakları bir ders vermiş olurken, durumdan haberi alan Mamuşa halkı çoluk çocuk, genç ihtiyar toz duman içinde topluca çobanların yardımına Retimya yanlarına kadar gelip, hadlerini bildirmek cihetinde bulundukları bir anda devletin polisi büyük bir olayı önlemiş oldu. Köyün güneyinde bulunan dört yüz hektarlık Torajda miri arazisi gibi, kuzeyde bulunan üç yüz hektarlık Petrovisa Yanları miri arazi de oldubittiye fırsat verilmeyen Mamuşa'nın elinde kalmış oldu.

Bu gibi yaşanan olayların örneklerini çoğaltmak mümkündür. Ancak geçmişi görerek, geleceğe yönelik siyasi, sosyal, kültürel ve ahlaki birimleri günümüze ve geleceğe bakan yönüyle değerlendirmek için, bu kadar parametrenin yeterli olduğu kanaatindeyim. Bu göstergelere bakarak kuruluşundan 20. Yüz yılın sonlarına kadar Mamuşa'nın iç yapısını oluşturan inanç, siyasi, ahlaki ve kültürel hamurun esas mayası birlik ve dirlik olduğu görülmektedir. Birlik ve dirliğin ana kaynağı asırlar boyu nesilden nesile aktarılan şartlar, kültür, inanç mirası ve liyakat unsuru olduğu bir gerçektir. Bu gerçeğin hayat bulması ve devamını sağlaması için nesilden nesile aktarılan ana kaynak-taki ahlaki ve kültürel zenginlikler 20. Yüz yılın sonlarına kadar en az hasara uğrayarak, devam edegelmiştir. Ancak 21. Yüzyıla girerken coğrafi ve siyasi alanda önemli değişikliklerin ayak sesleri bütün Balkanları sarstığı gibi Mamuşa'yı da sarstı ve bünyesinde taşımış olduğu ruhta, hasar miktarı kodeks sınırlarını epeyce aşmış oldu. Her türlü zulmün hüküm sürdüğü komünizm döneminde yaşanan baskıların ikliminde taviz verilmezken, 21. Yüzyıla girer girmez dünya siyaset sisteminin ve küreselleşme iletişim araçları

olan görsel ve yazılı basın renkli yalanların uydurdukları masallara kanarak, zihninde, fikrinde daha da önemlisi mayasını oluşturan birliğin temel gövdesini oluşturan liyakat, tarumar olup, çekirdeğindeki proton ve elektronların değişikliği başkalaşmayı beraberinde getirmiş oldu. Baskı ve zulümlerin yapamadığını modernite ve modernitenin getirdiği teknoloji asırların önüne geçerek birkaç asır değil, birkaç on yılda derin yaralar açtı. Bu yaraların kapanması mümkün müdür sorusuna cevap ararken, tarih sayfalarında gezmek, gezerken de yaşananların tahlilini akli selim bir ortamda yapmak, elde edilecek sonuca göre liyakatı ön planda tutarak gerekeni faaliyete geçirmektir. Mamuşa, dünden bugüne nüfus, siyasi, ekonomi ve kültürel yönden önemli değişiklikler göstererek, köy statüsünden kasaba statüsüne geçmiş, akabinde bir asrın geçmesiyle hak ettiği "belediye" statüsünü kazanabilmiştir. 1934 yılında başlayıp, 1956-60 yılları arasında Anadolu'ya hızlı bir göçün hareketlenmesiyle, yaşam şartlarında olumlu gelişmelerin yanında, azalmalar ikliminde hala devam eden göçün varlığıyla mahalleler boşaldı, haneler insansız, kedi, köpeklerin barınakları haline geldi. Mahalleler boşalıp, haneler kedi ve köpeklere barınak haline gelince yeni yerleşim yerlerine, mahallelere ihtiyaç olmadığından dolayı, köyün mahalleleri oluşturan sınırlarında herhangi bir değişiklik olmadı. Kuruluşundan 1960 yıllarının ortalarına kadar Mamuşa altı mahalleden oluşmuştur: Orta Mahalle, Aşağı Mahalle, Yukarı Mahalle, Paşa Mahallesi, Potok Mahallesi ve Goran Mahallesi. Mahallelerde yaşayan aileler hiçbir zaman Mazrek, Morina, Şala, Krüezi, Taç gibi soy adlarla anılmamış, bilakis, atalarının oluşturduğu kökenlerine ait kimlikle anılmışlardır. 1960 yılların ortalarından başlayarak, yeni yerleşim alanları açılarak, yeni mahalleler meydana geldi. anılmışlardır. 1960 yılların ortalarından başlayarak, yeni yerleşim alanları açılarak, yeni mahalleler meydana geldi. 1965 yıllarına kadar aynı kabilenin insanların çoğalmasıyla mahalleler oluşmuş, oluşan mahalleler bulunduğu alanda kültürel anlayış çerçevesinde sakinlerin kökenleri esas alınarak, atalarının adlarıyla anılmıştır. Yeni mahallelerin oluşması ve ailelerin çoğalması yeni arayışlara sebep oldu. Dolayısıyla kalabalıklaşan aile fertleri ayrılınca dar alanlardan dolayı bulundukları mahalleden uzaklaşarak, köyün bitişiğindeki tarlalar arsa haline getirildi. Birer, ikişer derken yıllar geçince yeni mahalleler türemiş oldu. Oluşan yeni mahallelerde aynı kabileden ve aynı soydan gelen ailelerden değil değişik kabile ve soylardan oluşan yeni mahallelerin inşasıyla toplumun zihniyetinde klasikleşmiş alışkanlıkların yerine yeni fikir ve davranışların yeşermesi, yeni anlayışlara gebe oldu. Devlet yönetiminde İdari

ve siyasi güç el değiştirdi, aile adlarının yapılarında ve anlamlarında değişiklik kendini göstermiş oldu. Osmanlı'dan sonra 20. Yüz yılın sonlarına kadar kökenlere göre aile adları şunlardır:

Davut Alimler, Fettah Tahirler, Salih Muhtarlar, Osman İbolar, Mehmet Sinanlar, Arif Şuçolar, Tefik Çazimler, Musolar, Bilal Fatmalar, Zülfikarlar, Zunolar, Şaykalar, Polislara, Vey-solar, Şakolar, Adem Sadıklar, Hacı Haliller, Fahrolar, Tahir Çavuşlar, Hasan Alolar, Liman Çiçolar, Mustafa Hamitler, Aslan Nukolar, Ahmet Aydınlar, Muharrem Yetullahlar, Sun-galalar, Begler, Hacı Hasanlar, Osman Yusufar, Dervolar, Şuayip Hocalar, Sezairler, Goranlar, Corolar, Gırbolar, Ali Abolar, Rifat Zeyneller Hamze Abolar, Halil Cemolar, Abdül ve Mahmut Salihler, Yunus İlyaslar, Behcet Hocalar, Mu-harrem Mamolar, Mustafa Çaniler, Aluş Kahveciler, Fettah Seyfullahlar, Latif Punsolar, Hamdi Salihler, Bayram Kiki-salar, , Hamza Nezirler, Kerim Salkolar, Cemali Kovaçlar, Sezairler, Beço Destanlar, Durak Bayraktarlar, Aslan Yah-yalar, Bayram İbalar, Veysel Sinanlar, Yaşar Topallar, Sufo Cungalar, İslam Cungalar, Hacı Şaçırlar, Hasan Yaşarlar, Kalamaşlılar, Halil Maksutlar, Mustafa Danolar, Yakup Go-rali, Çazo Hoçali. Yusuf Rausalılar.

İdare Sırp Krallığı'nın hakimiyetine geçince aile reisinin adına aitlik anlamını taşıyan "viç" eki getirilerek, resmîyette yerini almış oldu. Yani Ahmetoğlu yerine Ahmetoviç kütük kayıtlarına geçirildi. Bununla ailenin kime ait olduğu belirlenmiş oldu. Ancak halkın ağzında 20. Yüz yılın sonuna kadar yukarıda bahsedildiği gibi aitlik ekiyle değil, kökenlerine ve esas kültüre göre kabile ve aile adları kullanılmıştır. Daha açıkçası Davut Alimlerin kabilesinden olan bir hanenin bildirimi yapılırken Davut Alimlerin Nazif, Hacı Hasanların Saffet, Eçrem Beglerin Rıza, Aluş Kahvecilerin Ramadan, Durak Bayraktarların Sinan, yani Nazif Mazrek, Saffet Morina, Rıza Morina, Ramadan Krüezi, Sinan Şala ve saire gibi çağırışım hiçbir zaman olmadı. 1941 yılına gelince bölge idari ve siyasi olarak İtalyanların hakimiyetine geçmekle, resmi statüde de değişiklik meydana geldi. Bölge "Büyük Arnavutluk" Devleti şemsiyesi altında girince bölgede Arnavutça, resmi dilde egemenlik kazanmış oldu. Bununla halkın soy adlarında yeni değişiklikler meydana geldi. Arnavut halkının oluşumu 12 fis (eşraf) ten ibarettir. Soy adlar verilirken de ırk, soy ve kabile kavramlarına dikkat edilmeksizin Arnavut kültürünün varlığına uygun, köyün doğal coğrafi yapısına göre yeni soy adlar dağıtılmış oldu. Yapılan değişiklik neticesinde Mamuşa halkına şu soy adlar laik görülmüştür:

"Mazrek, Morina, Taç, Krüezi, Şala, Bütüç, Elşan, Krasniç, Berişa, Gaş, 1956 yılında Türkiye'ye hızlanan göç nedeniyle muhacir olan Mamuşalıların evlerini, taşınmaz mallarını etraftaki Arnavut köylerinden aileler satın alarak Mamuşa'nın sakinleri haline gelmiş oldular. Böylece Mamuşa'da bulunan soy adlara "Sadıkay, Zogay, Danuzay, Sıkaç, Şehu gibi soy adlar eklenmiş oldu.

Yeni kurulan Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti, 1948 yılında kendi sistemini oturtmaya çalışılırken, siyasi ve kültürel alanlarda ciddi değişiklikler meydana getirmiş oldu. Önemli değişikliklerden biri de Arnavut soy adlarının yerine tekrar Sırpların "viç" eki getirilmiş olmasıdır. Böyle olmakla Vergi Dairesi, Katastro gibi kurumlar Sırpça eklerden oluşan "viç" ekiyle yürürlüğe devam etmiş oldular. Diğer kurumlarda özellikle Nüfus kayıtlarında Arnavutça soy adlar kullanılmaya devam edildi. Böylece

Benim kimliğim "Şala" soyadını taşıırken Vergi ve Katastro işlemleri Çerimoviç yazılımla Kerimoviç Bahtiyar olarak, 1976 yılında Türkiye'ye göç edinceye kadar devam etti. Böylece bütün köyün durumu da bu yönde idi. Yugoslavya'nın dağılmasından sonra ne hikmetse Arnavut lâkapları değer kazandı. Eski nesil yok olurken, yerine yeni nesil gelince siyasi atmosferin estirdiği rüzgarlar neticesinde eskilerin adlarıyla birlikte taşımış oldukları aile soy adları unutulmaya yüz tuttu ve önemli bir değişikliği beraberinde getirmiş oldu.

Mazreklerden Davut Alimler, Bahtolar, Fettah Tahirler, Halit İsalara, Salih Muhtarlar, Osman İbolar, Mehmet Sinanlar, Arif Şuçolar, Tefik Çazimler, Musolar aralarında akrabalık bağları bulunan aynı kabilenin aileleridir. Yakın veya birkaç kuşak evvel bir zamanda aynı ocaktan ayrılmış, günümüzde her düşün ve ölüm merasimlerinde birbirlerini çağırır, sevinçleri ve üzüntüleri paylaşırlar. Bilal Fatmalar, Zülfikarlar, Zunolar da Mazrek soy adını taşımaktadırlar. Ancak aynı soy adını taşıyan yukarıdaki ailelerle hiçbir bağlantıları yoktur. Dolayısıyla mahalle ve komşuluk ilişkilerinin dışında akrabalık irtibatları yoktur.

Şaykalar, Polislara, Vey-solar, Şakolar, Yaşar Memolar da Mazrek soyadını taşımaktadırlar. Ancak yukarıda ve aşağıdaki paragraflarda Mazrek soyadını taşıyanlarla kan bağı yönüyle hiçbir bağlantıları bulunmamaktadır. Adem Sadıklar da Mazrek soy adını taşımaktadırlar. Adem Sadıkların da diğer Mazrek soy adı taşıyanlarla akrabalık bağları yoktur.

Hacı Haliller ve Fahrolar da Mazrek soy adını taşımaktadırlar. Ancak diğer mazreklerle kan bağları bulunmamaktadır.

Tahir Çavuşlar, Hasan Alolar, Liman Çiçolar, Mustafa Hamitler, Aslan Nukolar, Ali Nukolar da Mazrek soy adını taşımaktadırlar. Bu ailelerin de diğer Mazrek soy adını taşıyanlarla kan bağları bulunmamaktadır. Rıza Ahmetler, Ahmet Aydınlar, Muharrem Yetullahlar da Mazrek soy adlarını taşımakla beraber diğer aynı adı taşıyanlarla kan bağları yoktur.

Bu ailelerin dışında bu ailelere komşu olan "Cingene vatandaşlarımızdan olan aileler de Mazrek soy adını taşıyanlar mevcuttur.

Begler, Hacı Hasanlar, Osman Yusufar, Dervolar, Şuayip Hocalar, Sezairler, Morina" soy adını taşımaktadırlar. Beglerden Ekrem Begler, Abbas Begler, Faik Begler, Ömer Begler, Rüstem Begler, Şefki Beğler, Esat Begler, Veysel Begler, Aziz Begler, Şükrü Begler, Durmuş Begler, Yusuf Begler, Yamin Begler, Cevat Begler kan bağı ile bağlı olan ailelerdir. Diğer Morinalarla hiçbir bağlantıları yoktur. Hatta Hayrullah Beg 1948 yılında soy adları verilirken dip komşusu ve aynı evi paylaşan yakın akrabasına kızdığı için yeni soy adlar dikte edilirken Morina soy adını kabul etmeyerek, Mazrek soy adını almış, günümüzde bu aileden gelen nesil, Mazrek soy adı ile hayatlarına devam etmektedirler. Ayrıca bu ailelere komşu bulunan Cingene vatandaşlarımız da "Morina" soy adını taşımakta olanlar vardır. Osman Yusufar, Aydın Saitler, Davut Malikler, Mürteza Nureddin, Veli Dervolar, Latif Dervolar ve Arif Dervolar da "Morina" soy adına taşımaktadırlar. Bu ailelerin dışındaki Morinalarla kan bağları olmadıkları gibi aynı kabile fertleri değillerdir.

Şuayip Hocalar, Rüstem Hocalar, Sezairler, Şemo ve Haki Necolar kendi aralarında kan bağı olan

ailelerdir. Ancak diğer "Morina" soy adını taşıyan ailelerle kabile bağlantıları yoktur. Bu mahallede yaşamış olan Çingene vatandaşlar da Morina soyadını almış, günümüzde hala bu soy adla anılmaktadırlar.

Krüziler: Behcet Hocalar, Muharrem Mamolar, Mustafa Çaniler, Aluş Kahveciler, aralarında kan bağı olarak aynı sülalenin aileleridir. Ancak Fettah Seyfullahlar, Latif Punsolar, Hamdi Salihler, Bayram Kikisalar ile herhangi bağı yoktur. Aynı soy adını taşıyan çingene vatandaşlarla bağlantıları yoktur.

Goranlar, Corolar, Ali Abolar, Rifat Zeyneller Hamze Abolar, Abdül Salihler, "TAÇ" soy adlarını taşımaktadırlar. Gırbolar, Corolar, Ali Abolar, Rifat Zeyneller, Hamze Abolar, Rüstem ve Gani Totkalar aralarında akrabadırlar. Ancak aynı soy adını taşıyan diğer ailelerle bağı bulunmamaktadır. Gelelim Goranlar da Taç soyadını taşımakla diğer Taçlarla bağlantıları bulunmamaktadır.

Halil Cemolar, Yunus İlyaslar, Abdül ve Mahmut Salih Kardeşler aynı kabile ailelerdir. Ancak gelin görün ki Halil Cemo ve Yunus İlyas aileleri "Elşan" soy adını taşıırken, Abdül ve Mahmut Salihler "Taç" soy adını taşımaktadırlar.

Şalalar: , Hamza Nezirler, Kerim Salkolar, Seza'ırlar, Cemali Muharremler, Beço Destanlar aynı soydan olup, birbirlerinin akrabalarıdır. Bayraktarlar, Aslan Yahyalar, Bayram İbalar akrabalık ilişkileri olmakla, Veysel Sinanlarla, Nureddin Sinanlarla, Yaşar Topallarla herhangi bir bağı yoktur. Bu ailelerin dışında Salio, Sadiko, Rıza ve Sadri Çingene olan vatandaşlar da aynı mahallede bulunduklarında dolayı "Şala" soy adlarını taşımaktadırlar. Görüldüğü gibi "Şala" soy adını taşıyan tam 4 kabile grubu bulunmaktadır.

Bütüçler: Yusuf Cungalar, Rasim Cungalar, Safet Cungalar, İslam Cungalar arasında kan bağı bulunmuş için akraba bağı bulunmamaktadır. İbrahim Cunga ve Muharrem Cungaların anneleri tarafından akrabalık ilişkileri olduğu, ancak aynı kan ve sülaleden olmadıkları herkesçe bilinen bir gerçektir. Soy adlarına gelince Bütüç soy adını taşımaktadırlar.

Krasniçlar: Eski mezarlıkta mezarı bulunan, taşlarla çevrilerek türbe haline getirilen ve Koca Hoca diye anılan Abidin Şakin Hoca'nın torunlarıdır. Koca Hoca'nın günümüzde Karadağ sınırları içinde kalan Akova (Belo Polje)'den Mamuşa camisine imam geldiği herkes tarafından bilinmektedir.

Gaşlar: Gaşlar, Mustafa Nazif, Muharrem Feyzullah ve Salih ve Bayram Zekir ailelerinden oluşmaktadır. Gaşların tamamı göç etmiş, Bursa'da Tunalı soy adlarını taşıyarak, hayatlarına devam etmektedirler.

Berişalar: Osmanlı Döneminde (1903) Mamuşa'da açılan Devlet-i Aliye-i Osmaniye Kura (Köy) Mekteb-i İbtita'ya muallim olarak 1909 yılında atanan, günümüzde Arnavutluk sınırları içinde kalan Kalamaç doğumlu olan Ömer Efendi'nin torunları Berişa soy adını taşımaktadır. Bursa'ya göç eden Halil Maksutlar da Berişa soy adını taşır, Ancak Ömer Efendi'nin ailesiyle hiçbir kan bağı yoktur.

Çazo Hoçali, Yakup Goralı, Muhammed Zoyçli ve Hamdo Trinyali: Çazo (Kazım) Hoçali, lakabından da anlaşıldığı gibi aslen Küçük Hoçalıdır. Çok küçük yaşta öksüz ve yetim kalmıştır. Sahip çıkacak yakınları olmadığından dolayı Mamuşa'ya anne annesinin yani dayıları olan Mehmet Sinanların yanına getirilmiştir. Mamuşa'da yaşayıp, büyüdüğü için Küçük Hoça ile bağlarını tutturamamıştır. Evlilik çağına gelince dayıları tarafından Latif Topal hanesine iç güveği olarak evlenmiştir. Soy adı kanunu çıkınca da dayılarının soy adları olan "Mazrek" soy adını almıştır.

Yakup Goralı, lakabından da anlaşıldığı gibi Goralıdır. Ekonomi krizin olduğu yıllarda karın tokluğuna Mamuşa'ya gelmiş, teroğlanlık yaparken, evlenerek Mamuşalı olmuştur. Soy adları verince de eşinin kabilesine verilen "Morina" soy adını almıştır.

Muhammed Zoyçli: Lakabından da anlaşıldığı gibi Muhammed, Zoçli'dir. Anadan kardeşleri olan Seza'irlerin Davud'un hanesine gelmiştir. Dolayısıyla abilerinin soyadını almıştır.

Elvan C. Krüezi

DÜNDEN BUGÜNE MAMUŞA

Sabanla sürmüş bu toprağı dedelerimiz
Alın teriyle yağurmuş ekmeğı ninelerimiz
Asırlardır kalmış bize emanetlerimiz
Çok anılar taşır Mamuşa köyümüz

500 yılın simgesi tarihi saat kulesi
Türk milleti yadigarı, Osmanlı torunları
Çok savaşlar görmüş, ama yenilmemiş.
Cok anılar taşır Mamuşa köyümüz

Kilimleri nakış nakış işlerdi annelerimiz
Dokurdu kırmızı çarşafı gelinlik kızlarımız
Nalın giyerdi taze, yeni gelinlerimiz
Nerde o eski günlerimiz?
Çok anılar taşır Mamuşa köyümüz.

Köyümüzün verimlidir toprakları,
Yeşil çayırarda otlar koyunları
Cana can katar güzel bahçeleri.
Çook anılar taşır Mamuşa köyümüz.

Birer birer gerçekleşiyor projelerimiz,
Okullar bizim geleceğimiz,
Gelin hep birlik olalım
Mamuşa'yı onurlandıralım..

BİR AYDINI HER YÖNÜYLE AYDINLATAN KİTAP

Refki Taç

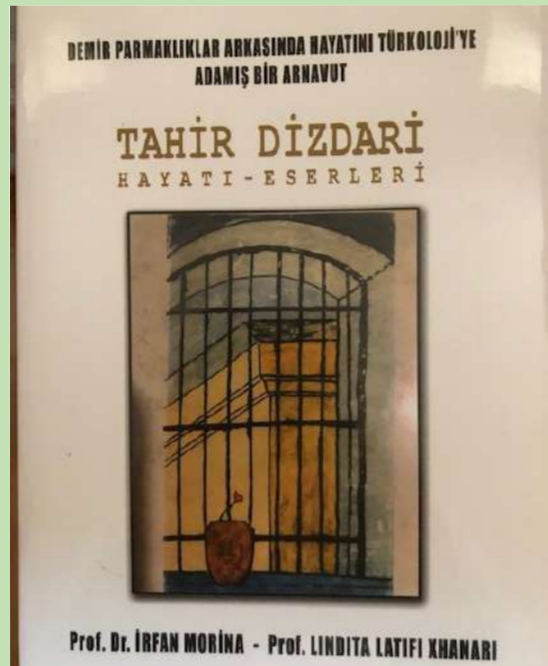

Ünlü Türkolog Tahir Dizdari'nin hayat hikayesinden ve yaşamını adadığı yapıtlarından doğan emanet davetiyesine uyan Prof. Dr. İrfan Morina ve Prof. Lindita Latifi Xhanari, meşhur dil bilimcinin yazılarını tel tel tarayarak, üzerlerine düşen tozları alarak, karanlığa yüz tutmuş el yazılarını gün-yüzüne çıkarmış bulunmaktadırlar, yakında yayınladıkları eserle. Okurlara armağan olsun dedirtiyor. Basımdan yeni çıkan ve elimize geçen: 'Demir Parmaklıklar Arkasında Hayatını Türkoloji'ye Adanmış Bir Arnavut- Tahir Dizdari- Hayatı ve Eserleri/ Mjeshtri i Turqizmade (-)Tahir Dizdari (Jeta dhe Vepra) kitap(lar) bulunmaktadır(lar). Kesme işaretini kullanmam tesadüfe indirgenemez, umarım imlaya haykırı gelmez. Bu özel girişimin aslını ifade etmeye çalışmanın kaçınılmazlığı olarak kabul edilmesini rica ederim. 'Ve' diyemezdim. 'O' ve 'bu' değiller ki. İki dilde yazılan iki kitap desek gerçeğe gelmiyor. Biri öbürünün çevirisi olmadığına göre ne denilebilir diye düşündüm. Sadece doğru yapıldığına kandım. Anladım gibi geldi, anlatmaya geldiğinde başaramadım. Nasıl anlatayım? Biri öbürünün diğeri değil, iki kitaptan bahis edeyim. Tek gövdenin iki dalı olarak betimlemeye çalıştım. Tahir Dizdari kişiliğinin yansıması olarak tasvir edilebilir diye düşünüyorum. Arnavutça dilinde proto kelimeleri tanımakla dokuyu anlamlaştırmakta gösterdiği ustalığı, ona hak ettiği 'Mjeshtri i Turqizmade' unvanı veriyor. Türkoloji'ye hayatını adanmış birinin Türkçe tanıtımı olmazsa, ömrünü bu dil bilimine harcamış, zindanda geçirdiği günler bile bu hedefinden vazgeçtirememiş kişiliği anlaşılabilir olurdu. Bir Türkolog'un ve bir Albanolog'un beraber çalışmaları, Tahir Dizdari'nin yaşam tarzının ve eserlerinin kesiştiği yolda birleşim sembolü olarak da görüyorum. Ben, fiziklen ikiye ayrılmış kitaplara, çifte yazılan tek kitap diyeceğim, Tahir Dizdari'nin kendisi olduğu gibi. Yıllarını bu araştırmaya harcayan İrfan Hoca ve Lindita Hoca, işlerini tamamlamış, kitabı okuyucuların ellerine teslim etmiş bulunmaktadırlar. Onlar dediklerini demiş fakat Tahir Dizdari ve eserleri hakkında söylemesi gerekenler bitmemiştir. Sıra okuyucunun konuşmasındadır. Eserin yayınlama hedefi, okuyucu konuşturmakla amacına varır. Yazar, yazdıklarını bitirmesinden sonra, yazdıklarını okuyucudan okur, onları dinlemeye katlanması mecburiyeti doğar. Kural böyle işler. En azından ben böyle bilirim. Yazarın, yazdıklarını en iyi okuyucudan öğreneceği kanaatindeyim. Tam not okuyucudur diyorum, yazarların gayretlerine teşekkür ediyorum. O kadar. Tahir Dizdar'ı okuyucuyla tanıştırmak, bilime yaklaşım örneğinin en iyi emsalini görüyorum, okuduğumdan anladığım kadarıyla. Şahsını, Türkolog olmasından fazla, kültür seviyesi yüksek, medeni görüş yelpazesi muazzam, bilgi alanı geniş olduğunu vurgulamadan geçemeyeceğim. Eğitimden mesleğiyle yetinmeyen, bilgi edinmeye eğilimiyle derin ilme nail olmuş, çeşit akıl adamların ürettiklerini taramış, farklı bilim alanlarına açılmış, ufkunu genişletmiş, düşünce oluşturacak yeteneğiyle donanmış, insani değer-

leriyle yoğrulmuş, bilgi aktarmanın ötesine yürümüş, fikir üretecek seviyesine yükselmiş bir kişinin aydınlanması oluyor, lafını ettiğimiz eser.

Sözlük oluşturma çalışmalardan görüldüğü gibi, Arnavutça'da Türkçe kelimelerini taramakla ve kelimeleri karşılaştırmakla kalmıyor üstat. Türkçe kelimelerin ana vatanında anlamlarını anlamlandırmalarını yaparken, diğer dillerden Türkçe'ye yerleşmiş (Arapça, Farsça) kelimelerin köklerine inerek, etimoloji yapılarını veriyor, kültürel süzgecinden geçirerek sosyal yapıya uygunluklarını betimleyerek, Türkçe'de şekillenmesine bakıyor, akabinde, Arnavutçada oluşan kavramının anlamlandırmasını yapayı becerebilen bir filolog olarak ortaya çıkıyor.

Ve kitabı sayfa sayfa geziyorum. Büyük bir hazineyi ele alan kitabın verilerine bakarken, bu yazıya sığdıracak özünü bulmak pek te kolay olmuyor. Sayfa 212'de, F. Mehdiu Hoca'nın kaleminden aktarılan sunumu, Edward Said'in 'Şarkiyatçılık' kitabı (Berna Ülner'in çevirisiyle, Metis Yayıncılık evinden Türkçe baskısıyla okuyucuya sunulmuştur) hatırlatmamla durdurdu. Adımı aşmayayım diye kendime dedim: 'Oryantalizm terimi, gizlemeye çalışan misyonerlik ile karşılaştırılmamalıdır' Dizdari'nin tanımlaması mı söze geçen dünyaca tanınmış bilim adamına bu eseri yazdırmış. Okumaya devam ederken, özetle vurgulanan 'Fjalor enciklopedike i turqizmade në gjuhen shqipe' mirası, bir sözlüğü aşan değerde malzeme varis bıraktığı görülüyor. Arnavutça lügatinde Türkçe kelimeleri araştırmasında, Balkanlarda konuşulan diğer dillerin tanınmasına da şahitlik yapıyor. Teması gösterilmeyen, , hariç denilebilecek kelimeleri tanımlaması, yarımada'nın neredeyse tüm

dilleriyle tanık olması ötesinde, onların tarihleriyle ve kültürüyle haşır neşir olduğu aşıkara geliyor. Bu uğraşmanın başarısı, onun Balkanolog bilimcisine taşımaktadır. Orada da durmadığı, kitabın içeriğinde yol alarak görmekteyiz. İsimler araştırmasına bakıyoruz; sözlük anlamında inançlar, farklı toplulukların kültür oluşumları, efsanevi yorumlardan kahramanlık kelimelerin türemeleri gibi bilgiler sunduğunu sonucuna varıyoruz. Bu da dil bilimcisi ötesinde incelemeleri ve yorumları, mitolojiden günümüze yürüyen sözcükler, milli duygularla oluşturan kaymalar gibi fikir beyanları, takdire şayan çapta, çok yönlü entelektüel sıfatına laik birini gösteriyor. Köy, kasaba, şehir, bölge ve neredeyse bütün yöreleri gezerek yöresel bilgilere kavuşması ve onları harmanlaştırması, folkloru tanımasına ışık tuttuğunu belirliyor. Edebiyata katkısı su götürmez bir gerçek olarak ilave etmeyi de unutmayalım. Çok yönlü bilgisiyle dil bilim dalında yükselmesi, sebep-sonuç ilke ölçütüyle değerlendirilme gereğini görüyorum, mantıki kuralarına dayanarak. Bu ilişkiye değinmek ve doğal halini teferruata sergilemek abes olur diye düşünüyorum. İslam dini kavramlarının dile dökülmesinde Balkanlarda öncülük yapan Türkçe kelimeler, Arnavutça dilinde din terminolojisine katkıları düşünüldüğünde, içinde Dizdari'yi bulundurmadan olmaz. İslam dinini iyi tanıdığı sonucu, üstadın payı büyük olduğu muhtemelin ötesinde gösterilmelidir, bence. Gözden kaçırılmamalıdır, gerçekler hafife alınmamalıdır, üstü kapalı gösterilmemelidir. Yaşadığı dönemde gölgelenen din bilgisi, onun kişiliğinden alınamaz. Bu alanda hakkını verenler de var elbette.

Münevver kişiliğini Müslüman aydını olarak tasvir edilmesinde, yazar araştırmacı Nexhmi Bushati, kitapta yer verilen yazısında (s. 131-135), 1969'da yazdığı bir mektuba dayalı, nasıl bir dava adamı olduğuna öncülük yapıyor. Geniş bilgi sıfatıyla tanımlamamamı hayfına demediğimi kanıtlamak gerekirse, kitabın sayfalarını biraz daha 'çapalayarak' üstada yaklaşırken, merhumun yazılarından anlaşılacağı gibi, kavimleri karşılaştırarak incelemelerinde, nitelik ve nicelik incelikleri yöntemiyle hareket ederek, konuştukları dil üzerinde araştırmalarına bakılırsa; bundan hareketle, yaşadığı ülke içinde ve komşu devletlerde nüfus yapısı durumu hakkında ince bilgileri seyredildiğinde; etkileşim, iletişim, kültürel gelişmeleri tarihsel boyuta ele almasıyla sunduğu bilgiler değerlendirilirse, topu topuna toptan bakıldığında, Tahir Dizdari'nin dil bilimcisi olarak tanınması yanında, iyi bir etnograf, demograf, antropolog olduğunu rahatlıkla söylenebilir. Derin bir araştırma sonucu meydana gelen eser, Tahir Dizdari tanımakta tüm boyutlarıyla okuyucuya sunduğunu düşünüyorum. Şahsen kitabın verilerine dayanarak, Tahir Dizdari'yi portresini kafamda, içi-dışı bir olan, yaşadığı gibi yazan, yazdıkları gibi yaşayan, iki dost millet arasında köprü ören, var olan bağları pekiştirmeye özen gösteren, yeni nesillere emsal olacak bir kişiyle tanışmam beni fazlasıyla mutlu etti. Yazdıklarım tabi ki doğruya gelmez. Doğru olanı merhumun bıraktığı gerçek mirastır, deneyci hocaların yazdıkları eserdir. Herkesin okumasını tavsiye ederken yazarları tebrik etmeyi borç bilirim.

Ünlü şair ve yazar Nusret Dişo Ülkü Vefat Etti Balkan Türk Edebiyatının acı kaybı

Edebiyatımızın öncüleri arasında yer alan Kosovalı ünlü Türk şair ve yazarı Nusret Dişo Ülkü geçirmekte olduğu ağır hastalığa yenik düşerek uzun bir süredir yaşayıp çalıştığı Üsküp'te hayata gözlerini yumdu.

1938 yılında Kosova'nın Prizren kentine doğan şair ve yazar Nusret Dişo Ülkü ilk ve orta öğrenimini doğduğu kentte bitirdi. Şiir yazmaya daha ilkökul sıralarında başlayan şair ilk ürünlerini Üsküp'te çıkan "Birlik" Gazetesi ile "Sevinç" ve "Tomurcuk" dergilerinde yayınladı. Bu arada "Birlik" Gazetesi'nde çalışmak üzere Üsküp'e taşınan şair ilk çocuk şiirlerini "963 yılında yayınladığı "Çocuklarla Ağaçlar" başlıklı şiir kitabında, çocuk öykülerini de 1976 yılında "Birlik" Yayınları arasında çıkan "Kara İsmet" adlı öykü kitabında topladı. Çok sayıda şiir kitabı yayınlayan şairin öyküleri de bulunmaktadır. Çok sayıda dergi de çıkaran Nusret Dişo Ülkü edebi çalışmalarıyla Türkiye'de de ad yapmış bir yazarımızdı. Bir süre Pırştine'de yayınlanmakta olan "Tan" Gazetesi'nde de çalışan şairin Kosova, Makedonya ile Türkiye'deki çeşitli yayinevleri tarafından yayınlanmış şiir ve öykü antolojileri de bulunmaktadır.

Ölümü ile sadece Kosova, Makedonya Türk edebiyatları değil, aynı zamanda balkan ve bu arada Türk dünyası edebiyatı için de acı ve yeri doldurulamaz bir kayıp oluşturmaktadır.

DOĞUŞ O DOĞUŞ
Prizren'de doğdum
Üsküp'te doğabilirdim
İstanbul'da da doğabilirdim
Ben bende doğdum
Anam babam Prizren'de öldü
Ben Üsküp'te ölebilirim
İstanbul'da da ölebilirim
Ben bende öldü
Doğuş o doğuş
Üsküp'te öldü desinler
İstanbul'da öldü desinler
Ölüş o ölüş

N.D. Ülkü sık sık uğradığı Mamuşa'da görüştüğü öğretmenlerle birlikte bir gezi esnasında görülüyor.

Bahtiyar Sipahioğlu: “YAŞANAN VE YAŞAYAN HİKAYELER”

Bahtiyar Sipahioğlu'nun geçen yıl İstanbul Akademi Yayınları arasında çıkan “Yaşanan ve Yaşayan Hikayeler” adlı en son kitabı adından da anlaşılacağı üzere yıllar önce gerçekten yaşanmış olup günümüzde bile her ortamda yaşandığına tanık olduğumuz olayların öykü türünde ele alınış şeklindeki değerli bir eser.

Kosovalı ve Türkiyeli okurlar Bahtiyar Sipahioğlu'nu bundan önceki tarihi, sosyal araştırma-inceleme eserleriyle zaten yakından tanıyorlar. Mamuşa doğumlu olup yıllar önce ailesiyle Türkiye'ye göç eden ve Yerleştiği Bursa ile yöresindeki ilk ortaokul ve liselerde Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği yaptıktan emekliye ayrılan bahtiyar Sipahioğlu bu en son kitabında kaleme aldığı öykülerinde yine yaşadığı ortamda duyup öğrendiği veya bizzat tanık olduğu olayları, insanları anlatıyor.

Kendisi de bir göçmen olan Bahtiyar Sipahioğlu'nun hikayelerinde temel konu olarak Balkan Türklerinin kaçınılmaz yazgısı olan göç olgusu işleniyor. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan sosyalist Yugoslavya'dan dayanılmaz baskılar sonucu Türkiye'ye yönelik olarak yaşanan göçlerin yarattığı onulmaz yaraların açtığı acıları ustalıkla işleyen Bahtiyar Sipahioğlu'nun 215 sayfalık bu kitabında şu başlıklara rastlıyoruz: Zeynep Teyze'nin Teklifi, Şakalaşmak, Ben Ettim Siz Etmeyin, Olur Efendim Olur, Ahirette Buluşmak, Kulhuvallahunun Gazabı, Dik Çuri, Kosto Fişek Kosto Eşek, Anladım Mahalleyi, Sonun Başlangıcı, Mühürhürlü Kalp, Eyvallah Şuto, Şoför Kuralları, Fakirin Hakkı, Bedel, Mezardan Çıkarılan Çocuk.

Doğan Kurt tarafından yazılan değerli bir önsözün de yer aldığı en son kitabı için Bahtiyar Sipahioğlu'nu kutlarken kendisinde daha nice eserler vermesini dileriz.

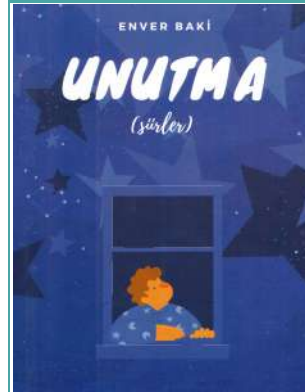
Enver Baki “UNUTMA” ŞİİR KİTABIYLA OKURLARIN KARŞISINDA

Genelde birbirinden güzel öyküleriyle bildiğimiz Kosovalı Türk şairi ve yazarı Ever Baki son yıllarda edebiyat saatlerinde okuduğu şiirleriyle de ilgileri üzerine çekiyor. Priştine'de yaşayıp yaratan Enver Baki geçen yıl çocuklara adanmış şiirlerini kitap haline getirerek “UNUTMA” adıyla yayınladı.

Priştine Belediyesi Kültür Müdürlüğü'nün maddi katkılarıyla Kosova Türk Yazarlar Derneği Yayınları arasında çıkarılan “Unutma” adındaki 62 sayfalık şiir kitabında ünlü şair ve yazarımızın “Vatan Şiirleri”, “Torunlarıma Adanan Şiirler”, “Çocuk Şiirleri”, “Yetişkinlere Ait Şiirler” başlıklı ana bölümlerde 36 şiirine yer verildiği görülüyor. Kosova Türk Yazarlar Derneği Eşbaşkanı Dr. Taner Güçlütürk ile Gazeteci-yazar Nuhi Mazrek'e ait iki önsözün de yer aldığı söz konusu kitaptaki şiirlerden çoğunun çocuk dünyası ile ilgili konular üzerine yazılmış olduklarını da burada

özellikle belirtmemiz gerekir.

Okurlara kitabı temin edip bu güzel şiirleri okumalarını salık verirken şairimizi de kutlar, böyle daha nice güzel, başarılı şiir ve öykülerinin yer aldığı yeni yeni kitaplar yayınlamasını dileriz.

Aşık Ferki Kültür - Sanat Derneği Üyeleri Arnavutluk Gezisinde

Çalışmalarını yeniden canlandıran Mamuşa Aşık Ferki Kültür - Sanat Derneği üyeleri hafta içerisinde komşu ülke Arnavutluk'a bir moral gezisi düzenlediler. Mamuşa Belediyesi Eğitim Gençlik Kültür ve Spor Müdürlüğü tarafından düzenlenen bu geziye Gençlik Kültür ve Spor görevlisi Nazmi Morina, Aşık Ferki Derneği Başkanı Nahit Bütüç ile halk oyunları ekibi üyeleri katıldı. Gezi çerçevesinde Tiran ile Şincin şehirleri ziyaret edildi. Dernek üyeleri bu gezinin 23 Nisan Bayramı çerçevesinde düzenleyecekleri konser için kendileri açısından bir moral gezisi anlamına geldiğini belirttiler.

ÖĞRENCİLER TABLETLERİNE,ÖĞRETMENLER AKILLI TAHTALARINA KAVUŞTULAR

Erol Morina, Anadolu İlkokulu Müdürü

Mamuşa "Anadolu" İlk ve Orta Alt öğretim Okulu'na Kosova'da "Türkçe Eğitimde Teknolojik Atılım" projesi çerçevesinde T.C. Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar, Eğitim Müşaviri Şerafettin Turan aracılığıyla T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğrencilerimize sunulmak üzere Anadolu okulumuza çok değerli hediyeler verildi. Bu yardım girişimi çerçevesinde Anadolu İlkokulu'nda Türkçe eğitim gören 1-9. sınıf öğrencilerine tablet dağıtımı yapılırken 5 adet akıllı tahta da hediye edildi. Aynı zamanda okulumuzda Türkçe ve Arnavutça dillerinde eğitim gören bütün öğrencilere çanta hediye edildi. Mamuşa Anadolu İlkokulu Türkçe eğitiminde çalışan öğretmenlere de tablet hediye edildi.

Mamuşa'da konuşlu İVİT Komutanı tarafından Zübeyde Hanım Anaokuluna kırtasiye malzemeleri ile öğrencilerine boyama kitapları da hediye edildi. Ayrıca Sakesan şirketi sahibi Uğur Cansever tarafından kütüphanemize çok değerli lektür-okuma kitapları da hediye edilmiş bulunmaktadır.

T.C. Eğitim Bakanlığı desteği ile İstanbul'da düzenlenen eğitim seminere Anadolu İlkokulu'ndan 14 öğretmen katıldı. TİKA aracılığıyla Anadolu İlkokulu onarım çalışmalarına devam edilmesi yolunda alınan karar da bizleri derinden sevindirmiş bulunmaktadır.

Kosova Türk Öğretmenler Derneği'nin girişimleriyle Mamuşa Anadolu İlkokulu ve Atatürk lisesi ile İstanbul Ataşehir ve Maltepe okulları arasında Kardeş Okul Protokolü imzalanmış bulunmaktadır.

Kosova Eğitim Bakanlığı ile Türkiye Eğitim Bakanlığı arasındaki işbirliği çerçevesinde gerçekleştirilen bu projelerle Kosova'da Türkçe öğrenim gören öğrencilerin daha kaliteli eğitim almaları ve daha başarılı olmaları için katkıda bulunuldu.

T.C. Priştine Eğitim Müşaviri Şerafettin Turan, Türkiye'nin Kosova genelinde eğitime yaptıkları destek ile buradaki Türkçe eğitimin kalitesini artırmayı amaçla-

dıklarını belirtirken öğretmen ve öğrencilerden de bu yönde daha fazla çaba sunmalarını istedi. Tablet desteğinden sonra Anadolu İlkokulu'nda kodlama merkezine 30 tablet ile 2 adet laptop verildi. Kodlama odasının hazırlanışına bizzat Eğitim Müşaviri Şerafettin Turan'ın ilgilenmiş olması da belleklerde takdire layık bir davranış olarak kalacaktır.

T.C. Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar, Türkiye'nin Kosova'daki Türkçe eğitimi şimdiye kadar olduğu gibi gibileride de farklı projelerle destekleyeceğini söyledi.

Türk hikayeciliğinin öncüsü Ömer Seyfettin'i Doğum ve ölüm yıldönümlerinde anıyoruz (11 Mart 1884-6 Mart 1920)

BAŞINI VERMEYEN ŞEHİT

Ömer Seyfettin

Yarın arıfeydi. Öbür günkü bayram için hazırlanan beyaz kurbanlar, küçük Grigal palankasının etrafında otuyorlardı. Karşıda... Yarım mil ötede Toygun Paşa'nın son kuşatma-sındân çılgın kışın hiddeti sayesinde kurtulan Zigetvar Kale-si, sönmüş bir yanardağ gibi, simsiyah duruyordu. Hava bozuktu. Ufku, küflü demir renginde, ağır bulut yığınları ezi-yor, sürü sürü geçen kargalar tam hisarın üstünden uçar-ken sanki gizli bir kara haber götüyorlarmış gibi, acı acı bağıyorlardı. Palanka kapı sının sağındaki beden sipe-rinde sahipsiz bir gölge kadar sakin duran Kuru Kadı ya-vaşça kımıldadı; ikindiden beri rutubetli rüzgârın altında düşünüyor, uzakta, belirsiz sisler içinde süzülen kurşuni ku-lelere bakıyordu. Bunla nın hepsi Türklerin elindeydi. Yalnız şu Zigetvar... yıkılmaz bir ölüm seddi halinde "Kızılma" yolunu kapatıyordu.

Sanki bu uğursuz kargalar hep onun mazgalla rından taşı-yor, anlaşılmasız bir lisanın çirkin küfürlerine benzeyen ses-leriyle her tarafı gürültüye boğuyorlardı. Kuru Kadı içini çekti. Sonra "Ah..." dedi. İncecik, sinirli boynunun üstünde bir taş topuz gibi duran çıkık alınlı iri kafasını salladı. Yeşil sarığını arkaya itti. Islak gözlerini oğuşturdu. Şimdiye kadar, asker olmadığı halde, her muharebeye girmişti. Birkaç bin yeniçeriyle dört beş topu olsa... bir gece içinde şu kaleyi alıvermek işten bile değildi. Şimdi vakıa müstakildi. Ne is-terse yapabiliirdi. Palankanın kumandanı Ahmet Bey öteki boy beyleriyle beraber Toygun Paşa ordusuna katılıp Ka-puşvar fethine gitmiş... Kapuşvardan sonra Zigetvarı saran ordu kışın aman vermez zoruyla, zaptı yarı bırakarak Bu-din'e dö nünce, o da askerleriyle tekrar palankasına gel-memiş, Toygun Paşa'nın yanında kalmıştı. Bugün Grigal'den al tı mil uzaktaydı. Palankaya yalnız Kuru Kadı karışıyor du; esmer, zayıf yüzünü buruşturdu: "Palanka... amma topu tüfeği kaç kişi?" dedi. Bütün genç savaşçıları Ahmet Bey beraberinde götürmüştü..

Hisardakiler zayıflardan, bekçilerden, hastalardan, ihtiyar sipahilerden ibaretti. Hepsî yüz on üç kişiydi! Düşman, ga-liba öteki palanka lardan çekiniyordu: Yoksa burasını bırak-maz, mutlaka almağa kalkardı. Biraz eğildi. İnce yosunlu, soğuk sipe re dirseklerini dayadı. Aşağıya baktı. İki üç asker beyaz koyunların arasında dolaşıyordu. Bir tanesi karşısına geçtiği iri bir koçu, başına dokunarak kızdırıyordu, tos vu-ruyordu. Öbürleri, elleri silahlarında, bu oyunu seyre diyor-lardı. Bağırıldı:

— Oynamayın şu hayvanla... Askerler, başlarını tepelerden gelen sese doğru kal dırdılar. Kuru Kadı'dan hepsi çekinir-lerdi. Gayet sert, gayet titiz, gayet sinirli bir adamdı. Adeta deli gibi bir şeydi. Sabahtan akşama kadar namaz kılar, zik-reder, geceleri hiç uyumazdı. Daha yatıp uyuduğunu ka-lede gören yoktu. Vali Ahmet Bey ona "bizim yarasa" derdi.

Zavallının sabahı bekleme denilen hastalığını kerame tine de yoranlar vardı. Tekrar bağırdı:— Haydi, artık akşam olu-yor, içeri alın onları. Askerler koyunları toplamağa başladılar. Kuru Ka dı'nın dirsekleri acıdı. Doğruldu. Tekrar Zigetvar'a bak tı. Üst tarafındaki göl, kirli bakır bir levha gibi yeri kaplıyordu. Kargalar, havaya boşaltılmış bir çuval can lı kömür ellemeleri gibi karmakarışık geçiyorlar, sükütu par-çalayan keskin, sivri sesleriyle gıkılıyorlardı. Kalbinde ağır bir elem duydu. "Hayırdır inşallah" dedi. Canı o kadar sıkı-lıyordu ki... Elleri arkasında, başı önüne eğik, bastığı siyah kaplama taşlarına görmez bir dikkatle bakarak yavaş yavaş yürüdü. Derin bir karan lık kuyusunu andıran merdivenin dar basamaklarında kayboldu. ... Arife sabahı, herkes uyurken, o, her vakitki gibi yine uyanıktı! Mescit odasının önündeki taş yalakta, iki büklüm, abdestini tazeliyordu. Giden gece, daha gölge den eteklerini toplayamamıştı. Bahçeye çıkan kapı ke merinde asılı kandil, sönmüş ışığıyla, duvarları titrettiyordu.

— Hey, çavuşbaşı... Hey!... Elindeki ibriği bıraktı. Kulak ka-barttı. Bu, kulede ki nöbetçinin sesiydi. Kolları sıvalı, ayak-ları çıplak, ba şında takke, hemen yukarı koştu. Merdivende çavuşa rastgeldi. Onu itti. Yürüdü. Nöbetçinin yanına atıldı:

— Ne var?

— Kaleden düşman çıkıyor. Erguvani bir esmerlik içinde siyah bir kaya gibi du ran Zigetvara baktı. Bu kayadan yine koyu, uzun bir karartı süzülüyor, palankaya doğru akıyordu.

— Bize geliyorlar... dedi: Çavuşa döndü:

— Haydi, gazileri uyandır. Kurban bayramını bu günden ya-pacağız. Koş. Bana da çabuk topçuyu gönder. Çavuş, bir eliyle bakır tolgasını tutarak, koştu. Merdivene daldı. Kuru Kadı, uzakta, kara yerin üstün de daha kara bir leke gibi yavaş yavaş ilerleyen düş man alayına dikkatle baktı. Göz-lerini küçülttü, büyült tü. Önlerinde birkaç top da sürüklü-yorlardı. Binden fazla idiler. Halbuki hisardaki gaziler? Kendisiyle bera ber yüz on dört kişi... "Ama, yine hakların-dan geliriz!" dedi. Uyanan, yukarı koşuyordu. Hisar kapısı-nın iyice bağlanmasını emretti. Sarığını, cübbesini, kılıcını, tüfe ğini getirtti. İhtiyar topçu gelince, ona da, hemen "ha-ber topları"nı atmasını söyledi. Bu bir adetti. Taarruza uğ-rayan bir palanka hemen "İşaret topu" atarak etra fındaki kuleleri imdadına çağırırdı. Biraz sonra düşman hisarın önünde, harp düzenine girmiş bulunuyordu. Zaplar başsız, gür ejderha yavru ları gibi siyah ağızlarını bedenlere çevir-mişti. Türkçe bağırdılar:

— Size teklifimiz var. Elçimizi içeri alır mısınız? Kuru Kadı:— Alırız. Gönderin, gelsin! cevabını verdi. Bedenler, kalkanlı, tüfekli, oklu gazilerle dolmuştu. Palankanın ruhu, neşesi, keyfi olan iki arkadaşı,

bu es nada tuhaf tuhaf laflar söyleyip yine herkesi güldürüyordu. Bunların ikisine de "deli" derlerdi: Deli Mehmet, Deli Hüsrev... Serhatın muharebelerinde, hayale sığ mayacak yararlılıklarıyla masal kahramanları gibi inatılmaz bir şöhret kazanan bu iki deli, hiçbir nizamla hiçbir kayda, hiçbir disiplinle girmeyen, dünya şerefin de gözleri olmayan Anadolu dervişlerindendi. Her zaferden sonra kumandanlar onlara rütbe, hil'at, müras sa kılıç gibi şeyler vermeye kalkınca gülerler: "İsteme yiz, fani vücuda kefen gerektir. Hil'at nadanları sevin dirir..." derler, hak uğrunda gayretlerine ücret, mü kafat, övgü kabul etmezlerdi. Harp onların bayramıydı. Tüfekler, oklar, atılmağa; topar gürlemeğe; kılıçlar, kalkanlar şakırdamağa başladı mı, hemen coşarlar, kendilerinden geçerler; naralar savunarak düşman saf larına saldırırlar... alevi gözlerle takip edilmeyen bir rer canlı yıldırım olup tutuşurlardı. Kuru Kadı, onların herkesi güldüren münakaşalarını, saçma sapan sözlerini gülümseyerek dinlerken, el çiyi yanına getirdi, iki deli de sustu. Herkes kulak ke sildi. Bu elçi Türkçe biliyordu. Küstahça tekliflerini söyledi. Palankayı saran Zigetvar kumandanı Kıracın'dı. Yanında iki bine yakın savaşçısı vardı. Grijgal'in "Vire ile verilmesini istiyordu. Ateşe, nura, haça, İncil'e, Ze bur'a yemin ediyor; çıkıp giderlerken muhafızlara hiç bir ziyanı dokunmayacağına dair söz veriyordu. Kuru Kadı:

– Pekâlâ!... Haydi git. Biz aramızda anlaşalım, ka rarımızı size öğleden sonra bildiririz! diye elçiyi aşağı gönderip kapıdan attırdı. Sonra etrafındakilere döndü. Şöyle bir göz gezdirdi. Sırtının hafif kamburu içeri çe kildi:

– İştittiniz ya, gaziler! dedi, Kıracın haini bizim yüz on kişiden ibaret olduğumuzu anlamış... üzerimize iki bin kişi ile geldi. Teklif ettiği "Vire"yi kabul etmek iste yenler vârsa ellerini kaldırsın! Kimsenin eli kalkmadı.

– Öyleyse hazır olalım. Haydi... Bir gürültüdür koptu;

– Hazırız...

– Hepimiz, hepimiz...

– Hepimiz, hepimiz hazırız.

– Kılıçlarımız, kalkanlarımız yağlı.

– (~klanmı~ havlı_

– Yatağanlanmız keskin...

– Bugün nusret bizim.

– Amin, amin... Kuru Kadı, "Ey alemlerin rabbi" diye ellerini kaldırdı. Bir duaya başlayacaktı. Deli Mehmet yalın kılıç karışına dikildi. Palabıyık, gök gözlü, geniş beyaz çehresi, yeni doğmuş bir ay gibi parlıyordu:

– Duayı bırak, efendi dedi, gaza duadan faziletli dir. Gel... Lütfet. Bize şu kapıyı aç. Kalbindeki korkuyu at. İşte hepimiz hazırız. Şu ayağımıza gelen gaza fırsatını kaçırmayalım. Kuru Kadı'nın elleri aşağı düştü. Deli Hüsrev de ar kadaşının yanına sokulmuştu. Bütün gaziler bu iki de linin arkasına üşüştü. Sanki hepsi bir anda deli oldu lar... bir ağızdan.

– Aç bize kapıyı, aç... diye bağırmağa başladılar. Kuru Kadı'nın iri patlak gözleri yaşardı. Yüzü sap sarı oldu. Uzun siyah sakalı kımıldadı. İki deliyi bile titreten, bütün gazilerin saçlarını ürperten ilahi bir ağıt ahengi kadar etkili sesiyle haykırdı.

– Meydan erleri! Ey mertler! Padişahımız Süley man Gazi aşkına şu sözümü dinleyin. Benim muradım sizi gazadan engellemek değildir. Bugün can, baş feda olsun... Özellikle yarın kurban bayramı... Fakat bakı nız maksadım ne? Bugün cuma... hem de arife. Bugün hacılarımız Arafat'ta, diğer mü'minler camilerde bizim gibi gazilerin zaferi için dua etmekte... Bunda şüphesi olan var mı?

– Hayır.

– Hayır, asla...
– Hayır.
– O halde münasip olan budur ki, biz de namazla rıımızı eda edelim. Gözlerimizin yaşını dökelim. Dua edelim. Birbirimizle helallaşalım. Sonra gazaya girişelim. Kalkanlarımız gazi, ölenlerimiz şehit olsun! Dünya da iyi nam ile anılsın. Ahirette peygamberimizin âlemi dibinde toplanalım... Ne dersiniz?
– Hay hay!
– Uygun...

– Pekâlâ! Gazilerin hepsi buna razı oldu. Öğleye kadar durdu lar. Abdest aldılar, namaz kıldılar, tekbir çektiler, helal laştılar. Kıracın'ın askeri, sardıkları palankadan yükse len derin uğultuyu hep teklif ettikleri "Vire" münakaşası sının gürültüsü sanıyorlardı. Ansızın, uzaktaki Türk kulelerinden atılan "işaret toparı" işitildi. Bu, "Biz, dörtlüye geliyoruz" demektir. Kuru Kadı eliyle hisarın kapısını açtı. Grijgal gazileri "Allah, Allah" naralarıyla müthiş bir taşkın deniz gibi fıskırdılar. İki koldan hücum olunuyordu. Kollardan birisine Deli Hüsrev, birisine Deli Mehmet baş olmuştu. Ovada, Grijgal'e gelen yollardan bir toz dumanı kalkıyordu. Nice bin atlı imdada koşuyor sanılırdı. Düş man, bu hali görünce şaşırıldı. İki ateş arasında kaldığı nı anladı. Halbuki toz duman içinde yaklaşan ancak beş on gaziydi. ... Bozgun başladı. Deli Mehmet'le Deli Hüsrevin takımları düşmanı kaçırmamak için iyice sarıyordu.

Kuru Kadı cübbesini atmış. Elindeki kılıç, cesaretlendirdiği gazileri arkasından yürüyordu. Deli Hüsrev, bir sarhoş gibi Kıracın'ın alayına dalmış kesiyor, kesiyor... inanılmaz bir çabuklukla kaçanlara yetişiyor, ikiye biçiyordu. Kuru Kadı'nın gözleri Deli Mehmet'i aradı. Bakındı, bakındı. Göremedi. Acaba o muydu? Yüreği ağzına geldi. Düşman safı na karışıp kaynaşan kolun arkasında iri bir vücut yere uzanmıştı... Elli altmış adım kadar kendisinden uzak tı... Siyah, yüksek atlı bir şövalye, uzun bir kargıyı bu uzanmış vücuda saplıyordu. Durmadı. İlerledi. Koşar ken ayağı bir taşa takıldı. Yuvarlanıyordu. Kılıcı ile fırladı. Hemen toplandı. Kalktı. Düşen kılıcını aldı. Doğ rultu. Koşacağı tarafa baktı. Şövalye atından inmiş, kargıladığı şehidin başını teninden ayırmıştı. Bu anda, bu kestiği baş elinde, yine siyah bir şeytan gibi şahla nan atma sıçradı. Kaçacaktı... Kuru Kadı, bütün kuvvetiyle ona yetişmek için koşarken, baktı ki sol ilerisin de Deli Hüsrev kalkanını sallayarak, avazı çıktığı kadar bağırıyordu,

– Mehmet, Mehmet!... Canını verdin!... Başını verme Mehmet!... Bu nara o kadar müthiş, o kadar tesirli, o kadar ya nıktı ki... Kuru Kadı: "Vah Deli Mehmet'miş!" diye ol duğu yerde dikildi kaldı. Durur durmaz, o an, kırk adım kadar yaklaştığı kesik başlı şehidin yerden fırladığını gördü. Nefesi tutuldu. Şaşırıldı. Bu başsız vücut uçar gi bi koşuyordu. Kendi kellesini götüren zırhlı şövalyeye yetişti. Eliyle öyle bir vuruş vurdu ki... Lanetli hemen yüksek atından tepesi üstü yuvarlandı. Götürmek iste diği baş elinden yere düştü.

Deli Mehmet'in başsız vü cudu canlıymış gibi eğildi. Yerden kendi kesik başını al dı. Hemen oracığa yorgun bir kahraman gibi, uzanıver di. Bunu Kuru Kadı'dan başka kimse görmemişti. Her kes kaçan düşmanı kovalıyordu. Yalnız Deli Hüsrev,

– Yüzün ak olsun, ey yiğit! diye bağırdı. Sonra Kuru Kadı'ya doğru koşarak sordu.

– Nasıl, gördün mü bu civanı?

– Görmedin mi? Kuru kadı sesini çıkaramadı. Gördüğü harika onu dondurmıştı. Olduğu yerde öyle dimdik kaldı. Sanki ölmüştü. Deli Hüsrev, onu hızla sarstı.

– Ne durursun be can! Ne olsun, haydi gazaya. Düşman kaçıyor... Deli Hüsrev'in kalkması Kuru Kadı'yı baştan can verdi, "Allah Allah" diyerek ileri atıldı. Mücahitlere karıştı. Cenk akşama kadar sürdü. Er meydanının kanlı yüzüne "gece siyah saçlarını" dağıtırken çağırıcının;

– Gaziler hisara! Sesi duyuldu. Dönen gaziler içinde kılıcından kan lar damlayan Kuru Kadı, birkaç sipahi ile dışarda kal dı. Yaralıları taşıttı. Şehit olanları saydırdı. Bunlar tam ondokuz kahramandı.. Düşman altmış dört ceset bırakmış, diğer ölülerinin hepsini kaçırmıştı. Kuru Kadı sabahdan beri yemek yememiş, su içmemiş, durup dinlenmemişti... Toplattığı şehitleri hisarın önündeki meydana yığdırdı. Şehit Deli Mehmet'in cesedini kendi bul du. Kesik başı koltuğunda, uyur gibi, sakın yatıyordu. Olduğu yerde gömdürdü. Sonra yanındakileri. savdı. Bu taze mezarın başına çöktü.

Ezberden "Yasin" okumağa başladı. Dışarılarda kimse yoktu, yalnız uzakta palan ka kapısındaki nöbetçi dolaşıyordu. Kuru Kadı okur ken, önündeki mezarın birden yeşil yeşil nurlarla tu tuştüğünü gördü. Sesi kısıldı. Dudaklarını oynatamadı. Çeneleri kitlendi. Bu yeşil nurun içinde Deli Mehmet'in kanlı boynuna sarılmış beyaz kanatlı bir melaike, hem onu nurdan elleriyle okşuyor, hem açık alnını öpüyor du. Bu sıcak, bu yeşil nur büyüdü, taşıtı, bütün âlem bu nurun içinde kaldı. Kuru Kadı'nın gözleri kamaştı. Ruhu yandı. Kendinden geçti. Onu, daha ilk defa böyle derin bir uykuya dalmış gören yoldaşları zorla kaldırdılar. Koltuklarına girdiler:

– Haydi, kapı kapanacak dediler, içeri gir. Kuru Kadı'nın dili tutulmuştu. Cevap veremedi. Sarhoş gibi sallana sallana hisara girdi. Hâlâ titriyor du. Palankanın içinde Deli Hüsrev'in menziline ge çerken durdu. Kulak verdi; ağlıyor mu, inliyor mu di ye... Hayır, Deli şıkır şıkır atını kaşağılıyor, keyifli bir Türkü söylüyordu. Seslendi:

– Hüsrev.

– Efendim?... Kapı açıldı. Kaşağı elinde, kolları, paçaları sıvalı, başı kabak Deli Hüsrev... daha Kuru Kadı bir şey sor madan,

– Gördün mü Deli Mehmet'in zevkini? dedi.

– Siz de benim gibi buradan gördünüz mü?

– "Gözlüye hotti gizli yoktur!" Küttedek kapıyı, kapadı. Yine Türküsüne başladı. ... Kuru Kadı palankada sabahı dar etti. Güneş doğ madan, Deli Mehmet'in mezarına koştu. Artık bütün günlerini bu mezarın başında geçiriyordu. Bu mezarın daimi ziyaretçisi oldu. Büyük bir taş yontturdu. Yazdır dı. Başına diktirdi. Beş vakit namazlarını bile cemaati ne bu kabrin başında kıldırmak isterdi. Artık ne hacet dilese, ona nail oluyordu. Grijgal'de, komşu palankalarda Kuru Kadı için "De li oldu" diyorlardı. Her an "sonsuzluk" badesini içmiş ezeli. bir sarhoş gibi nihayetsiz bir kendinden geçme, sonsuz sınırsız bir şevk, sükûn bulmaz bir he-

yecan için de yaşıyordu. Fakat nasıl "deniz çanağa sığmaz"sa, onun büyük sırrı da ruhuna sığmadı. Taştı.

Huruç günü gördüğü harikayı herkese anlatmağa başladı. Hatta daha ileri gitti, çok iyi okuduğu "Mevlid-i Şerif" lisanıyla o gün gördüğünü yazdı. Yüzlerce beyitlik bir destan düzdü. Ama o eski şevki kayboluverdi. Ruhuna koyu bir karanlık doldu. Kalbine acı bir ağırlık çöktü. Artık Deli Mehmet'in yeşil nurdan mezarın içinde sürdüğü ilahi zevki göremez oldu. Bu mahrumiyet onu delirtti. Ye mekten içmekten kesildi. Bir gün, yine perişan kırlarda dolaşırken Deli Hüsreve rastgeldi. Meğer o da gezini yormuş. Elindeki yayıyla yavaşça Kuru Kadı'nın arka sına dokundu.

– Ahmak, dedi, niye gördüğünü halka söyledin? Adam gördüğünü kaale geçirirse kazandığı hali kaybe der. Eğer süssaydın, gördüğün keramete ölünceye kadar şahit olacaktın... Kuru Kadı yere diz çöktü, ağlamaya başladı:

– Çok perişanım diye inledi, lütfet. Gel, beni gaflet uykusundan uyandır. Benim o görünüş olduğum durum ne hikmettir? İçinde benimle senden başka onu gören oldu mu?

– Bir gören daha var. O "can" herkese görünmez.

– Kimdir?

– Bilemezsin...

– Başkaları görmedi de, biz ikimiz niçin gördük?

– A şehitlik müjdesidir!" İkimiz de mutlaka şehit düşeceğiz!...Kuru Kadı, gittikçe öyle serseri, öyle perişan, öyle berbat oldu ki... kendisini o kadar seven Vali Ahmet Bey bile Budin'den gelince, onun hallerine dayanamadı. Nihayet "bu deli bir kişidir. Palankada hizmetinden istifade olunamaz" diye geriye göndermeye mecbur oldu. Aradan epey zaman geçti. Serhadde değil, hatta Grijgal hisarında bile herkes Kuru Kadı'yı unuttu. Yalnız yaz dışı destan okunuyor, hiç unutulmuyordu. On iki sene sonra...Zigetvarın zaptı akabinde yaralılar toplanırken, meşhur kahraman Deli Hüsrev'in bir gülleyle parçalanmış cesedi yanında, uzun boylu, ak saçlı, ak sakallı, yeşil cübbeli bir şehit buldular. Kibleye yüzükoyun uzanmış yatan bu şehidin büyük, yeşil sarığı, henüz bozulmamıştı. Üzerinde hiçbir silah yoktu. Yarası nere sinden olduğu belli değildi. Günlerce süren kuşatma esnasında hiç kimse böyle bir adam görmemişti. İnceden inceye araştırma yapıldı. Kim olduğu bir türlü anlaşılamadı. O vakit birçok gazilerin "gayb ordusundan imdada gelmiş bir veli" sandıkları bu şehit, acaba, Grijgal hisarının o eski deli kadısı mıydı?

İFTAR SOFRASI

Enver Baki

İftara bir saat kala, Priştine Camisi şadırvanı önünde kuyruklar oluşmuştu. Şadırvanın dört emziğinden de şırl şırl akan su testiler ve ibriklerin ağızlarından görünmüyor. Bir damla suyun bile yere boşuna düşüp gitmesine izin verilmiyor. Testilerini suyla dolduran çocuklar evlerine koşuyor, kimi çocuklar da ellerinde testilerle kuyruğa giriyorlardı. Tüm çocuklar telaş içerisinde, bir an önce testilerini suyla doldurmak ve evlerine dönmek isteginde.

Çarşı Camii Şadırvanı sanki kasabada tek çeşme. Mektepler Mahallesi'nden, Dört İle Mahallesi'nden, kasabanın bilmem daha hangi mahallelerinden birçok çocuk var. Tüm çocuklar Çarşı Camii şadırvanından ilk iftar sofrasına su alıp götürmek istiyorlar. Akşam ezanının okunması vakti yaklaştıkça kuyruk uzadıkça uzuyordu. Çarşı Camii şadırvanına sanki kasabanın tüm çocukları üşüşüp gelmişlerdi. Tüm de bu çeşmenin Girmi ormanından akıp gelen soğuk ve lezzetli suyunu ilk iftar sofrasına alıp getirmek niyetinde. İlk iftar sofrasına bu lezzetli suyu götüremeyecekleri korkusu içerisinde çocuklar. Çarşı Camii şadırvanına oldukça uzak mahallelerden gelen çocuklar sıraya, kuyruğa bakmadan sürtüne sürtüne kuyruğun başına geçmeye çalışıyorlar.

Muhacirler Mahallesi'nden gelen Adnan sağa sola bakmadan kuyruğun başına geçmez mi? Tüm çocuklar çığlık koparak "arkaya geç, arkaya geç...." diye bağıştılar kendisine.

-Kuyrukta bekleyen bizler budala mıyız? Diye seslendi Eren'in arkadaşı Kemal.

-Sen işine bak, yarım yamalak, diye yanıt verdi Adnan.

Kuyruktan çıkan kemal bu sözleri söyleyen Adnan'a doğru yöneldi. Eren de ardından koştu. Dövüşmek için birbirlerine sarılan Kemal ile Adnan'ın arasına girdi Eren. Bu sırada elindeki testisi yere düşerek parparça oldu. Testinin kırıldığını unutmuş gibi Kemal ile Adnan'ın arasından çıkıp gitmedi. Testinin kırıldığını gören kemal ile Adnan başlarını eğerek birbirlerinden ayrıldılar. Adnan başı eğik bir halde kuyruğun arkasına geçti. Eren ise ağlayarak evine koştu. Yeni bir testi aldı. Çarşı Camii şadırvanına bir koşuda yetişti. Kuyrukta bekleyen çocuklar Eren'i kuyruğun başına geçirdiler. Testisini çabucak dolduran Eren koşu evin yolunu tuttu. Akşam ezanının okunmasına daha on dakika kalmıştı. Yeni taşındıkları binanın ikinci katına bir solukta çıktı. Annesi Ramazan'ın ilk iftar sofrasını hazırlıyordu. Babası elindeki tespihleri çekiyordu. Kardeşi Sevim sofraya su bardaklarını getirip koydu. Suna ise çay bardaklarına şeker koyuyordu. Şenay da iftar sofrasını hazırlayan annesine yardımcı oluyordu. Çarşı Camii

önünde olduğu gibi Eren'lerin evlerinde de bir telaş havası hakimdi. Hepsini de tatlı bir heyecan sarmıştı. Ve bu heyecan içerisinde hocanın minareden gelecek ezan sesini bekliyorlardı.

İlk iftar sofrası hurma, zeytin, portakalla süslenip bezenmişti. Eren'in babası en baştaydı, annesi ve kardeşleri de masanın etrafına oturmuşlardı. Hocanın okuyacağı, iftar vaktini belli edecek ezan sesini bekliyorlardı. Eren'in içi kaynıyordu. Testi olayını anlatsın mı anlatmasın mı diye tedirginlik içerisindeydi. Yüzü de mahzundu. Sonunda karşı odanın penceresinden görünen minareden hocanın sesi duyulur duyulmaz anası, babası ve kardeşlerinin heyecan içerisinde sofranın başında iftar vaktini, oruçlarını açmayı bekledikleri yemek salonuna koştu. Bu arada:

-Kandiller yandı, kandiller yandı... diye bağırdı.

Annesi, babası, kardeşleri ile birlikte Eren dahi şerbet dolu su bardaklarından şerbetlerini içerek ilk oruçlarını açtılar.

-Allah kabul etsin anne... dedi Şenay.

Suna ile Sevim çay bardaklarına yeni demlenmiş çaylarını koydular. Çaylar içildikten sonra ilk iftar yemeği yenildi. İlk iftar sofrası kaldırıldıktan sonra da çocuklar önce babalarının, sonra da annelerinin ellerini öperek Ramazan-ı şeriflerini kutladılar.

Eren yatağa girmeden önce ananesi ile babasına testinin kırılması olayını anlattı. Anlatmazsa olmazdı, uyuyamaz, rahat edemezdi çünkü.

MEMİŞ'İN TOSUNU

Reşit Hanadan

Küçük Memiş'in gece boyunca gözüne uyku girmemişti. Sabah erkenden yataktan kalkar kalkmaz avluya fırladı. Gece yağın kar, doğanın bir gün önceki görüntüsünü değiştirmiş, her yeri beyaza çevirmişti. Özlemle bekleyip durduğu ilk kara, doğadaki bu değişikliğe bakmaya doyamadan avlunun ucundaki ahırın yolunu tuttu.

Annesi kara ineği sağıyordu. Yularından ahırın köşesindeki direğe bağlanmış plan tosuna yaklaştı. Tüm varlığı, sevgisiyle kucakladı tosunu, ıpslak ağzını, kocaman, kapkara gözlerini öptü. Annesi oğluna kederli bir bakış attıktan sonra tekrar ineği sağmaya devam etti.

"Ana be", dedi Memiş, "kesmeyelim tosunumu..." Annesi yanıt vermedi kendisine. "Kesmeyelim be ana..." diye tekrar yalvardı Memiş anasına tosunu gösterirken. "Baksana ne kadar da küçük ve de sevimli..." "Olmaz..." dedi anası başını çevirip bakarken. "Kış boyunca etsiz ne yapar, ne yeriz sonra, ha? Baban komşunun tarlasını satın almamış olsaydı neyse ama, borcumuz var. Bu yüzden kesecek aşka pastırmalık hayvan da alamayız..."

Memiş bir tosunu kucaklıyor, öpüyor bir anasına yalvarıyordu:

"Ana be..." diye tekrar konuşmaya başladı anasının sağdığı kara ineği göstererek. "Büyüyecek tosun, işte bu anası kadar olacak, tosunu da sağarız sonra, ha ana...?"

Anası Memiş'i bakışlarıyla süzerken bir yandan da oğlunun bu safça sözleri üzerine acı acı gülmeye başladı. Bu arada:

"Süt mü verecekmiz bize, ha?... " diye söylendi. "Dişi olmuş olsa, belki verirdi Memiş. Ama bu tosun bize asla süt veremeyecek. Büyüdüğünde tarla sürmek için sabana da koşamayız artık. O devir de çoktan geçti." Küçük Memiş afalladı anasının bu dedikleri karşısında. Bir tosuna bir anasına baktı. Dediğinden bi şey anlamamıştı. Anası bunu fark edince söylediklerine açıklık getirdi:

"Dişi olsa büyür, belki doğurup yavrular, bize de süt verirdi. Biz de onu kışlık pastırma ihtiyacımız için kesmezdik. Ama bu dişi değil ki, Memiş'im, erkek..."

Anasının bu sözlerine rağmen umudunu yitirmeyen Memiş başka bir çıkış yolu aradı:

"Öyleyse ana... tosun büyüünce meraya, çayıra salacağımız ineklerimizi, danalarımızı köyün kızgın boğalardan korur. Şu boynuzlarına bir baksana hele... Koskocaman boynuzları olacak tosunumun. Yazları, çayırarda otlatırken ellerin boğaları rahat vermiyorlar hayvanlarımıza. Tosun azgın, güçlü bir boğa olacak. Çok çok azgın..."

Annesi bir şey demedi Memiş'in. İneği sağdıktan sonra

elinde süt kovasıyla dışarıya çıktı. Tosununa baktı Memiş çaresizlik içerisinde yalnız kaldıklarında. Onu gözlerinden, ıslak dudaklarından öptü. Sonra da avluya çıkarak az ilerideki samanlığa doğru koşuverdi. Oradan alıp getirdiği kuru yonca balyasını yemesi için tosunun önüne koydu. Tosun önüne koyulan kınalı yoncaları hormurtu çıkararak iştahla yemeye başladı.

"Ye tosunum, ye..." diye söylendi Memiş. Korkma, ne pahasına olursa olsun seni kesmelerine müsaade etmeyeceğim."

Tosun kuru yoncaları yerken ara sıra kocaman, kapkara gözlerini Memiş'e çevirip bakıyordu. Kocaman ve kapkara gözleri duygulu, o denli sevimliydi ki, bakışları Memiş'in yüreğine işliyordu.

"Hele bir karanlık bassın..." diye kendi kendine söylenmeye başladı Memiş. Bu akşam buradan kaçıp gideceğiz. İkimiz de ...

Oysa daha dün kadar neler düşünmemiş, neler hayal etmemişti ki Memiş. Boynuzlarını her gün çıkışıyla büyük bir özenle sivrilttiği tosunu büyüyecek, ilkbaharın gelişiyle birlikte çayırarda otlayan köyün tüm boğalarını yenecekti. Böylece, Memiş'in, tosunun ünü yöredeki tüm köylere duyulacaktı. Bunları anımsarken cebinden çıkardığı çıkışıyla tosunun boynuzlarını skim bilir kaçınıcı kez tekrar sivriltmeye başladı. Vakit gece yarısına doğru ilerlerken usulca yatağından çıkan Memiş elbiselerini giyinir giyinmez soluğu ahırda aldı. Yularını çözdüğü tosunu avlunun ucundaki samanlığa alıp götürdü. Sanan yığınlarının içine gizlendiler. Gizlenmeden önce Memiş tosunu için yanına yonca almayı da unutmadı. Sabah olmuş, tosunu kesmesi için çağrılan Memiş'in dayısı da nasılsa elinde bir kasap bıçağıyla çıkagelmışti. Elinde tuttuğu bıçak kocamandı. Memiş'in anası oğlunu yatağında bulamadığı, babası ise tosunu ahırda göremediği için şaşkınlık içerisindeydiler. Anası içini çekerek:

"Memiş yatağında değil," diye söylendi. "Tosun da ahırda değil," dedi babası.

Hikaye

Tosun bu sırada ahırdaki anasını, kara ineği özlememiş, her sabah yaptığı gibi canı süt emmek istememiş olup da acı acı böğürmeye başlamasaydı, onları hiç kuşkusuz günlerce bulamayacaklardı. Saklandıkları yerden çıktıklarında üzerleri saman çöpleriyle doluydu. Tosun etrafına şaşkınlıkla bakınırken kocaman, kara gözlerini Memiş'in dayısının elindeki kocaman bıçaktan ayıramıyor, başına kötü şeyler geleceğini sezmişçesine yerinde huzursuzca dolanıp duruyordu. Bu acı manzara karşısında daha fazla dayanamayan Memiş kendini tutmayarak ağlamaya başlamıştı.

"Memiş'im, " diye söylendi babası. Koca kış mevsimi boyunca etsiz, pastırmasız, sucuksuz ne yaparız? Komşularımızın hepsi de pastırmalıklarını çoktan kestiler. Bir biz kaldık kesmeden..."

"Ben tosunumun etini yemem..." dedi Memiş kucaklayıp durduğu tosunundan ayırdığı yaşlı gözlerini babasına çevirip bakarken.

Bu sırada Memiş'in dayısının elinde tuttuğu kocaman bıçağa korkuyla bakarken başına gelecekleri sezinlemişçesine giderek ürkmeye başlayan tosun nasılsa yularını Memiş'in elinden kurtarıp hopluya zıplaya anasının sesinin geldiği ahırın kapısına doğru koşmaya başlamıştı.

Memiş'in pala bıyıklı dayısı kaçıp giden tosunun ardından bakakaldı. Sonra bir Memiş'e, bir anasına, bir babasına baktı. Ardından da elindeki bıçağı yere fırlattıktan sonra usul bir sesle:

"Kesmeyelim Memiş'in tosununu..." dedi. "Bizim kısır ineği vereyim size, Onu keselim.

"Ama ödeyecek paramız yok..." diye söylendi Memiş'in babası.

"Olsun... dedi Memiş'in dayısı. "Parasını, tarla borcunu ödedikten sonra nasılsa verirsiniz."

Memiş dayısının bu sözleri üzerine sevinç içerisinde ahıra doğru koştu. İçeri girer girmez Tosununu kucakladı. Hem kucaklıyor hem de söyleniyordu:

"Kurtuldun tosunum, kurtuldun.... Seni kimse kesemeyecek. Ama ilkyaz gelende, çayırlara gittiğimizde oradaki köyün tüm boğalarını yeneceksin. Ha, öyle mi? Yenecek-sin...."

Bunları söyledikten sonra kendisine başını "evet "anlamında sallayan tosununa bakarken cebinden çıkardığı çakısı ile ince boynuzlarını sıvıltmaya başladı. Sıvıltırken bir yandan da "yeneceksin değil mi..." diye söyleniyordu.

Aşık Veysel'i Ölüm Yıldönümünde Anıyoruz (25 EKİM 1894 - 21 MART 1973)

Gönüllerde yaşayan halk şairi

Kara Toprak

Dost dost diye nicesine sarıldım
Benim sâdik yârim kara topraktır
Beyhude dolandım boşa yoruldu
Benim sâdik yârim kara topraktır

Nice güzellere bağlandım kaldım
Ne bir vefa gördüm ne fayda buldum
Her türlü isteğim topraktan aldım
Benim sâdik yârim kara topraktır

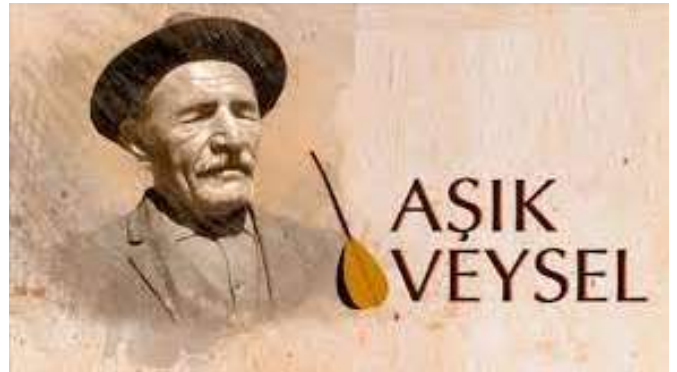
Koyun verdi kuzu verdi süt verdi
Yemek verdi ekmek verdi et verdi
Kazma ile döğmeyince kıt verdi
Benim sâdik yârim kara topraktır

Âdem'den bu deme neslim getirdi
Bana türlü türlü meyva yedirdi
Her gün beni tepesinde götürdü
Benim sâdik yârim kara topraktır

Karnın yardım kazmayınan belinen
Yüzün yırttım tırnağınan elinen
Yine beni karşıladı gülünen
Benim sâdik yârim kara topraktır

İşkence yaptıkça bana gülerdi
Bunda yalan yoktur herkes de gördü
Bir çekirdek verdim dört bostan verdi
Benim sadık yârim kara topraktır
Havaya bakarsam hava alırım

Toprağa bakarsam dua alırım
Topraktan ayrılısam nerde kalırım
Benim sâdik yârim kara topraktır

Dileğin varsa iste Allah'tan
Almak için uzak gitme topraktan
Cömertlik toprağa verilmiş Hak'tan
Benim sâdik yârim kara topraktır

Hakikat ararsan açık bir nokta
Allah kula yakın kul da Allah'a
Hakkın gizli hazinesi toprakta
Benim sâdik yârim kara topraktır

Bütün kusurumuzu toprak gizliyor
Merhem çalıp yaralarımı düzlüyor
Kolun açmış yollarımı gözlüyor
Benim sâdik yârim kara topraktır

Her kim ki olursa bu sırta mazhar
Dünyaya bırakır ölmez bir eser
Gün gelir Veysel'i bağrına basar
Benim sâdik yârim kara topraktır

Aşık Veysel Şatıroğlu

Mamuşa "GÖNÜL ELİ" Yardımlaşma Derneği Başkanı Burhan Krüezi ile söyleşi "MUHTAÇLARA KOL KANAT GERMEYE ÇALIŞIYORUZ"

Burhan Krüezi 07 04 1981 tarihinde Mamuşa Beyler Mahallesi'nde yaşayan tarımcı bir ailenin oğlu olarak dünyaya geldi. Daha buradaki "Hacı Ömer Lütfü" İlkokulu'nda okurken sesinin güzel oluşu nedeniyle müsamerelerde şarkı türkü söylemeye başladı. İlkokula paralel olarak camide düzenlenen Kur'an kursuna da katılan Burhan Krüezi dini eğitimine de özel bir önem verirken camide ara sıra gönüllü müezzinlik de yapmaya başladı. Mamuşa Merkez Camii'nde düzenlenen dini merasimlerde, kutsal gecelerde severek mevlit, kaside okumayı da sürdürüyor. "Gönül Eli" Yardımlaşma Derneği'nin kurucularından biri ve şu andaki başkanı olan Burhan Krüezi geçimini ticaretle uğraşarak kazanıyor.

Değerli okurlarımız. Bu sayımızda Mamuşa'da yıllardan bu yana yardımlaşma konusunda gösterdiği örnek çalışmaları çerçevesinde muhtaçlara kol kanat gerip derterine derman olmaya çalışan bir derneği tanıtacağız. Gerekli bilgileri almak için kendisine başvurduğumuz derneğin başkanı sayın Burhan Krüezi bu soylu işe nasıl başladıklarını anlatırken bizlere şunları söyledi: -Mamuşa Gönül Eli Yardımlaşma Derneği 2012 yılında kurulmuştur. Bundan on küsur yıl önce beldemizde yoksul, yardıma muhtaç insanlara yardım elini uzatacak bir kurum, kuruluş yoktu. Bu işe arkadaşlarla birlikte ortada var olan bu boşluğu doldurmak için giriştik. Mamuşa "Gönül Eli" Yardımlaşma Derneği yönetiminde 9 kişi bulunmaktadır ve bu çalışmaları hepimiz gönüllü olarak yürütmekteyiz. ve her zaman elimizden geldiğince muhtaçlara kol kanat germeye çalışıyoruz.

-Şimdiye kadar yaptığınız çalışmalara anlatır mısınız?

-2012 yılında çıkmış olduğumuz bu kutlu dava yolundaki çalışmalarımıza 1 öğrenciye maddi yardımda bulunarak ve bir büyük baş hayvanı kurban edip ihtiyaç sahibi ve yetim aile çocuklarımıza dağıtarak başladık. Zamanla etkinliklerimizi geliştirdik. 10 yıllık bu kutlu davada yaklaşık 250 kadar lise ve üniversite öğrencisine burs sağladık. Bu arada Kosova genelinde 101 yetim çocuğumuza her ay nakit para yardımında bulunuyoruz. Her yıl Ramazan aylarında ve Dünya Yetimler Günü'nde 150 yetim çocuğumuz ile iftar sofrasında buluşuyoruz. Ayrıca yetim çocuklarımıza yılda iki sefer olmak üzere bayramlık elbise ve kışlık elbise yardımları da yapmaktayız. Düzenli olarak hemen hemen her ay Kosova genelinde ayırım yapmadan Türk, Arnavut, Boşnak, Roman kardeşlerimize gıda kolisi yardımında bulunuyoruz. Her ramazan ayı boyunca ihtiyaç sahibi ailelere ramazanlık pide dağıtmaktayız. İhtiyaç sahibi hastalara ilaç ve doktor masraflarını karşılamaları için yardımda bulunuyoruz. İçme suyu kuyusu açılması yardımını gerçekleştiriyoruz. 2019 yılında Arnavutluk'ta yaşanan dep-

remde dernek olarak depremzedelere gıda ve elbise yardımında bulunduk. Ayrıca derneğimiz bünyesinde ilgilenenlere derneğimizde Arnavutça, İngilizce ve Almanca kursları da düzenlemekteyiz.

-Bu soylu etkinliklerinizi gerçekleştirmek için gerekli maddi kaynakları nereden karşılıyorsunuz?

-"Veren el alan elden üstündür" sloganı ile Mamuşa esnafından, gurbetçilerimizden topladığımız bağışları, iyiliksever insanların yaptıkları ve yardımları ve üyelerimizin üyelik aidatlarını kullanarak karşılıyoruz.

-Yardımlaşma konusunda işbirliği yaptığınız dernek veya kuruluşlar var mıdır?

-Var tabii... Kosova'dan Mamuşa belediyesi, Türkiye Cumhuriyetinden Priştine Büyükelçiliği, TİKA, Yunus Emre, İHH, Cansuyu, UDEF, Memur-Sen, Avrupa'dan HASENE, İHH

Nederland gibi yardım kuruluşları ile işbirliği çalışmaları yürütmekteyiz.

-İlerideki çalışmalarınız için neler söyleyeceksiniz?

-Geçen günlerde HASENE yardım kuruluşu ile 125 kiloluk Kosova genelinde yardımda bulunduk.

Bu yıl İHH Nederland ile ortak yürüteceğimiz projeler ile Mübarek Ramazan ayında yaklaşık olarak 400 gıda kolisi yardımını Kosova genelindeki ihtiyaç sahibi ailelerimize ulaştıracacağız. Ayrıca yetim çocuklarımız için bayramlık elbise yardımı ve iftar buluşması düzenleyeceğiz.

-Verdiğiniz bilgiler için teşekkür eder, bu soylu çalışmalarınızda başarılar dileriz.

-Sağ olun. Bende size şahsım ve derneğimiz adına bize verdiğiniz bu fırsat için teşekkür ederiz.

Nazmi MORİNA

Çocuk- öğrenci bahçesi

Sevgili çocuklar bu sayımızda sizler için Mamuşa Anadolu İlkokulu öğrencileri tarafından yazılan şiir, düzyazı ve çizilen resimlere yer veriyoruz. Bu şiir ve düzyazıları okurken sizlerde de zaten var olan yazma hevesinin iyice uyanacağına inanıyoruz. Bu arada yazacağınız şiir ve düzyazıları, çizeceğiniz resimleri bize gönderdiğiniz takdirde bunları dergimizin ilerideki sayılarında seve seve yayınlayacağımızı da sizlere önemle belirtmek isteriz.

Mamuşalı öğrencilerin dergimize olan ilgileri her geçen gün artıyor

**Minel bayraktar
VII-1sınıfı öğrencisi**

DÜNYA ÇOCUKLARI

Bizler dünya çocuklarıyız
Yaşamak ve yaşatmak
Eğlenip gülmek hakkımız
Biz dünyanın bir parçasıyız.

Biz dünyanın bir çocuğu değil
Binlerce çocuğuyuz el ele, kol kola
Bazen sırt sırta, omuz omuza
Biz de dünyanın bir parçasıyız.

Bazen güler geçeriz
Bazen kırılganlıklar yaşarız
Yine de birbirimizden ayrılmayız
Çünkü biz dünya çocuklarıyız.

**Azra Morina, Anadolu İlkokulu
VII-3 sınıfı öğrencisi**

GÜNEŞ

Güneş faydalıkta yok sana eş
Sensin bizi ısıtan
Sensin bizi aydınlatan
Ne güzelsin ne güzel.
Her sabah akşam aynı saatlerde
Hem doğar hem solunursun
Akan suyu severim ben
Ne güzelsin ne güzel.
Bir yeşil yaprak, bir telli böcek
Filizlenip yeşeren tohum
Sevince boğar beni
Ne güzelsin güneş ne güzel.
Bir günü, güzel bir günü
Güneşli bir günü
Hiçbir şeye değişmem,
Ne güzelsin güneş, ne güzel.

**Ensar Morina,
VI-3 öğrencisi**

VATAN BAYRAĞI

Şanlı askerlerimizin sayesinde
Hiç inmedi, dalgalandı hep
O şanlı Tür bayrağı
Türkler onu yükseltecek.

Ay yıldızlı bayrağı
İndirmediler gönderden
Onun ateş, kan kırmızısı
Her göreni duygulandırır.

Ah bu vatan sevgisi yok mu
Herkesi duygulandırır
Hep ileride hep önde
Vatan her zaman kalplerde.

**Nilda Bütüç.,
VI-3 sınıfı öğrencisi**

MAMUŞA ÇOCUKLARI

Okumayı sever bizim çocuklar
Elinde kitap, cebinde parası var
Okula başlamadan telefon ister
Mutludur bizim Mamuşa çocukları.
Aliverişe çıkınca istekler bitmez
Okula harçlıksız gitmek istemez
Anneye babaya saygı duyarlar
Mutludur bizim Mamuşa çocukları.
Çocuk büyötmek sabır sevgi ister
Evdekiler çocukları çok severler
İncitmeyin oğlumuzu der anneler
Mutludur bizim Mamuşa çocukları

**Fatime Morina,
VI-3 sınıfı öğrencisi**

KİTAP OKUMAK

Kitap okumak biz çocuklar için çok faydalı bir şeydir. Bu yüzden ben de kitap okumayı çok seviyorum. Kitap okuyan insanın daha küçükken okuyup yazması hayata bakış açısı ve ufku geliştirir. Kitap sakin ve sessiz bir ortamda okunursa daha kolay anlaşılır. Kitap okumak yeni fikirler edinmemizi sağlar. Okuduklarımızla heyecanlanıyor, etkileniyor, hayallerimiz gelişiyor.

Hayatımızda her şey kitaplarda anlatıldığı gibi olsaydı hayat çok güzel ve rengarenk bir hal alırdı. Şair ve yazarlar şiir ve hikayelerini yazarlarken kim bilir ne kadar düşünüp heyecanlanmışlardı.

Bu yüzden biz çocuklar hayata daha bilgili ve donanımlı bir şekilde atılmak, daha başarılı okumak istersek istersek daha çok kitap okumalıyız. Bu sayede yeni, faydalı fikirler ediniriz. Kitabı daha iyi anlayabilmek için saki ve sessiz mekânları seçmemiz, oralarda okumamız gerekir.

Ben son günlerde Türkiyeli yazar Mehmet Ali Öz tarafından yazılan Atatürk Ve Ailesi adlı kitabı okuyorum. Kitapta anlatılanları okudukça büyük önder Atatürk'ü daha iyi anlıyor ve onu daha çok sevmeye başlıyorum.

Dilara Mazrek, IX-1 sınıfı öğrencisi

Çocuk- öğrenci bahçesi

ATATÜRK

Sen olmasaydın Ata'm
Özgürlüğe kavuşamazdık
Sen gelmeseydin Ata'm
Cumhuriyet kurulamazdı.
Büyüklerle saygıyı
Küçüklerle sevgiyi
Kadın erkek ayırmadan
Eşitliği getirensin Sen.
Küçük büyük herkesin
Her zaman sevip saydığı
Kalplerinde yaşattığı
Ölmez ulu Ata'mızın Sen.

Aslı Şala
IV-3 Sınıf öğrencisi

KİTAP

Kitap güzel şeydir
Bizi bilgilendirir
Onu okuduğumuzda
Hazineler bizim olur.
Çalışkan öğrencilerin
Kitabı tanıdıkça bilileri artar
Eğer kitabı açıp okursak
Okuyup konuşmayı öğreniriz.
Kitap en iyi arkadaş
Her yeri onunla dolaş
Hiç de usanıp yorulmaz
Bize olur hep yoldaş.

Burak Morina
VI- 3 sınıfı öğrencisi

PAPATYA

İlkbahar gelince
Açtı papatyalar
Çayırıları doldurdu
Kar beyaz papatyalar
Papatyalar tek tek açtı
Sarı turuncu pembe mor
Hepsi de çok güzel
Altın gözlü papatyalar.

Saide Mazrek,
VI-3 sınıfı öğrencisi

İLKBAHAR

İlkbahar yine geldi
Çocuklar neşelendi
Kuşlar bu sesi sevdi
Baharın kokusu geldi.
İlkbahar yine geldi
Yeryüzü yeşillendi
Çocuklar ısıllı ısıllı
Sokaklar cıvıllı cıvıllı.

Minel Morina
VI-3 sınıfı öğrencisi

RAMAZAN

Onbir ayın sultanı
Otuz gündür baharı
Bereket fışkırır her yanı
Sevindirir tüm çocukları
İstemez kimseyi aç bırakmak
Niyetidir açın halini anlatmak
Huzuru dünyaya salmak
Ramazandır ramazan

Abidin Morina
V-3 sınıf öğrencisi

Nursel Mazrek
VII-1 sınıfı öğrencisi

DOĞA

Tüm canlılar için
Hayat yuvası olan
Güzel doğamızı
Temiz tutup koruyalım.
Kirlletmeyin doğamızı
Kesmeyin ağaçlarımızı
Öldürmeyin hayvanları
Dünyamıza zarar vermeyin.

Elif Morina, IV-3 sınıf öğrencisi

BARIŞ

Savaşlar olmasın
Bombalar patlamasın
Çocuklar ölmesin
Anneler üzülsün.
Dünyamızda barış olsun
Her yere dostluk yayılsın
Masum insanlar ölmesin
Analar çocuksuz kalsın.

İsra Bütüç, IV-3 sınıf öğrencisi

ŞANLI ÇANAKKALE ZAFERİ

Çanakkale'deki o şanlı zaferde
Canlarını verip şehit olanlar
Ay yıldızlı şanlı bayrağımızı
göklerde dalgalandırdılar.
İstiklal şairi Mehmet Akif Ersoy
Çanakkale Destanı adlı şiirinde
Mehmetçiğin destansı mücadelesini O şanlı
zaferi bize ne güzel anlatıyor.

Elif Mazrek IV-3 sınıf öğrencisi

DOĞAYI KORUYALIM

Eşsiz güzelliğe sahip olan doğamızı kirlletmeyelim. Doğamıza zarar verirse sadece insanlar zarar görmüyor. Aynı zamanda çiçekler, ağaçlar, benzeri diğer bitkilerin yanı sıra böcekler, kuşlar gibi diğer canlılar da yok olup gidiyorlar.

Bu yüzden özellikle biz küçükler, ne olur bitkilere ve canlılara doğayı kirlleterek zarar vermeyelim. Onarı elimizden geldiğince korumaya çalışalım. Bunu doğaya sahip çıkarak yapabiliriz. Bunun için ilk başta doğayı kirlletmeyip temiz tutmamız gerektiğini unutmayalım.

Doğa olmasaydı yaşam da hiç olmayacaktı. Doğasız, bitkisiz, canlıların olmadığı bir yaşamı düşünemeyiz bile. Yediğimiz sebze ve meyveler, içtiğimiz su doğanın bir parçası. Bunları bize doğa veriyor. Bu yüzden, piknik yapmaya gittiğimizde yiyip içtikten sonra yaktığımız ateşleri söndürmeli, yaptığımız çöpleri etrafa değil, çöp bidonlarına atmalıyız.

Yaktıkları ateşleri söndürmeyen birçok insan var. Bunun sonucu olarak çıkan orman yangınları esnasında bitkiler cayır cayır yanıp yok olurken zavallı canlılar da kavrularak yaşamlarını yitiriyorlar.

Sevgili arkadaşlar doğayı da annemizi, babamızı, kardeşlerimizi, arkadaşlarımızı sevdiğimiz gibi sevip koruyalım. Ona zarar vermeyelim.

Elif Elşan, IX-1 sınıfı öğrencisi

RUBASAM'DAN KOSOVA KONFERANSLARI

RUMELİ BALKAN STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
www.rubasam.com

KOSOVA Konferansları
Şubat / Mart 2022

Program

15 Şubat SALI saat: 20:30
KOSOVA TIRIĞI
FETNAN DERVİŞ

16 Şubat CUMA saat: 20:30
KOSOVA'DA TÜRK HUKUKU
ALTAY SUROY

21 Şubat PAZARTESİ saat: 20:30
KOSOVA'DA TÜRK MEDYASI
İBRAHİM ARSLAN

25 Şubat CUMA saat: 20:30
KOSOVA'DA TÜRK ŞİARSETİ
FİKRİM DAMKA

1 Mart SALI saat: 20:30
KOSOVA'DA TÜRK EDEBİYATI
VE TÜRKÇE EĞİTİMİ
Reşit HANADAN & Erol KALA

4 Mart CUMA saat: 20:30
KOSOVA'DA TÜRK BELEDİYESİ
ABDÜLHADI KRASNIÇ

6 Mart PAZAR saat: 20:30
KOSOVA'DA TÜRK KÜLTÜR VARLIĞI
Dr. Nevval KANIK HALAÇOĞLU

zoom

Türkiye merkezli RUBASAM- Rumeli Balkan Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından geçenlerde online olarak

kukçu Altay Suroy Kosova Türk Hukuku, gazeteci, şair Kosova Türk Gazeteciler Derneği Başkanı İbrahim Arslan Kosova Türk Medyası, KDTP Partisi Başkanı Fikrim Damka Kosova'daki Türk siyaseti, Mamuşa Dergisi yayın yönetmeni gazeteci, edebiyatçı Reşit Hanadan Kosova Türk edebiyatı, Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç Kosova'da Türk Belediyeciliği ve son olarak Dr Nevval

RUMELİ BALKAN STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
www.rubasam.com

KOSOVA Konferansları
Şubat / Mart 2022

KOSOVA'DA TÜRK EDEBİYATI VE TÜRKÇE EĞİTİMİ

Murat DERİN (Moderatör)

Reşit HANADAN (Araştırmacı - Edebiyatçı - Yazar)

Erol KALA (Kosova Türk Gazeteciler Derneği Başkanı)

1 MART 2022 - SALI - 20:30
ID: 816 406 97 47 Sifre: 1923

Murat Derin ile Dr. Gökalp Küçük'ün moderatörlüğünde Kosova Türk'lerini dünya kamuoyuna tanıtmak amacıyla 16 Şubat-06 Mart tarihleri arasında oldukça kapsamlı bir konferanslar programı gerçekleştirildi. Kosova konferansları çerçevesinde tarihçi Fetnan Derviş Kosova tarihi, şair, yazar ve hu-

RUMELİ BALKAN STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
www.rubasam.com

KOSOVA Konferansları
Şubat / Mart 2022

KOSOVA'DA TÜRK BELEDİYESİ

Dr. Selim KÜÇÜK (Moderatör)

Abdülhadi KRASNIÇ (Mamuşa Belediye Başkanı)

4 MART 2022 - CUMA 20:30
(Türkçe Sesi)

Halaçoğlu Kosova'da Osmanlı Türk Kültür varlığı konulu sunumlarıyla bu anlamlı konferansların kapsamlı ve başarılı olmasına katkı sundular. RUBASAM yönetiminin bu anlamlı ve önemli konferansları füzelenlediği için ayrıca takdire layık bir hizmette bulunduğunu da ayrıca belirtmeyi borç biliyoruz.

Tunalıgil Kardeşlerden Kosova Filmi "Saklı Yüzler Kosova" Geliyor

2021 yılında vizyona giren "Saklı Yüzler Bosna" filmi'nin yaratıcıları Gökhan ve Ayhan Tunalıgil kardeşler, serinin ikinci filmi için kolları sıvadı. Ünlü isimlerin rol alacağı "Saklı Yüzler Kosova", ilk filmde olduğu gibi yine Balkanlar'da yaşanan insan dramını beyazperdeye taşıyacak. 2021 yapımı "Saklı Yüzler Bosna" filmiyle Bosna'da savaş zamanı yaşanan insanlık dramını beyazperdeye taşıyan Gökhan Tunalıgil ve Ayhan (Krüezi) Tunalıgil kardeşler, ikinci film projesinin startını verdi. Kardeşlerin 'Çiçek Yapım' firmasıyla yapımcılığını üstlendiği "Saklı

Filmin Oyuncular toplu halde

Yüzler Kosova" adlı yeni filmin çekimlerine şubat ayında başlanacak. Çekimler Bursa'da ve Kosova'da yapılacak. Gökhan Tunalıgil'in yönetmenliğini Haktan Özkan'la birlikte üstlendiği "Saklı Yüzler Kosova"nın oyuncu kadrosu da netleşmeye başladı. Tunalıgil kardeşlerin ilk filmdeki rolleriyle yer alacağı yapımda ayrıca Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz dizisinde yer almış ünlü oyuncu Arzu Yanardağ ile aynı dizide ve Kurtlar Vadisinde rol almış oyuncu Ayhan Işık oynayacak. KOSOVA' DA ÖZEL GÖSTERİM YAPILMASI PLANLANIYOR Filmi tamamladıktan sonra hem Kosova'da hem de İstanbul'da ekip olarak seyirciyle bir araya gelececeklerini söyleyen Gökhan Tunalıgil, ilk filmi yoğun ilgi gördüğü Balkanlarda da özel bir gösterim planladıklarını açıkladı. Tunalıgil, "Saklı Yüzler Kosova"nın konusunu ise şöyle anlattı: "Sırp Çetniklerin Bosna'da yaptığı soykırımdan sonra onları bulup

hesap soran Mirsad ve Haris, Bosna hükümeti içindeki Sırp bürokratların baskılarıyla görevden alınır. Patlamaya hazır bir bomba gibi olan Balkanlar'da bu sefer olayların alevlendiği yer Kosova'dır. Emperyalist devletler ile Çetnikler, Kosova'dan başlayarak büyük bir iç savaş çıkarma hazırlığındadır. Mirsad, Haris ve Ayser, Kosova'da bu yapılanmanın başında olan Dragan ve Bernard ile amansız bir mücadeleye girer."

Ramazan ve Orucun Fazileti

Salaydin Morina
Mamuşa Yeni Camii İmami

Elhamdülillahi rabbil alemin vessalatü vesselamu ala Resûlina Muhammedin ve Alihi ve Şanhbihi Ecmein. Değerli ve çok kıymetli Mamuşa dergisi okurları, sizleri Allah'ın selamıyla selamlıyorum. İslam hayatını isteyen herkese söylenecek ilk söz ilme çalış olmalıdır. Bu yazımız ise On bir ayın sultanı Ramazan ve oruçla ilgili olacaktır. İslam dininin temel esaslarından biri de oruçtur. Fazileti kitap sünnet ve icma ile sabittir. Allah (cc) Kur'an-ı Kerim'de Bakara .s.183 .ay. şöyle buyuruyor: "Ey iman edenler kötülüklerden sakınmanız için oruç, sizden öncekilere

farz kılındığı gibi size de farz kılındı."

Peygamber (sav) hadisinde, "kim Ramazanda (faziletine) inanarak (Alacağı sevabı) hesap ederek oruç tutarsa, onun geçmiş küçük günahları af olur, bağışlanır," diye belirtilir. Değerli Mamuşa Dergisi okuyucuları, Ramazan ayı faziletlerle dolu bir aydır. Peygamber (sav) bu

Mamuşa'da halka açık bir iftar yemeği

aydan söz ederken "evveli rahmet, ortası mağfiret ve sonu da cenemden kurtuluş... " diye buyurmuştur. Dolayısıyla oruç pek faziletli olan bir ibadettir. Orucun sevabı her türlü sevabın üstündedir. Allahu Teala şöyle buyuruyor; "Ade-moğlunun işlediği her iş kendisinedir. Fakat oruç benimdir. Onun mükafatını ben vereceğim." Oruç diğer ibadetlerin kabülüne de sebep olur.Oruç bedeninin zikri olur, kibri kırar,huşuyu artırır. Kalbi ve aklı nurlandırır. Her şeyin bir kapısı vardır. İbadetlerinde kapısı oruçtur. Her şeyin bir zekatı vardır. Bedenin de zekatı oruçtur. Oruçta sıhhat vardır.Oruç bir kalkandır. Oruç sbrin yarısıdır,oruçta riya düşünülmez. Oruçlunun ağız kokusu Allah indinde misk

kokusundan daha sevimlidir.Oruçlunun uykusu ibadet, susması tesbih sayılır. Ameli kat kat,duası makbul olur. Oruçun sevabı mizanı doludur. Ramazan ayının girişiyile oruç tutmaktan sevinç duyan kimsenin vücuduna Allah cehennem ateşini haram kılar. Kim ki bu ayda bir ayır işlerse sanki diğer aylardan bir farzı yapmış gibi sayılır. Kim bu ayda bir farzı yerine getirirse, sanki diğer aylarda yetmiş farzı eda etmişçesine sevabı olur. İbni Abbas anlatıyor: "Allah Resulünden duydum, şunları söylüyordu: Eğer ümmetim Rmazan ve Orucun gerçek failletlerini layıkı ile bilseydi, şübhesiz ki bütün bir yılın Ramzan olmasını ve bir ömür boyu oruç tutmasını arzu ederdi."

Cennet şu dört kişiye kucak açmış beklemektedir;1) Kuran okuyan 2) Dilini kötülüklerden tutan 3) Açları doyuran 4) Cüzüde Ramzanda oruç tutan. Peygamber diyor ki, "Ulu Allah yazıcı meleklerle Ramazan ayında oruç tutanların iyiliklerini yazınız. Fakat kötülüklerini yazmayın" diye emreder ve onların geçmiş günahlarını afeder. Cennette Reyyan denilen bir kapı vardır. Kıyamet günü oruç tutanlar o kapıdan Cennete girecektir. Kim o kapıdan girerse ebedi olarak suzusluk çekmeyecektir.

Mamuşa Yeni Camii

Değerli okurlar imkanlarımız nispetince oruç tutan kimsele-re iftar soframızda yer ayıralım . İftar soframızı dosları-mıza, komuşularımıza ve özellikle fakir ve muhtaçlara açalım. Ecir ve sevap kazanalım. Her kim bir oruçluyu ifatara getirirse kendisine onun sevabı kadar sevap verilir. Orulunun ecrinden de hiç bir şey eksilmez. Ecri ve se-vabı bu kadar ok olan Ramazan orucunuzu mazeretsiz terk etmeyelim, nefsimize ve yanlış telkinlere uymayalım.

Farz olan oruçumuzu zamanında tatalım mazeretsiz oruç tutmamak büyük günahdır. Tutmayan kişi Allaha isyan etmiş, pek sevaptan ve manevi nimetten yoksun kalmış olur. Büyük günah işlemiş olur. Peygamber (sav) Efendimiz, "kim hastalığı olmaksızın Ramazan ayında bir gün oruç tutmazsa, senenin bütün günlerini oruç tutsa yine de bu ramazan orucunun yerine geçemez." diyor.

Yüce Allah tuttuğumuz ve tutacağımız oruçlarımızı kabul eylesin .Ramazanı Şerifi en iyi şekilde değerlendiren bahtiyar kullarından eylesin. Bizleri sağlık, sıhhat, ve afi-yetle Kadir gecesine ve Ramazan Bayramı'na, sevdikleri-mize kavuştursun.

Kosova'daki Geleneksel Türk Okçuluğu Kupa Yarışması'nda Mamuşalı kemankeşlerin büyük başarısı

Yunus Emre Enstitüsü, Okçular Vakfı ve Mamuşa Belediyesi iş birliğinde gerçekleştirilen proje çerçevesinde bir süre önceleri Prizren Arena Spor salonunda "Geleneksel Türk Okçuluğu I. Dönem Sertifika Töreni ve Kupa Yarışması" düzenlendi. Mamuşa, Priştine, Prizren ve İpek'ten 120'den fazla kemankeşin katıldığı yarışmada, Mamuşalı kemankeşlerimiz yaş kategorilerinde girdikleri müsabakalarda kupaların çoğunu kazanarak büyük başarı sağladı.

Başarılarından dolayı Mamuşalı kemankeşleri kutlayan Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç, şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da okçulara desteklerinin artarak devam edeceğini ve diğer branşlarla ilgili kursların da düzenleneceğini ifade etti. Hedeflerinin uluslararası yarışmalara katılım sağlamak ve modern okçulukta Kosova milli takımına okçu yetiştirmek olduğunu söyleyen Krasniç iş birliğinden dolayı Yunus Emre Enstitüsü ve Okçular Vakfı'na teşekkür etti. Aşağıda ödül alan okçularımız görülmüyorlar

OKÇULARIN KUPA SEVİNCİ

Ahmet Şala

Deniz Mazrek

Büşra Mazrek

Nilda Bütüç

Mert Morina

Ceyda Bütüç

Yasin Mazrek

Yağmur Şala

Ankara Parkı çocuklarla yine civil civil

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından 2008 yılında Mamuşa halkı için yapılan, ancak yetkililerin ilgisizliği yüzünden birkaç yıl içerisinde harabeye dönüşen Ankara Parkı Mamuşa Belediyesi'nin girişimiyle geçen yılın sonlarına doğru elden geçirilerek tekrar küçük büyük herkesin hizmetine sunuldu. Parkta salıncak, kaydırak, tırmanma yeri döner dolap, tahterevallı v.b. oyun araçları bulunuyor. Dolayısıyla belediye binası ile sağlık merkezinin hemen yanı başında yer alan söz konusu park günün her saatinde hoşça vakit geçirmek isteyen çocukların akınına uğrarken ortalık şen şakrak çocuk seslerine boğuluyor.

